አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂዩማኒቲስ፣የቋንቋዎች ጥናት፣የጆርናሊዝምና ኮሙኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ሥነ-ጽሁፍና ፎክሎር ክፍለ-ትምህርት

በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ትንተና (በ9ኛ ክፍል ተተኳሪነት)

በ

ወጋየሁ አሰፋ

መስከረም 2016 ዓ.ም

አዲስ አበባ

በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ትንተና

(በ9ኛ ክፍል ተተኳሪነት)

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂዩማኒቲስ፣የቋንቋዎች ጥናት፣የጆርናሊዝምና ኮሙኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ሥነ-ጽሁፍና ፎክሎር ክፍለ-ትምህርት

በተግባራዊ ስነልሳን አማርኛን ማስተማር ለአርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያነት የቀረበ ጥናት

በ

ወጋየሁ አሰፋ

አማካሪ፡- ሙሉሰው አስራቴ (ዶ/ር)

መስከረም 2016 ዓ.ም

አዲስ አበባ

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂዩማኒቲስ፣የቋንቋዎች ጥናት፣የጆርናሊዝምና ኮሙኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ሥነ-ጽሁፍና ፎክሎር ክፍለ-ትምህርት

በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ትንተና (በ9ኛ ክፍል ተተኳሪነት)

በ

ወጋየሁ አሰፋ

የፈተና ቦርድ አባላት

አማካሪ ---------------------------------- ፊርማ ----------- ቀን --------------------

የውስጥ ፈታኝ --------------------------- ፊርማ ----------- ቀን -------------------

የውጭ ፈታኝ --------------------------- ፊርማ ----------- ቀን --------------------

ምስጋና

በመጀመሪያ ለዚህ ደረጃ ያደረሰኝ ልዑል እግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይጋባው፡፡ በመቀጠል ከትልመ-ጥናቱ ጀምሮ እስከ መጨረሻው ፅሁፍ ድረስ ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይሉ በአካልም ሆነ በስልክ ስህተቶቼን እያረሙ፣ እያበረታቱና ሙህራዊ አስተያት እየሰጡ ጥናቴ ለዚህ ደረጃ እንዲበቃ ላገዙኝ አማካሪዬ ለዶ/ር ሙሉሰው አስራቴ ምስጋናዬ ከታላቅ አክብሮት ጋር ይድረስልኝ፡፡ ለጥናቴ መሳካት አስፈላጊውን መረጃ ያለመሰልቸት በመስጠት የተባበራችሁኝ የጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራንና ተማሪዎች ያለ እናንተ ድጋፍ ይህ ጥናት ውጤታማ አይሆንም ነበርና ላደረጋችሁልኝ ቅን ትብብር ልባዊ ምስጋናዬ ይድረሳችሁ፡፡ በመጨረሻም ለዚህ ጥናት መሳካት ከፍተኛ ድጋፍ ያደረጋችሁልኝ የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ እና መምህራን እንዲሁም የቤተ መጻህፍት ባለሙያዎች እንዲሁም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ ምስጋናዬ ከታላቅ አክብሮት ጋር ይድረሳችሁ፡፡

አህፅሮተ ጥናት

የዚህ ጥናት አብይ አላማ በጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚማሩ የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ በሚፅፉበት ጊዜ የሚፈፅሟቸውን ዋና ዋና የስህተት አይነቶች እና የስህተት ምንጮች መለየት ነው፡፡ ይህንም አላማ ከግብ ለማድረስ አጥኚዋ የተጠቀመችው ቅይጥ የምርምር ዘዴን ነው፡፡ ጥናቱ የተካሄደው በጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ሲሆን የተመረጠውም በአመቺ የናሙና ዘዴ ነው፡፡ በትምህርት ቤቱ ከሚገኙ የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች መካከል 60 ተማሪዎችን በእኩል እድል ሰጪ የናሙና ዘዴ በመምረጥና ሶስት የ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን በጠቅላይ የንሞና ዘዴ በመምረጥ አስፈላጊው መረጃ ተሰብስቧል፡፡ መረጃው የተሰበሰበውም ተጠኚ ተማሪዎችን በሁለት ዙር ጽሑፍ በማጻፍና የጽሑፍ መጠይቅ በማስሞላት እንዲሁም መምህራንን ቃለ-መጠይቅ በማስሞላት ሲሆን ገላጭ የትንተና ዘዴን በመከተል ትንተናው ተሰርቷል፡፡ ተማሪዎቹ የፃፏቸውን ጽሁፎች በሶስት መምህራን በማሳረም የፈፀሟቸውን ዋና ዋና የስህተት አይነቶችን መለየት ተችሏል፡፡ በመረጃ ትንተና ውጤቱ መሰረትም ዋና ዋና የስህተት በአይነቶቹ የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድግግሞሽ ብዛት፣ የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድረታ ብዛት፣ የሰዋስው ስህተት እንዲሁም የሀሳብ አገላለፅ ችግር መሆናቸው ተመልክቷል፡፡ በመረጃ ትንተና ውጤቱ መሰረትም የስህተት ድግግሞሹን ስንመለከት የቃላት ድግግሞሽ 4.87፣ የቃላት ድረታ 3.84፣ የሰዋስው ስህተት 1.97፣ የስርተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት 4.27፣ የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት 9.07፣ እንዲሁም የሀሳብ አገላለፅ ስህተት 1.73 መሆኑን የጥናቱ ውጤት ያሳያል፡፡ የጥናቱን ውጤት መሰረት በማድረግም መምህራን፣ ተማሪዎቻቸው ፊደላትን በስርዓት እንዲለዩና ፅህፈትን ደጋግመው እንዲለማመዱ ቢያደርጉ፤ መርሐ ትምህርት፣ አዘጋጆች መርሐ ትምህርቱን እንደገና ቢገመግሙት፤ መጽሀፍ አዘጋጆች፣ በመፅሀፉ ውስጥ የተካተቱትን የፅህፈት ትምህርት ይዘቶችን እንደገና ቢገመግሟቸው፤ መልካም ነው የሚሉ አስተያየቶች ተጠቁመዋል፡፡

ማውጫ

ርዕስ ገጽ

ምዕራፍ አንድ --1

1. መግቢያ-- 1

1.1 የጥናቱ ዳራ -- 1

1.2 የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት ---2

1.3 የጥናቱ ዓላማ --3

1.4 የጥናቱ ጠቀሜታ-- 4

1.5 የጥናቱ ወሰን --- 4

1.6 የጥናቱ ውሱንነት ---5

1.7 የጥናቱ ቁልፍ ቃላት --5

ምዕራፍ ሁለት፣ ክለሳ ድርሳናት-- 6

2.1 የመፃፍ ክሂል ምንነት ---6

2.2 የመፃፍ ክሂል ዓላማ --7

2.3 የመጻፍ ክሂል ትምህርት አስፈላጊነት ---8

2.4 የመጻፍ ክሂል ትምህርትን አስቸጋሪ የሚያደርጉ ሁኔታዎች --------------------------------8

2.4.1 ስነ-ልቦናዊ ሁኔታዎች ---9

2.4.2 ስነ-ልሳናዊ ሁኔታዎች -- 9

2.4.3 አእምሮታዊ ሁኔታዎች ---9

2.5 የመፃፍ ክሂል መመዘኛ ነጥቦች -- 10

2.5.1 የሰዋስው ህጎች አጠቃቀም -- 11

2.5.2 የቃላት አመራረጥ -- 11

2.5.3 የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ---11

2.5.4 የአንቀፅ አወቃቀር -- 12

2.5.5 የሀሳብ አገላለፅ --- 12

2.6 የስህተት ምንነት -- 13

2.7 የስህተት ትንተና ምንነት -- 14

2.8 የስህተት ትንተና አስፈላጊነት -- 16

2.9 የፅህፈት እርማት ስልትና የማረሚያ ኮድ --- 16

2.10 የፅህፈት እርማት አይነቶች -- 17

2.10.1 ሁሉንም ስህተቶች ማረም --- 18

2.10.2 የተመረጡ ስህተቶችን ብቻ ማረም ---18

2.10.3 ተማሪው ስህተቱን ያርም ዘንድ ጥቆማ መስጠት ---------------------------------------18

2.10.4 ተማሪዎችን ለይቶ በማስወጣት ስህተታቸውን እንዲያርሙ ማድረግ ---------------18

2.11. የቀደምት ጥናቶች ቅኝት ---19

ምዕራፍ ሦስት፣ የጥናቱ ንድፍ እና የአጠናን ዘዴ --21

3.1 የጥናቱ ንድፍ -- 21

3.2 የናሙና አመራረጥ ዘዴ ---21

3.2.1 የቦታ እና የትምህርት ቤት አመራረጥ --- 21

3.2.2 የክፍል ደረጃ ናሙና አመራረጥ -- 21

3.2.3 የምድብ ናሙና አመራረጥ --- 22

3.2.4 የመምህራን ናሙና አመራረጥ --22

3.2.5 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ -- 23

3.3 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች --- 23

3.3.1 የጽሕፈት ፈተና -- 23

3.3.2 ቃለ-መጠይቅ ---24

3.3.3 የጽሕፍ መጠይቅ -- 24

3.4 የመረጃ አተናተን ዘዴ -- 25

ምዕራፍ አራት፣ የውጤት ትንተናና ማብራሪያ -- 27

4.1 የውጤት ትንተናና --- 27

4.1.1 ተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ በሚፅፉበት ወቅት የሚፈፅሟቸው

ዋና ዋና የስህተት አይነቶች ምን ምን ናቸው? -- 28
4.1.1.1 የቃላት ድግግሞሽ መጠን ትንተና--- 28
4.1.1.2 የቃላት ድረታ መጠን ትንተና--- 30
4.1.1.3 የሰዋስው ስህተት ትንተና-- 32
4.1.1.4 የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ስህተት ትንታኔ-- 35
4.1.1.5 በሆሄያት አፃፃፍ የስህተት ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች ትንተና---------------- 37
4.1.4.6 የሀሳብ አገላለፅ ስህተት ትንተና-- 40
4.1.2 በእያንዳንዱ ጽሑፍ ውስጥ የሚገኙ ስህተቶች
የድግግሞሽ መጠን ምን ይመስላል?--- 42
4.2 የውጤት ማብራሪያ-- 42
ምዕራፍ አምስት፣ ማጠቃለያ እና አስተያየት-- 44
5.1 ማጠቃለያ-- 44
5.2 አስተያየት -- 45
ዋቢ ጽሑፎች --- 47
አባሪዎች-- 51

የሰንጠረዥ ማውጫ

ሰንጠረዥ ገፅ

ሰንጠረዥ 3.1 ፡- ለጥናቱ በናሙናነት የተመረጡ መምህራን መረጃ---------------------------- 22

ሰንጠረዥ 3.2 ፡- ለጥናቱ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች መረጃ--------------------------- 23

ሰንጠረዥ 4.1፡- በተጻፉት ድርሰቶች ውስጥ የታዩ አጠቃላይ መረጃዎች ---------------------- 27

ሰንጠረዥ 4.2፡- በቃላት ድግግሞሽ ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ ----------------------- 28

ሰንጠረዥ 4.3፡- የቃላት ድግግሞሽ ሁኔታን በተመለከተ ተማሪዎች የሰጡት መረጃ---------- 29

ሰንጠረዥ 4.4፡- በቃላት ድረታ መጠን ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ ------------------- 30

ሰንጠረዥ 4.5፡- የቃላት ድረታ ሁኔታን በተመለከተ ተማሪዎች የሰጡት መረጃ------------- 31

ሰንጠረዥ 4.6፡- በሰዋስው የስህተት ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ --------------------- 32

ሰንጠረዥ 4.7፡- የሰዋስው ህጎችን በተመለከተ ተማሪዎች የሰጡት መረጃ -------------------- 33

ሰንጠረዥ 4.8፡- በስርዓተ ነጥብ ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ --------------------------- 35

ሰንጠረዥ 4.9 ፡- የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀምን በተመለከተ ተማሪዎች የሰጡት መረጃ--------- 36

ሰንጠረዥ 4.10፡- በሆሄያት አፃፃፍ የተፈጠሩ ስህተቶች መረጃ----------------------------------- 37

ሰንጠረዥ 4.11፡- ፊደላትን በትክክል የመጻፍ ሁኔታን የሚያሳይ መረጃ----------------------- 38

ሰንጠረዥ 4.12 ፡- በሀሳብ አገላለፅ ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ------------------------- 40

ሰንጠረዥ 4.13፡- ሀሳብ አገላለፅን በተመለከተ ተማሪዎች የሰጡት መረጃ -------------------- 40

ሰንጠረዥ 4.14፡- የስህተቶችን የድግግሞሽ መጠን የሚያሳይ መረጃ----------------------------- 42

ምዕራፍ አንድ

1. መግቢያ

ይህ ጥናት ትኩረት ያደረገው በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፊ-ፊት ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ፅሁፍ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ትንተና ላይ ነው፡፡ በመሆኑም በዚሁ ዙሪያ አስፈላጊ የሆኑ ጉዳዮችን አንስቶ መመልከቱ ተገቢ በመሆኑ በዚህ ክፍል ሊካተቱ የሚችሉ ርዕሰ ጉዳዮች ተዳሰው ቀርበዋል፡፡ በዚህም መሰረት የጥናቱ ዳራ፣ አነሳሽ ምክንያት፣ ዓላማ፣ ጠቀሜታ፣ የጥናቱ ወሰን፣ የጥናቱ ውሱንነት እንዲሁም የጥናቱ ቁልፍ ቃላት እንደሚከተለው በቅደም ተከተል ተብራርተው ቀርበዋል፡፡

1.1 የጥናቱ ዳራ

የስህተት ትንተና ጥናት የቅርብ ጊዜ ግኝት ነው፡፡ Spolsky (1977) የስህተት ትንተና እ.ኤ.አ ዘመን አቆጣጠር በ1945 ዓ.ም የተጀመረ የጥናት መስክ ነው፤ በዚህም የተነሳ ተማሪዎች ሐሳባቸውን በፅሑፍ ለመግለፅ ያሉባቸውን ችግሮች፣ የስህተት አይነቶችንና የስህተት ምንጮችን ለይቶ ለማወቅ እና መፍትሔ ለመፈለግ በሚያስችል መልክ የስህተት ትንተና ዘዴ በ “corder” አማካይነት 1967 እንደ አውሮፓውያን ዘመን አቆጣጠር ተግባራዊ ሆነ በማለት ይገልፃሉ፡፡

በድርሰት ስህተት ትንተና ላይ ጥናት ያደረጉ ምሁራን Richard (1974)፣ Corder (1981)፣ Littlewood (1994) እንደሚያስረዱት የተማሪዎችን ስህተት መረዳት ተማሪዎቹ በተለይ በሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት የደረሱበትን ደረጃ ለመገንዘብ ይጠቅማል፤ ስለዚህም የድርሰት ስህተት ትንተና ተማሪዎቹ ድርሰት ሲፅፉ ስህተት እንደሰሩ ማወቃቸውን እንዲረዱ ይጠቅማቸዋል እንጂ አይጎዳቸውም፡፡ ስህተት መቼ ይሰራል? እንዴትስ መቅረፍ ይቻላል? የሚሉትን ጥያቄዎች መመለስ የስህተትን ምንጭ ለማድረቅ፣ ካልተቻለም ለመቀነስ ይረዳል በማለት (Dulay et-al.1982፣138-139) ይገልፃሉ፡፡

በተመሳሳይ Corder (1967)፣ Edge (1989) እንዲሁም Richards (1974) ተማሪዎች ከሚፈጽሙት ስህተት በመነሳት ትንተና መስጠት ከተቀየሰው የትምህርት ግብ አንፃር ተማሪው ምን ደረጃ ላይ እንዳለ፤ ምን እንደቀረው እና ምን እንደሚያስፈልገው ቁልጭ አድርጎ ያሳያል በማለት ያብራራሉ፡፡

ከላይ ከቀረበው የምሁራን ሀሳብ መረዳት የሚቻለው የስህተት ትንተና ጥናት ዓላማ ከጥናቱ የሚገኙ መረጃዎችን መሰረት በማድረግ በቋንቋ መማር ማስተማር ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችን በማስወገድ የቋንቋ ትምህርት ዓላማን ማሳካት መሆኑን ነው፡፡

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት በስህተት ትንተና ላይ የተደረጉ ጥናቶች ብዙዎቹ አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በሚማሩ ተማሪዎች ላይ የተሰሩ ናቸው፡፡ ከእነዚህም መካከል ምህረት (1998)፣ አማረ (1996)፣ ተገኝ (2000)፣ ግርማ (2000)፣ መሰረት (2003)፣ ልዑልሰገድ (1997) ይጠቀሳሉ፡፡ እነዚህ ጥናታዊ ፅሁፎች በተለያዩ አገርኛ ቋንቋዎች አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲፅፉ የሚፈፅሟቸውን ስህተቶችና የስህተት ምንጮች ተንትነዋል፡፡ ይሁን እንጂ በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲፅፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ላይ እስካሁን የተደረገ ጥናት ማግኘት አልተቻለም፡፡ ይህ ጥናትም በዚህ ረገድ የሚታየውን ክፍተት ለመሙላት የበኩሉን አስተዋፅኦ ያደርጋል፡፡ በዚህም መሰረት ቀደም ሲል የቀረቡትንና መሰል ንድፈ ሀሳባዊ መሠረቶችን ከግምት በማስገባት በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲፅፉ የሚፈፅሟቸው ዋና ዋና ስህተቶች እና የስህተት ምንጮች ትንተና ላይ ትኩረቱን አድርጓል፡፡

1.2 የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

አጥኚዋ "በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ትንተና" በሚል ርዕስ ጥናቷን እንድታካሂድ ያነሳሷት ምክንያቶች የሚከተሉት ናቸው፡፡

አንድ የቋንቋ ተማሪ አንድን የቋንቋ ትምህርት ከተማረ በኋላ የቋንቋውን ስርአት ጠብቆ መናገር፣ ማንበብ፣ መፃፍና ማዳመጥ ይጠበቅበታል፡፡ ተማሪዎች የቋንቋውን ክሂል ተማሩ የሚባሉት የቋንቋውን ስርአት ተገቢ በሆነ መንገድ ተጠቅመው ክሂሉን ተግባር ላይ ማዋል ሲችሉ ጭምር ነው፡፡

በመሆኑም አጥኚዋ ለጥናቱ መነሻ ያደረገችው የመጀመሪያው ምክንያት የኪስታኔ ጉራጌ ቋንቋ በሚነገርበት አካባቢ በሚገኙ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በመምህርነት በምታገለግልበት ወቅት ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲፅፉ ያስተዋለቻቸው የፊደላት

አለቦታቸው መግባት፣ አላስፈላጊ ድግግሞሽ፣ የጸታ አለመስማማት፣ የቁጥር አለመስማማት፣ የቃላት አለቦታቸው መግባት ወዘተ. በተደጋጋሚ ማየቷ ነው፡፡

ሁለተኛው በሀገር ውስጥ የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ተማሪዎች ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት በስህተት ትንተና ዙሪያ በተለያዩ ርዕሶች ላይ ጥናታቸውን አካሂደዋል፡፡ ከአጥኚዎቹ መካከልም ደብሬ (1990)፣ አማረ (1996)፣ ሰለሞን (1997)፣ አለማየሁ (2011) ይጠቀሳሉ፡፡ በጥናታቸውም ተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲፅፉ የፈፀሟቸውን ስህተቶችና የስህተት ምንጮች ከተለያዩ አቅጣጫዎች የመረመሩ ሲሆን በውጤቱም ተማሪዎቹ በርካታ ስህተቶችን እንደፈፀሙ አመላክተዋል፡፡ ይህም ለዚህ ጥናት እንደመነሻ በመሆን አገልግሏል፡፡

በሌላ በኩል ተማሪዎቹ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን ካጠናቀቁም በኋላ ክሂሉን በሚገባ መተግበር አለመቻላቸው በተለይም አጥኚዋ በምታስተምርበት ትምህርት ቤት የትምህርት ማስረጃቸውን ለመውሰድ የሚመጡት ተማሪዎች የግል ማመልከቻቸውን እንኳን በተገቢው መንገድ ፅፈው አለማቅረባቸውን ታዝባለች፡፡ በመሆኑም ተማሪዎቹ የሚፈጽሟቸውን የስህተት አይነቶች እና ምንጮች በጥናት ማረጋጥ አስፈላጊ መሆኑን አጥኚዋ ታምናለች፡፡ ስለሆነም፡-

1. በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶች ምን ምን ናቸው ?
2. በእያንዳንዱ ፅሁፍ ውስጥ የሚገኙ ስህተቶች የድግግሞሽ መጠን ምን ይመስላል? የሚሉትን ጥያቄዎች በማንሳት “በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ትንተና” በሚል ርእስ ጥናቱ ተከናውኗል፡፡

1.3 የጥናቱ ዓላማ

የዚህ ጥናት ዓብይ ዓላማ የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች መመርመር ሲሆን ይህንን አጠቃላይ አላማ ከግብ ለማድረስ ሌሎች ዝርዝር አላማዎች ተነድፈውለታል፡፡ እነሱም፡-

1. በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ

ሲጽፉ የሚፈጽሟቸውን ዋና ዋና ስህተቶች መለየት፤

2. በእያንዳንዱ ፅሁፍ ውስጥ የሚገኙትን ስህተቶች የድግግሞሽ መጠን መመርመር የሚሉት ናቸው፡፡

1.4 የጥናቱ ጠቀሜታ

የተማሪዎችን የፅሑፍ ስህተት ማጥናት ተማሪዎቹ ትምህርት የሚቀስሙበትን ብልሃት መገንዘብ እንደሆነ Corder (1981) እና little wood (1994) ይገልፃሉ፡፡ በመሆኑም ይህ ጥናት ከዚህ በታች የተገለፁትን ጥቅሞች ያስገኛል ተብሎ ይታመናል፡፡

1. <u>ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን</u>፡- አማርኛን ለሚያስተምሩ መምህራን ተማሪዎቻቸው በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲፅፉ ሊፈፀሙ የሚችሉትን አጠቃላይ ስህተቶችን አስቀድመው እንዲያውቁ እና የመፍትሄ ሀሳብ እንዲያስቀምጡ ይረዳቸዋል፡፡
2. <u>ለመማሪያ መጽሀፍና መርሐ ትምህርት አዘጋጆች</u>፡- የአማርኛ ቋንቋ መፃህፍት ዝግጅት ባለሙያዎች ለሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች ምን ምን ነጥቦችን ማካተት እንዳለባቸው ጠቋሚ ሆኖ ሊያገለግል ይችላል፡፡
3. <u>ለጥናት አድራጊዎች</u>፡- ወደ ፊት በዚህ ርዕስ ዙሪያ ጥናት ለሚያካሂዱ አጥኚዎች እንደ መነሻ ሀሳብ በመሆን ሊያገለግል ይችላል፡፡

1.5 የጥናቱ ወሰን

የዚህ ጥናት ዋና ትኩረት በጉራጌ ዞን በጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የ2015 ዓ.ም የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ነው፡፡ በመሆኑም በተጠቀሰው ትምህርት ቤት ውስጥ የሚገኙና ለጥናቱ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በፃፏቸው ፅሁፎች ውስጥ የተገኙትን ዋና ዋና የስህተት አይነቶች፣ የድግግሞሽ መጠንና የስህተት ምንጮችን ብቻ ተመልክቷል፡፡ የተማሪዎቹን ስህተቶች በማረም ሂደትም፡-

ከስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም አንፃር፡- ዋና ዋና የሚባሉት የስርዓተ ነጥብ አይነቶች ለምሳሌ፡- የነጠላ ሰረዝ፣ የድርብ ሰረዝ፣ የሁለት ነጥብ ከሰረዝ፣ የአራት ነጥብ፣ የትዕምርተ ጥቅስ አጠቃቀም ወዘተ.

ከሰዋስው ህግ አኳያ፡- በአረፍተ-ነገሮች ውስጥ በባለቤቱና በማሰሪያ አንቀፁ መካከል (የቁጥር፣ የፆታ፣ የመደብ) ስምምነትን ጠብቆ በመፃፍ ሂደት የታዩ ስህተቶችን

ከቃላት ምርጫና አጠቃቀም አንፃር፡- የቃላት ድረታና ድግግሞሽ መጠን

ከተነባቢነት አኳያ፡- የሆሄት አፃፃፍ ስህተት እና የሀሳብ አገላለፅ ስህተቶችን በመመርመር ላይ ብቻ ትኩረቱን አድርጓል፡፡

ይህ ጥናት ከላይ ከተጠቀሰው ትምህርት ቤት እንዲሁም ከመፃፍ ክሂል ውጪ ሌሎች ክሂሎችን አልተመለከተም፡፡ ምክንያቱም ከፍተኛ የሆነ የገንዘብና የጊዜ አቅም የሚጠይቅ በመሆኑ ነው፡፡

1.6 የጥናቱ ውሱንነት

ይህ ጥናት በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲፅፉ የሚፈፅሟቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶች እና የስህተት ምንጮችን መመርመር ላይ ያተኮረ ነው፡፡ ጥናቱ የተካሄደው ከስራ ጎን ለጎን በመሆኑ የጊዜ እና የገንዘብ አቅም ውሱንነት አጋጥሟል፡፡ በመሆኑም ከመደበኛ ስራው ጊዜ ውጭ ሰአት በማመቻቸት መረጃዎችን የመሰብሰብና የመተንተን ስራውን በመስራት ችግሩን ለመቅረፍ ተሞክሯል፡፡

1.7 የጥናቱ ቁልፍ ቃላት አጠቃቀም

በዚህ ጥናት ውስጥ በተደጋጋሚ በመቅረብ ሰፊ ሽፋን ያገኙ ቃላትና ሀረጋት በጥናቱ ውስጥ ያላቸው ፍቺ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

1. የመፃፍ ክሂል (Writing skill):- “የመፃፍ ክሂል ከአራቱ የቋንቋ ክሂሎች አንዱ ሲሆን የማመንጨት ክሂል በመባል ከመታወቁም በላይ የቋንቋ ተጠቃሚዎች ጥቅል ክሂሎች በአንድ ጊዜ እንዲኖራቸው ያደርጋል” Harmer (1993፡15)፡፡ በዚህ ጥናትም በዚሁ ትርጉሙ አገልግሏል፡፡
2. ስህተት (Error):- በቋንቋ መማር ማስተማር ሂደት ተማሪዎች የሚፈጽሙት ስህተት ነው (Littlewood 1994) ፡፡ ነገር ግን በዚህ ጥናት ተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ በሚፅፉበት ወቅት የሚፈጥሩትን ስህተት ለመግለጽ ጥቅም ላይ ውሏል፡፡

ምዕራፍ ሁለት፣ ክለሳ ድርሳናት

የዚህ ምዕራፍ ዓላማ የጥናቱን ክለሳ ድርሳናት ማቅረብ ነው። በዚህ ክፍል ለጥናቱ ወሳኝ በመሆን ያገለገሉ መሰረታዊ ነጥቦች ከልዩ ልዩ መጻህፍት፣ ከታተሙና ካልታተሙ ጥናታዊ ስራዎች፣ ወዘተ. ልዩ ልዩ የመረጃ ምንጮችን ዋቢ በማድረግ ቀርበዋል። በመሆኑም እነዚህ መሰረታዊ ቁም ነገሮች በሶስት አበይት ጭብጦች ተለይተው፣ ማለትም የመጻፍ ክሂል ንድፈ ሐሳባዊ ቅኝት፣ የስህተት ትንተና ንድፈ ሀሳባዊ ቅኝት እና ከጥናቱ ጋር ተዛማጅ የሆኑ ቀደምት ጥናቶች ክለሳ በሚሉ ዋና ዋና ርዕሶች ውስጥ ተካተው ቀርበዋል።

2.1 የመፃፍ ክሂል ምንነት

በመስኩ ልምድ ያላቸው በርካታ ምሁራን ስለ ፅህፈት ትምህርት ያላቸውን አስተሳሰብ መሰርት በማድረግ መፃፍ (writing) የሚለውን ፅንሰ ሀሳብ በተለያየ አገላለጽ አብራርተዋል። እንደ Byrne (1988፡3) አገላለፅ፣ “መፃፍ የቋንቋውን የድምፅ ምልክቶች በወረቀት ላይ ማስፈር ነው ማለት ይቻላል፤ ነገር ግን አቀናጅቶ ከማስቀመጥ ባሻገር በአእምሮ ያለውን ሀሳብ በፅሁፍ አቀነባብሮ ለአንባቢ የመግለፅ ሂደትም ጭምር ነው”።

መፃፍ ሰፊ ጊዜ ተሰጥቶት በተከታታይ መለማመድን የሚጠይቅ የክሂል አይነት መሆኑን Harmer (1993፡16)፣ Ur (1996፡26)፣ Richards (1990፡101) በተመሳሳይ ሁኔታ ሀሳባቸውን ይገልፃሉ። አለም (1992፡14) የምሁራኑን ሀሳብ በመደገፍ የሚከተለውን ሀሳብ ገልፀዋል።

“መፃፍ ሀሳብን በትክክል ለማስተላለፍ ከድምፅ ጀምሮ ያሉት ቃላትና አረፍተ ነገሮች በቋንቋው ስርዓት መሰረት ቅደም ተከተላቸውን ጠብቀውና ተቀነባብረው የሚቀርቡበት ነው፤በዚህ መንገድም ሀሳብን ማስተላለፍ እንዲቻል ሰፊ ልምምድ ማድረግ ያስፈልጋል፤ መፃፍ ከተግባር ጋር ጥብቅ ግንኙነት ያለው በመሆኑም በተደጋጋሚ በሚደረጉ ሙከራዎች ያድጋል፣ ይዳብራል፣ይበለፅጋል”።

Byrne (1988:1) ፣ Norish (1990:6) "የመፃፍ ትምህርት ሂደታዊ እንጅ ቅፅበታዊ ባለመሆኑ ተማሪዎች ረጅም ጊዜን በመውሰድ ልምምድ ማድረግ ይገባቸዋል"፡፡ በማለት የመፃፍ ክሂልን ማዳበር እንደሚችሉ እና የሚያደርጉትም ልምምድ ሂደታዊ መሆኑን ያስረዳሉ፡፡

በአጠቃላይ መፃፍን አስመልክተው ከቀረቡት የምሁራን ሀሳቦች መረዳት የሚቻለው የመፃፍ ክሂል የታላሚውን ቋንቋ የድምፅ ወኪሎች በትክክል ለይቶ በማወቅ በአእምሮ ውስጥ ያለውን ሀሳብ በወረቀት ላይ የመግለፅ ሂደት መሆኑን ነው፡፡ ትምህርቱ በመደበኛ አውድ ውስጥ የሚቀርብ በመሆኑም ክሂሉን ለማዳበር ከፍተኛ ጥረት ማድረግ አስፈላጊ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል፡፡

2.2 የመፃፍ ክሂል ዓላማ

የመፃፍ ክሂልን የምናስተምርበት ዋና ዓላማ ተማሪዎች በቋንቋው ሀሳባቸውን በጽሁፍ የመግለጽ አቅማቸውን ለማሳደግ ነው፡፡ "የትምህርቱ አላማም ይህንን የመፃፍ ክሂል ለማሳካት የሚያግዝ እና በተለያዩ የማስተማር ስልቶች ላይ የተመሰረተ ሊሆን ይገባዋል" በማለት Lee (1997:73-76) ገልፀዋል፡፡ ተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል እንዲማሩ ማድረግ ሁለት ዓላማዎች አሉት፡፡ እነሱም፡- መፃፍን በተናጥል ማዳበር እና አያይዞም ለመፃፍ የሚያግዙ ሌሎች ክሂሎችን ማዳበር ናቸው፡፡ በማለት Baskoff (1972:29) ገልፀዋል::

ሰይድ (1993፡17) "ተማሪው የመፃፍ ችሎታን አዳብሯል የሚባለው የታላሚውን ቋንቋ ፊደል ቅርፅ ከመለየት አንስቶ የሚፅፍበትን አላማ፣ የሚፅፍለትን አንባቢ እና የሚከተለውን የአፃፃፍ ስልት ለይቶ መፃፍ እንዳለበት ጠንቅቆ ሲያውቅ ነው" በማለት ገልጿል፡፡

ሁለተኛው የመፃፍ ክሂል አላማ፣ ለሌሎች ክሂሎች መዳበር አጋዥ ሆኖ ማገልገሉ ነው፡፡ የመፃፍ ክሂል ለሌሎች ክሂሎች ማዳበሪያና ማጠናከሪያ ይሆናል፡፡ "ለመፃፍ ማዳመጥ፤ ለመፃፍ መናገር፤ ለመፃፍ ማንበብ አስፈላጊ ናቸው" በማለት White (1980:16) ገልፀዋል፡፡

2.3 የመጻፍ ክሂል ትምህርት አስፈላጊነት

የመጻፍ ክሂል ትምህርትን አስፈላጊነት አስመልክተው የተለያዩ ምሁራን ሀሳባቸውን ሰጥተዋል፡፡ ከእነዚህም ውስጥ የተወሰኑትን እንመልከት፣ “ሰው በፅህፈት አማካኝነት ይማራል፣ ያስባል፣ እውቀትንም ማዳበር ይችላል፤ በተጨማሪም ፅህፈት አዲስ ሀሳብን የማመንጫ ዘዴ በመሆኑ ሀሳብን መዝግቦ ለሌሎች ለማስተላለፍ አስፈላጊ ነው” በማለት Troyka (1990:2) ገልፀዋል፡፡ Raimes (1983:3) “ፅህፈት ተማሪዎች የሰዋስው አወቃቀርን እና አባባሎችን እንዲያውቁ ያግዛል፤ በተጨማሪም ሲፅፉ ስለቋንቋው የበለጠ እንዲያውቁ ያደርጋቸዋል” በማለት ገልፀዋል፡፡

በአጠቃላይ ከላይ ከቀረቡት የምሁራን ሀሳብ መረዳት የሚቻለው ፅህፈት ተማሪዎች ያላቸውን ስሜት፣አስተሳሰብ እና እውቀት እንዲገልፁ የሚጠቅም መሳሪያ መሆኑን ነው፡፡ በመሆኑም በበቂ መልኩ የመፃፍ ክሂል እውቀት መኖር ስሜትን፣አስተሳሰብን እና አውቀትን ለመግለፅ ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው፡፡

2.4 የመጻፍ ክሂል ትምህርትን አስቸጋሪ የሚያደርጉ ሁኔታዎች

የተለያዩ ምሁራን የመጻፍ ክሂል ትምህርት ዓላማን ለማሳካት አስቸጋሪና ፈታኝ የሚያደርጉ ሁኔታዎች መኖራቸውን ያስረዳሉ፡፡ የፅህፈት ትምህርት በባህሪው የተለያዩ ክሂሎችን የሚጠይቅ በመሆኑ አፋቸውን በቋንቋው ለፈቱም ሆኑ ሁለተኛ ቋንቋቸው ለሆኑት ተማሪዎች አስቸጋሪነት እንዳለው Kroll (1990:18) ገልጸዋል፡፡

Heaton (1975:135) እና Richards (1990:100) በበኩላቸው “በአፍ መፍቻም ሆነ በሁለተኛ ቋንቋ ፅህፈትን መማር ለተማሪዎች አስቸጋሪ ከመሆኑም በተጨማሪ ከመካከላቸው ለክሂሉ ባለቤት ለመሆን የሚበቁት በጣም ጥቂቶች ናቸው” በማለት ያብራራሉ፡፡ “አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በፅህፈት ላይ የሚገጥሟቸው ችግሮች ከፅህፈት ስርዓት ጋር የተያያዙት (ሆሄ፣ ስርዓተ-ነጥብ፣ ሰዋስው) ብቻ አይደሉም፤ ዋናው ችግራቸው የሀሳብ አደረጃጀት ነው” በማለት በድሉ (1996፡53) ገልፀዋል፡፡ ፅህፈትን አስቸጋሪ እንዲሆን ከሚያደርጉት በርካታ ምክንያቶች ውስጥ ዋና ዋናዎቹ ስነ-ልቦናዊ፣ ስነ-ልሳናዊ እና አእምሮታዊ ገፅታዎች እንደሆኑ Byrne (1988፡34)፣ Hedge (1988:7) እና Reid (1993:113) በስፋት ያብራራሉ፡፡

2.4.1 ስነ-ልቦናዊ ሁኔታዎች

ተማሪዎች ዋናው ችግራቸው የሚፅፉትን አለማወቅ ሳይሆን በአእምሯቸው ውስጥ የሚመላለሰውን ሀሳብ ወረቀት ላይ በአግባቡ ማስፈር አለመቻላቸው ነው፡፡ ይህም ማለት ሀሳባቸውን በወረቀት ላይ ለማስፈር ከየት ልጀምር?፣ ወደ የት ልሂድ?፣ ከምን ልጀምር?፣ በምን ላጠናቀው? የሚለው የሀሳብ ፍትጊያ የጀማሪ ተማሪዎች አስቸጋሪው ጉዳይ ነው፡፡ በማለት ጽሁፈት ምን ያህል ፈታኝ እንደሆነ Hedge (1988:5) ገልፀዋል፡፡

2.4.2 ስነ-ልሳናዊ ሁኔታዎች

በፅሁፈት ትምህርት ሂደት የስነ-ልሳን እውቀት እጅግ በጣም አስፈላጊ ጉዳይ ነው፡፡ ምክንያቱም ሀሳብን በፅሁፍ አማካይነት በትክክል መግለፅ የሚቻለው የቋንቋውን ስርዓት በአግባቡ መረዳት ሲቻል በመሆኑ ነው፡፡ ተቀባይነትና ተነባቢነት ያለው መልዕክት ለማስተላለፍ የግድ የቋንቋውን ህግጋት ማወቅ ያስፈልጋል፡፡ ይህ ደግሞ የቋንቋውን ስርዓት ከአጠቃቀሙ ጋር አስማምቶ በማቅረብ በፅሁፍ መግባባት ያስችላል፡፡ ይህን እውቀት ለማዳበርም በንግግር ወቅት ትኩረት የማንሰጣቸው ይሁን እንጂ በፅሁፈት ጊዜ ትኩረት ሊደረግባቸው የሚገቡ ነገሮች መኖራቸውን መፈተሽ ይገባል፡፡ በመሆኑም "አንድ ፀሀፊ ግብ መቺ የሆነ መልዕክት ለማስተላለፍ የቋንቋውን ስነ-ልሳናዊ ባህሪ በተገቢው መልክ ማወቅ ይገባዋል" በማለት Byrne (1988፡34) ገልፀዋል::

2.4.3 አእምሮታዊ ሁኔታዎች

ፅሁፈት የአፅምሮን እንቅስቃሴ የሚጠይቅ በመሆኑ አእምሯዊ ባህሪ አለው፡፡ የፅሁፍ ስራ የግንዛቤ መዳበርን ይፈልጋል፡፡ Hedg (1988:19) "መፃፍ ማለት ማሰብ ማለት ነው" ይላሉ፡፡ ከዚህም ሀሳብ መረዳት የሚቻለው ጽሁፈት ምንም ሳይታሰብበት የሚፈጸም ተግባር አለመሆኑን ነው፡፡

እንደ Reid (1993፡116) አገላለፅ "የፅሁፈት ትምህርት እጅን፣ አይንን እና አእምሮን በማዋሀድ በተገቢ ትዕምርታዊ ወኪሎች አማካይነት የግል ወይም የጋራ ገጠመኝን የማካፈል ችሎታን የሚጠይቅ ተግባር ነው" በማለት አእምሮ ለፅሁፈት ትምህርት ክንውን ያለውን አስተዋፅኦ በአፅንኦት ገልፀዋል፡፡

በአጠቃላይ የፅህፈትን ትምህርት አስቸጋሪ ከሚያደርጉት ሁኔታዎች በመነሳት ክሂሉን ለማስተማር ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግን የሚጠይቁ ነገሮች እንዳሉ መገንዘብ ይቻላል፡፡ የተማሪዎችን የስነ-ልቦና ሁኔታ፣በቋንቋው ያላቸውን የዕውቀት ደረጃ እና የአዕምሮ ብስለታቸውን ከግምት ውስጥ በማስገባት ለክሂሉ መዳበር የሚቀርቡትን ይዘቶች ተገቢ በሆነ ስነ-ዘዴ ተግባራዊ ማድረግ ይገባል፡፡

2.5 የመፃፍ ክሂል መመዘኛ ነጥቦች

አንድ የጽሁፍ ስራ የተሳካለት ነው የሚባለው ተገቢ የሆነ የፊደል ቅርጽ አቀማመጥ፣ የቃላት አመራረጥ፣ የስዋስው አጠቃቀም፣ ተገቢ የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀምና የአንቀፅ አወቃቀር ችሎታዎች በአግባቡ ሲያካትት ነው፡፡ የመፃፍ ክሂል የስዋስው ስርዓትን ጠብቆ ቃላትን በአረፍተ-ነገሮች አዋህዶ ማቅረብ ብቻ ሳይሆን ሀሳብን በተገቢ መንገድ በማፍለቅ ተጠየቃዊ በሆነ መንገድ የማደራጀትንም ችሎታ ይጠይቃል፡፡ በመሆኑም Pincas (1982፡32) “ የተግባቦት ብቃቱ፣ ተጠይቃዊ አቀቀሩ፣ በቅርፅና በአቀራረቡ፣ በስዋስው ቅንብር ብቃቱና በስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም መስፈርቶች የመፃፍ ክሂል ሊመዘንና ሊገመገም ይችላል”፡፡ በማለት ሀሳቡን ያጠናክሩታል፡፡

በሌላ በኩል Heaton (1975) የመፃፍ ክሂልን ለመመዘን የሚያስችሉ ነጥቦችን እንደሚከተለው ዘርዝረዋል፡፡ እነሱም፡- ተገቢ የሆኑ አረፍተ-ነገሮችን መፃፍ፣ ተገቢውን ስርዓተ-ነጥብ በተገቢው ቦታ መፃፍ፣ ሀሳብን ቅደም ተከተላዊና ተጠይቃዊ በሆነ መንገድ መግለፅ፣ ተገቢ የሆኑ የአፃፃፍ ስልቶችን በመጠቀም የአረፍተ ነገርን ትክክለኛ አሰካክና የአንቀፅ አወቃቀር ስልትን በመጠቀም መፃፍ እና ፅሁፉ የሚቀርብላቸውን ተደራሲያን በማወቅ ለማስተላለፍ የተፈለገውን መልዕክት ተስማሚ የሆኑ ቃላትን በመምረጥና ሀሳብን ግልፅ በሆነ መንገድ የመግለፅ፤ ችሎታ ሊታይ ይገባል በማለት ያስረዳሉ፡፡ በአጠቃላይ የመፃፍ ክሂልን ለመመዘን ቀጥለው የቀረቡት ነጥቦች በመስፈርትነት ያገለግላሉ፡፡

2.5.1 የሰዋስው ህጎች አጠቃቀም

አንድ ፀሀፊ ሀሳቡን በፅሁፍ መግለጽ ከፈለገ የቋንቋውን ህግና ስርዓት ጠብቆ መፃፍ አለበት፡፡ ሰዋስው ቃላትን በማቀናጀት አረፍተ-ነገሮች የሚመሰረቱበት ዘዴ ነው፡፡

ስለሆነም አንድ ፀሀፊ ሀሳቡን ለማስተላለፍ ሲፈልግ በሚመሰርታቸው አረፍተ-ነገሮች ውስጥ በባለቤቱና ማሰሪያ አንቀፁ መካከል የቁጥር፣ የፆታና መደብ ስምምነት እንዲሁም ትክክለኛ የቃላት አገባብና የቋንቋውን ህግ ጠብቆ መፃፍ አለበት፡፡

2.5.2 የቃላት አመራረጥ

ሀሳብን በፅሁፍ አቀናብሮ ለማስተላለፍ የምንጽፋቸው ቃላት ወሳኝ ናቸው፡፡ ፅህፈት እንደንግግር ወዲያውኑ ግብረ መልስ የሚደረግበት ባለመሆኑ የሚመረጡት ቃላት ምስል ከሳች፣ ሳቢ፣ ለአውዱ ተስማሚና ለዛ ያላቸው ሊሆኑ ይገባል፡፡ አማረ (1986፣4)" ቃላት የደራሲ ቀኝ እጅ ናቸው፡፡ ደራሲ ያለ ቃላት ሌላ መሳሪያ የለውም፡፡ ጥረቱ ሊሳካ የሚችለው ቃላትን በጥበብና በጥንቃቄ በመጠቀም ለቋንቋው ውበት ማስገኘት ሲችል ነው"፡፡ በማለት የቃላትን ጠቀሜታ አትኩሮት ሰጥተው ገልጸዋል፡፡ ይህም አባባል የሚያስረዳን አንድ ፀሀፊ ሀሳቡን በአግባቡ ማስተላለፍ ከፈለገ ሲፅፍ የሚመርጣቸው ቃላት ላይ ጥንቃቄ ማድረግ ያለበት መሆኑን ነው፡፡

2.5.3 የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም

ስርዓተ-ነጥቦች የፅሁፍ መሪ ምልክቶች ናቸው፡፡ ይህም ሲባል ፅህፈት እንደ ንግግር በተለያዩ የአካል እንቅስቃሴ ምልክቶች ሊደገፍ የማይችል በመሆኑ የፅሁፍን መልዕክት ግልፅ ለማድረግ የምንጠቀመው ስርዓተ ተጥቦችን ነው፡፡

አማረ ማሞ (1996፡203) "በፅሁፍ ውስጥ የሚገቡ ስርዓተ-ነጥቦችና ምልክቶች ተግባር በፅሁፍ የሰፈረው መልዕክት ያለምንም መድበስበስ በአንድ አፍታ የአነባበብ እይታ ለአንባቢው እንዲከሰትለት ማገዝ ነው" በማለት የስርተ ነጥቦችን ጠቀሜታ ገልፀዋል፡፡

ስለዚህ ስርዓተ ነጥቦችን ስንጠቀም በስርዓትና በሚፈለጉበት ቦታ ላይ ብቻ መሆን አለበት፡፡ መምህራን ተማሪዎቻቸውን ሲያስተምሩም ስለ ስርዓተ ነጥቦች ምንነት አስፈላጊነት እና አጠቃቀም ጭምር እንዲረዱ በደንብ ማስረዳት ይገባቸዋል፤ የተማሪዎችን የፅህፈት እርማት በሚያደርጉበትም ጊዜ መልሶ ምገባ በመስጠት ተማሪዎቻቸውን ከስህተታቸው እንዲማሩ ማድረግ መዘንጋት የሌለበት ተግባር ነው፡፡

2.5.4 የአንቀፅ አወቃቀር

አንቀፅ ሀሳብን ለመግለፅ፣ ለማስረዳትና ለማብራራት በሚያስችሉ ዝርዝር አረፍተ-ነገሮችና በአንድ ዋና አረፍተ-ነገር (ሀይለ ቃል) የሚዋቀር የአረፍተ ነገሮች ቅንጅት ነው፡፡ አንቀፁ አንድ ዋና ሀሳብ ብቻ ሊያስተላልፍ የሚችለው በሀይለ ቃሉና በዝርዝር አረፍተ-ነገሮቹ መካከል የሀሳብ ተያያዝነት ሲኖር ነው፡፡ በመሆኑም Pincas (1982:55) “ በአንቀፁ ውስጥ የሚገኙ ዝርዝር አረፍተ-ነገሮች በስርዓት እየተያያዙ አንዱን ሀሳብ ሊገልፁ የሚችሉ ሊሆን ይገባል” በማለት ሀሳቡን ያጠናክራል፡፡

2.5.5 የሀሳብ አገላለፅ

የተማሪዎች ዋናው ችግራቸው የሚፅፉትን አለማወቅ ሳይሆን በአእምሯቸው የሚመላለሰውን ሀሳብ ወረቀት ላይ በአግባቡ ማሳረፍ አለመቻላቸው ነው፡፡ ይህ ሲባል ሀሳባቸውን በወረቀት ላይ ለመጻፍ ከየት ልጀምር ? ከምን ጀምሬ በምን ልጨርስ ? የሚለው የሀሳብ ውጣውረድ የጀማሪ ተማሪዎች ትልቁ ችግር ነው፡፡ “የፅህፈት ትምህርት ክፍለ ጊዜ የተማሪዎች ቁና ቁና መተንፈሻ፤ እግራቸውን ማፋተጊያ እና እርሳሳቸውን ማኘኪያ የስቃይ ጊዜ ነው” በማለት ጽህፈት ምን ያህል ፈታኝ እንደሆነ Hedge (1988:5) ገልፀዋል፡፡

አጥኚዋ ከላይ የቀረቡት የመፃፍ ክሂል መመዘኛ ነጥቦች የዚህን ጥናት አላማ ከግብ የሚያደርሱና በተጠኚ ተማሪዎች የተፃፉት አንቀፆች ውስጥ የታዩትን ስህተቶች ለማረምና ውጤት ለመስጠት ተስማሚ ሆነው ስላገኘቻቸው በዚህ ጥናት ውስጥ የተማሪዎችን ፅሁፍ ለማረም በመስፈርትነት ተጠቅማባቸዋለች፡፡

2.6 የስህተት ምንነት

በቋንቋ መማር ማስተማር ሂደት ተማሪዎች በፅሁፍ ሀሳባቸውን እንዲገልፁ ልምምድ ያደርጋሉ፡፡ በዚህ ልምምድ ወቅት አፋቸውን በታላሚው ቋንቋ የፈቱትም ሆኑ ኢ-አፍ ፈት የሆኑት የተለያዩ ስህተቶችን ይፈጽማሉ፡፡ ነገር ግን ስህተቶቹ ለተማሪዎቹ የቋንቋ እድገት አስተዋፅኦ የሚያደርጉ እንጂ የውድቀት ምልክት እንዳልሆኑ የተለያዩ የቋንቋ ምሁራን ይገልጻሉ Dulay, et al. (1982) ፣ Littlewood (1984) ፡፡

በተማሪዎች ፅሁፍ ውስጥ በተደጋጋሚ ከአንደኛ ደረጃ እስከ ኮሌጅ የሚታዩት ስህተቶች በቋንቋው የጽህፈት ህግ ቀባይነት የሌላቸውን የቃላት፣ የሆሄያት እና የአረፍተ-ነገር መዋቅሮች መጠቀም እንደሆነ Norish (1990፡127) ገልፀዋል፡፡ በሌላ ሁኔታ ደግሞ ስህተቶቹ በሁለት ዋና ዋና ክፍሎች ሊመደቡ የሚችሉ መሆናቸውን Negara (1983 35-36) ይገልጻሉ፡፡ እነሱም የአጠቃቀም ስህተት (performance error) እና የእውቀት ማነስ ስህተት (competence error) ናቸው፡፡ የአፈፃፀም ስህተት የሚባለው ግድፈት (mistake) ሲሆን ይህም ማዳጥ (laps) የሚሉት ነው፡፡ በዚህ ምክንያት የሚታየው ስህተት የተወሰኑ የቃላት ወይም የሆሄያት ግድፈት፣ ድግግሞሽ፣ የሆሄያት ጭመራ የመሳሰሉት ስህተቶች የሚታዩበት ነው፡፡ ተማሪው እነዚህን ስህተቶች የሚፈፅመው ቋንቋውን ባለማወቁ ሳይሆን በችኮላ፣ በትኩረት ማጣት፣ ባልተረጋጋ ስሜት እና በጭንቀት ውስጥ ሆኖ በሚፅፍበት ወቅት ነው፡፡ የእውቀት ማነስ ስህተት (error) የሚባለው ግን ተማሪው በተደጋጋሚ የሚፈጽውና በራሱ ሊያስተካክለው የማይችል፤ በሌላ ሰው እርማት እስካልተደረገለት ድረስ እንደ ትክክል የሚቆጥረው እና የሚጠቀምበት የስህተት አይነት ነው፡፡

Brown (1994፣205-206) ስህተትን ግድፈትና ስህተት በማለት በሁለት ይከፍሉታል፡፡ የተማሪዎቹን የጽህፈት ሁኔታ በተገቢ መንገድ መተንተን ካስፈለገ በስህተትና በግድፈት መካከል ያለውን ልዩነት መረዳት እንደሚገባ ይገልጻሉ፡፡ ግድፈት የሚወክለው በአፈፃፀም ችግር የሚከሰት ስህተትን ሲሆን በይሆናል፣ በግምትና በማዳጥ (laps) የሚፈጠር ስህተትም በዚህ ውስጥ የሚካተት ነው፡፡ እንደ ብራውን ገለጻ ግድፈት በማንኛውም ሰዓት የሚፈጸም አፍ-ፈትና ኢ-አፍ-ፈትን የማይለይ ነው፡፡ አፍ-ፈት ተናጋሪዎች ይህን ማዳጥ ወይም ግድፈት ወዲያው ተረድተው ሊያርሙት ይችላሉ፡፡ ስለዚህ የአፍ ፈቶች የችሎታ ማነስ ሳይሆን በአፍልቆት ሂደት የተከሰተ ክፍተት ማመልከቻ ነው፡፡ ይህ ክፍተትም ምናልባት፣ በጭንቀት፣ በአፍ ማዳጥ፣ በዘፈቀዳዊ የቋንቋ አጠቃቀምና በጊዜ እጥረት ምክንያት የሚከሰት ነው፡፡

Littlewood (1984) እና Norish (1990) እንደሚያስረዱት ስህተት የመማር ሂደት አንዱ አካል ነው፡፡ ስህተት ቀደም ሲል በልማዳዊ ሁኔታ በተለያዩ ምልክቶች ቃላትን በማጥበቅ፣ በንቃት ባለመከታተል ወይም በእውቀት ማነስ ከትክክለኛው የቋንቋ አጠቃቀም

ማፈንገጥ እንደሆነ እና በተማሪዎች ዘንድ እንደ ውድቀት የሚቆጠር፣ በመምህራኑ ችሎታ ላይም ጥያቄን የሚፈጥር እንደነበረ ይነገራል። ሆኖም ግን በሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች ላይ በተካሄደ ምልከታዊ ጥናት የተገኘው መረጃ እንደሚያመለክተው ከታላሚው ቋንቋ አገባብ አለማፈንገጥም ስህተት ላለመፈፀም ዋስትና ሊሆን አይችልም። በእያንዳንዱ የቋንቋ ተማሪ የሚፈፀሙ ስህተቶችም የተማሪው የቋንቋ እድገት አመላካቾች እንደሆኑ ተደርገው መቆጠር ያለባቸው ናቸው ሲሉ ገልፀዋል።

እንደ Corder (1967፣156-161) ገለፃ የስህተት አይነቶች ግልጽ ስህተትና ስውር ስህተት በመባል በሁለት ይከፈላሉ። ግልጽ ስህተት ከስሙ እንደምንረዳው በአንድ አረፍተ ነገር ውስጥ የተፈፀመን ስህተት አረፍተ-ነገሩን በማየት ብቻ የምንለየው የስህተት አይነት ነው። ስውር ስህተት የሚባለው ደግሞ እንደ ግልጽ ስህተት አረፍተ ነገሩን በማየት ብቻ የሚለይ ሳይሆን ስህተቱን ፈልፍሎ ለማውጣት ወይም ለማወቅ አረፍተ ነገሩን በጥልቀት እና በጥሞና መመርምን የሚጠይቅ የስህተት አይነት ነው። በአጠቃላይ ከምሁራኑ ሀሳብ የምንረዳው በተማሪዎች የሚፈፀሙ ስህተቶች ግድፈት እና ስህተት ተብለው በሁለት እንደሚከፈሉ ነው።

2.7 የስህተት ትንተና ምንነት

የስህተት ትንተና ዘዴ በ1967 Corder በተባለ ምሁር እንደተጀመረ ድርሳናት ይገልጻሉ። ንጽፅራዊ ትንተና የጥናት ዘዴ በቋንቋ የመማር ሂደት ውስጥ የሚከሰተው ስህተት ምንጩ የአፍ መፍቻ ጣልቃ ገብነት አሉታዊ ሽግግር ብቻ እንደሆነ የሚገልፅ የጥናት መስክ ነበር። ይህ የጥናት ዘዴ ሌሎቹን የስህተት ምንጮች ለማጥናት ባለመቻሉ የስህተት ትንተና ይህንን አብይ ክፍተት ለመሙላት ብሎም ለማስወገድ ብቅ ያለ የጥናት መስክ ነው።

የስህተት ትንተና ማለት የተማሪዎችን ተግባራዊ እንቅስቃሴ ለመግለፅ ሲባል በበርካታ ሰዎች ዘንድ ተማሪዎቹ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች የሚታዩበት፣ የታዩት ስህተቶች የሚተነተኑበትና የተተነተኑትም የስህተት አይነቶች በተለያዩ የምድብ አይነቶች የሚቀመጡበት ዘዴ ነው Brown (1994፣206)።

የስህተት ትንተና ስህተትን ሳይንዊ በሆነ መንገድ ከፋፍሎ በማጥናት የስህተት ምንጮችን ይጠቁማል፤ በተጨማሪም ስለስህተት ያለውን አሉታዊ አመለካከት በማስቀረት ስህተትን እንደ አንድ የትምህርት ሂደት ይቆጥራል፡፡ ከዚህም በመነሳት ለስርዓተ-ትምህርት ቀረፃ፣ ለማስተማሪ መሳሪያዎች ዝግጅት እንዲሁም ተማሪዎች ያሉበትን የእውቀት ደረጃ ለማመልከት ያገለግላል፡፡ በአሰራሩም የቋንቋ ተማሪዎችን የቋንቋ አጠቃቀም በናሙናነት በመውሰድ ስህተቶችን ለይቶ ያወጣል፤ የስህተቶቹ ምንጭ ምን ሊሆን እንደሚችል መላ ይመታል Ellis (1989፡296)፣ Corder (1967፡19)፣ Dulay,et al. (1982)::

የስህተት ትንተና በዚህ ሁኔታ እየገነነ ቢመጣም ነቀፌታዎች እና ድክመቶች እንደነበሩበት Dulay,et al. (1982፣141-146) ገልፀዋል፡፡ ከድክመቶቹ ውስጥ መሰረታዊ የሚባሉት የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. በስህተት ትንተናው ሂደት ላይ ስህተቶችን እንዲህ ናቸው ብሎ በግልጽ ማስቀመጥ አለመቻል እና ምንጫቸውን በተገቢ ሁኔታ አለመግለፅ፣
2. የስህተት ክፍፍሎሹን ግልጽ በሆነ ሁኔታ አለመግለፅ፣
3. የተማሪዎችን ስህተቶች ቀላል በሆነ መንገድ መከፋፈል አለመቻል ናቸው፡፡

እነዚህ ድክመቶች የተነሳበትን አላማ በተገቢው መንገድ እንዳያሳካ እና ሊሰጥ የሚችለውን ጠቀሜታ እንዳይሰጥ አግደውታል፡፡ ይሁን እንጂ ድክመቶቹን እና ነቀፌታዎቹን በመቅረፍ፣ ተጓዳኝ የሆኑ ጥናቶችን በማካሄድ ተግባራዊ የስነ-ልሳን ጥናቱን ቀጥሏል፤ ጠቀሜታውም በብዙዎቹ ዘንድ ተፈላጊ እንደሆነ ተገልጿል፡፡ ይህ ጥናትም የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍፊት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲጽፉ የፈጸሟቸውን ስህተቶች ለመመርመር የሚሞክረው ይህንኑ የስህተት ትንተና ዘዴ በመከተል ነው፡፡

2.8 የስህተት ትንተና አስፈላጊነት

በተማሪዎች ፅሁፍ ላይ የስህተት ትንተና ማካሄድ በርካታ ጠቀሜታዎች እንዳሉት ተገልጿል፡፡ የስህተት ትንተና የቋንቋ መማር ማስተማር ሂደት የተሳካ የሚሆንበትን አቅጣጫ ይጠቁማል፡፡ ይህን ሀሳብ በተመለከተ Richards (1974)፣ Ellis (1989) እና Dulay, et al. (1982) ሲገልፁ ከስህተት ትንተና ውጤት ግንባር ቀደም ተጠቃሚዎቹ

የቋንቋ መምህራን እንደሆኑ ሲገልፁ፣ መምህራኑ የሚያስተምሯቸውን ተማሪዎች ዳራዊ እውቀት እንዲረዱ ያደርጋል፤ ካገኙትም መረጃ በመነሳት የትኛውን ይዘት በምን አይነት መልክና ለምን ያህል ጊዜ ማስተማር እንዳለባቸው እንዲወስኑ ያግዛል፤ በዚህም የተማሪዎችን ችግር በሚፈታ መልኩ የተደራጀ የማስተማር ሂደት እንዲኖራቸው ያግዛል፡፡ የማስተማር ስነ-ዘዴውና የማስተማሪያ መሳሪያዎች ያለባቸውን ችግር እንዲፈትሹ ይረዳቸዋል፤ በሌላ በኩል የቋንቋ ተማሪዎችን ሰዋስው ለማስተማር ስህተቶቹን በማደራጀት እንደ መረጃ ሊጠቀሙበት ይችላል፡፡

በሁለተኛ ደረጃ ተጠቃሚ የሚሆኑት ደግሞ ተማሪዎች ናቸው፡፡ ተማሪዎቹ በታላሚው ቋንቋ ያላቸው እውቀት ምን ያህል እንደሆነ በመጠቆም ጠንክረው ቢሰሩ የትኞቹን ስህተቶች በቀላሉ እንደሚያስወግዱ እና በየትኛው የቋንቋ ክፍል ላይ ትኩረት ሰጥተው መለማመድ እንደሚገባቸው ያስገነዝባቸዋል፡፡ በተጨማሪም ለመርሃ ትምህርት አዘጋጆች መጽሀፎችንና የተለያዩ የማስተማሪያ ቁሳቁሶችን ለማዘጋጀት ከፍተኛ ጥቅም እንዳለው ተገልጿል፡፡

2.9 የፅህፈት እርማት ስልትና የማረሚያ ኮድ

የተማሪዎችን ፅሁፍ በምናርምበት ጊዜ ልናውቃቸው እና ልንወስናቸው የሚገቡን ነገሮች አሉ፡፡ ከእነዚህም መካከል፡- የምናርምበትን ምክንያት ማወቅ፣ለምናርማቸው ስህተቶች ምልክት (code) መስጠት እና በማን መታረም እንዳለባቸው መወሰን ዋና ዋናዎቹ ናቸው፡፡ ይህን አስመልክቶ Norish (1990፡73-75)፣ Bayrne (1988፡125)፣Hedge (1988፡152) እንደሚከተለው ያብራራሉ፡፡ የተማሪዎችን ድርሰት በተማሪዎች ከማሳረም ይልቅ በመምህሩ ቢታረም ተመራጭነት አለው፡፡ ይህ በሚሆንበት ጊዜ ደግሞ መምህሩ ለስህተቶች ምልክት (code) መስጠት ይገባዋል፡፡

የዚህ ኮድ ጠቀሜታ ፀሀፊው የሰራው ስራ ታርሞ በሚመለስበት ጊዜ ተማሪው በቀላሉ ስህተቱን አውቆ ለማስተካከል እና ራሱን ለማረም ከመርዳቱም በላይ መምህሩ ስህተቶችን በቀላሉ ለይቶ ለማወቅ እና ለመገንዘብ ያስችለዋል፡፡ በአብዛኛው የተማሪዎችን ፅሁፍ በማረም ውጤት የሚሰጡት መምህራን ናቸው፤ ይሁንና የተማሪዎች ፅሁፍ በመምህራን ብቻ ይታረማል ማለት ግን አይደለም በማለት White (1980:17-18) ገልፀዋል::

የተማሪዎችን ፅሁፍ በአንድ ጊዜ እይታ (እርማት) በትክክል ውጤት መስጠት በጣም አስቸጋሪ ነው፡፡ ምክንያቱም በፅሁፍ ስራ ላይ የሚታዩ የተለያዩ ስህተቶችን በአንድ ጊዜ ነቅሶ ማውጣት በጣም አስቸጋሪ ከመሆኑ የተነሳ ነው፡፡ የተማሪዎችን ፅሁፍ በምናርምበት ጊዜ ፅሁፉን ቀይ በቀይ ከመቀባት ይልቅ የተለያዩ ምልክቶችን (code) በመጠቀም ማረም ተመራጭነት አለው፡፡ ይህም ሲባል የምንሰጠው ኮድ ደካማ ጎን የለውም ማለት አይደለም፡፡

የተማሪዎች ፅሁፍ በምናርምበት ጊዜ ስህተትን እና ግድፈትን ለይተን ማወቅ ይኖርብናል፡፡ ስህተት መሰረታዊ የሆነ ሊታረም የሚገባው ሲሆን ግድፈት ግን ምናልባትም ተማሪው ከመድከም፣ከመሰልቸት፣ከመርሳት ወይም ትኩረት ካለመስጠት የሚፈፅመው በመሆኑ በቀላሉ ሊታረም የሚችል ነው በማለት Byrne (1988:123) ፣ Heaton (1975:149-150) እና Brown (1994:205-206) ገልፀዋል፡፡

2.10 የፅህፈት እርማት አይነቶች

የተለያዩ የፅህፈት እርማት አይነቶች አሉ፡፡ የተለያዩ ምሁራን ዋና ዋናዎቹን የእርማት አይነቶች እና ሂደታቸውን እንደሚከተለው ገልፀዋል፡-

2.10.1 ሁሉንም ስህተቶች ማረም

ይህ አይነት አስተራረም ዘመን ያለፈበት እና ኋላ ቀር ዘዴ ከመሆኑም በላይ የመምህሩን ጊዜ የሚወስድ ነው፤ የተማሪውንም የፅህፈት ተነሳሽነት ይቀንሳል Byrne (1988:124)፡፡ በነፃ የፅህፈት እርማት ጊዜ አራሚው የተማሪዎችን ዳራ ማወቅ ይኖርበታል፡፡ አራሚው በመጀመሪያ ዙር የሚፃፉ ፅሁፎች ላይ ለተራ ስህተቶች ትኩረት መስጠት የለበትም Heaton (1975:150) ፡፡

2.10.2 የተመረጡ ስህተቶችን ብቻ ማረም

ይህን አይነት የአስተራረም ስልት Byrne (1988:124-125) ሲገልጹ ተማሪው የፃፈውን ሁሉንም ፅሁፍ ከተለያዩ መመዘኛዎች አንፃር ማረም ሳይሆን ሊታረም የሚገባውን መጀመሪያውኑ አራሚው መወሰን አለበት፡፡ ሁሉንም አይነት ስህተት የሚያርም ከሆነ ተማሪው ከስህተቱ ለመማር ያስቸግረዋል በማለት ገልፀውታል፡፡

2.10.3 ተማሪው ስህተቱን ያርም ዘንድ ጥቆማ መስጠት

ጥቆማ መስጠት ሲባል አራሚው መጀመሪያውኑ ስለሚያርመው የስህተት አይነት ለይቶ ስለሚያውቅ ያንን ስህተት ተማሪው እንዲያስተካክል መጠቆም ማለት ነው። የስህተቱን አይነት ለመጠቆምም መጀመሪያ ለስህተት አይነቱ ልዩ ምልክት (code) መስተት አለበት። ይህንኑ ሀሳብ Byrne (1988:125) ይህ አይነቱ የስህተት እርማት ዘዴ ተማሪው በፃፈው ድርሰት ላይ ከስህተቱ ስር በማስመር የተለያዩ የማረሚያ ምልክት (code) በመስጠት ተማሪው ስህተቱን አውቆ እንዲያስተካክል የሚያደርግ የማረሚያ ዘዴ ነው። በመሆኑም ይህ አይነቱ የአስተራረም ዘዴ ተመራጭ ነው።

2.10.4 ተማሪዎችን ለይቶ በማስወጣት ስህተታቸውን እንዲያርሙ ማድረግ

ይህ አይነቱ የስህተት እርማት ዘዴ አብዛኛውን ጊዜ የሚተገበር አይደለም። ምክንያቱም ጊዜ የሚፈጅ እና አሰልች በመሆኑ ነው። ከዚህ ይልቅ ተማሪዎች ስህተታቸውን በቀላሉ ተረድተው እንዲያስተካክሉ ለማድረግ የሚከተሉትን መንገዶች መጠቀም ተመራጭነት እንዳለው Byrne (1988:126) ያብራራሉ።

ሀ. ተማሪዎች ለተሳሳቷቸው ስህተቶች ገለፃ በመስጠት እንዲያስካክሉ ማድረግ፣

ለ. ተማሪዎች የተሳሳቷቸውን ስህተቶች በመጠቆም ማስተካከያ መስጠት፣

ሐ. ስህተቶቹ የመማር ምንጭ እንደሆኑ በማወቅ ተማሪዎቹ የፈፀሟቸው ስህተቶች ላይ በመመርኮዝ ትምህርት መስጠት።

ከላይ ከቀረቡት አራት የድርሰት ማረሚያ ዘዴዎች መካከል በዚህ ጥናታዊ ፅሁፍ ውስጥ አጥኚው የተማሪዎችን አንቀፆች ለማረም አመች ሁኖ ያገኘው "የተመረጡ ስህተቶችን ብቻ ማረም" የሚለውን በመሆኑ ድርሰቶቹ የታረሙት አስቀድሞ የተመረጡ ስድስት መስፈርቶችን መሰረት በማድረግ ነው።

2.11 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት

የዚህ ጥናት አቅራቢ በመረጠችው ርዕስ ላይ ጥናት ለማካሄድ ከመጀመሯ በፊት ከርዕሰ ጉዳዩ ጋር ተመሳሳይነት ያላቸውን የቀደምት ጥናቶች ዳሰሳ አካሂዳለች። በዚህም መሰረት ከዚህ ጥናት ጋር ግንኙነት አላቸው ተብለው የታሰቡ ቀደምት ስራዎችን ለመቃኘት ተሞክሯል። ጥናታዊ ስራዎቹ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት የቀረቡ ሲሆኑ ከእነዚህ

ስራዎች ውስጥ ጥቂቶቹን ከዚህ ጥናት ጋር ያላቸውን ተመሳሳይነትና ልዩነት እንደሚከተለው ለመግለጽ ተሞክሯል፡፡

ምህረት (1998) በሀድይኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲፅፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ትንተና በሚል ርዕስ ጥናት አካሂደዋል፡፡ የጥናቱ ውጤትም ተማሪዎቹ የፈፀሟቸው ስህተቶች የቋንቋ አጠቃቀም፣ የቋንቋ አወቃቀር (የሰዋስው) ፣ የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም እና ከጽንሰ ሀሳብ ጋር የተያያዙ ስህተቶች መሆናቸውን ያመለክታል፡፡ የስህተቶቹ ምንጮችም የውስጠ ቋንቋ ተፅዕኖ እና የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተጽዕኖዎች መሆናቸው ተገልጿል፡፡

የምህረት ጥናት የስህተት ትንተና መሆኑ ከዚህ ጥናት ጋር አንድነት አለው ማለት ይቻላል፡፡ ይሁን እንጂ ጥናቱ ያተኮረው በሀድይኛ ቋንቋ አፍፈት ላይ ሲሆን ይህ ጥናት አማርኛ በክስታኔ ቋንቋ አፍፈት ተማሪዎች ላይ መሆኑ፤ ጥናቱ የተካሄደበት ዘመን እና ቦታ ከምህረት ጥናት ይለየዋል፡፡

አማረ (1996) አፋቸውን በትግርኛ ቋንቋ የፈቱ የ8ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲጽፉ የሚፈፅሟቸው ስነ-ልሳናዊ ስህተቶች በሚል ርዕስ ጥናት አካሂደዋል፡፡ በውጤቱም ስህተቶቹ ስነ-ድምፃዊ፣ ስነ-ምዕላዳዊ፣ ስነ-አገባባዊ እና ስነ-ፍቺያዊ መሆናቸው ተገልጿል፡፡ የስህተት ምንጮቹ የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተፅዕኖ፣የታላሚው ቋንቋ እና የማስተማሪያ መሳሪያዎች ተፅዕኖ መሆኑ ተገልጿል፡፡
የአማረ ጥናት የስህተት ትንተና መሆኑ ከዚህ ጥናት ጋር ያመሳስለዋል፡፡ ይሁን እንጂ ጥናቱ ያተኮረው በትግርኛ ቋንቋ አፍፈት ላይ ሲሆን ይህ ጥናት አማርኛ በክስታኔ ቋንቋ አፍፈት ተማሪዎች ላይ መሆኑ፤ በጥናቱ ዘዴ፣ ጥናቱ የተካሄደበት ዘመን እና ቦታ ከአማረ ጥናት ይለየዋል፡፡

መሰረት (2003) በኦሮምኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በሚጽፉበት ወቅት የሚፈጽሟቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶችና የስህተት ምንጮች ትንተና በሚል ርዕስ ጥናት አካሂደዋል፡፡ በውጤቱም የስህተት አይነቶቹ የቋንቋ አጠቃቀም፣ የቋንቋ አወቃቀር፣ የስርተ-ነጥብ አጠቃቀም፣የፅንሰ ሀሳብ ግንዛቤ እና መለየት ያልተቻሉ የስህተት አይነቶች መሆናቸው ተገልጿል፡፡ ለስህተቶቹ መከሰት

ምክንያት የሆነውም በውስጠ ቋንቋ፣ በአፍ መፍቻ ቋንቋ፣ በመማር ማስተማር ሂደት፣ በስነ-ልቦናዊ ሁኔታዎች እና በሌሎች ተፅዕኖዎች የተፈፀሙ መሆናቸውን አመልክተዋል፡፡

የመሰረት ጥናት የስህተት ትንተና መሆኑ ከዚህ ጥናት ጋር ያመሳስለዋል፡፡ ይሁን እንጂ ጥናቱ ያተኮረው በኦሮምኛ አፍፌት ላይ ሲሆን ይህ ጥናት አማርኛ በክስታኔ ቋንቋ አፍፌት ተማሪዎች ላይ መሆኑ፤ በጥናቱ ዘዴ፣ ጥናቱ የተካሄደበት ዘመን እና ቦታ ከመሰረት ጥናት ይለየዋል፡፡

ምዕራፍ ሦስት፣ የጥናቱ ንድፍ እና የአጠናን ዘዴ

3.1 የጥናቱ ንድፍ

የዚህ ጥናት ዋና አላማ የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸውን ዋና ዋና የስህተት አይነቶች እና የስህተት ምንጮች መመርመር ነው፡፡ ስለሆነም ጥናቱ የተከተለው ቅይጥ የምርምር ዘዴን ነው፡፡ መጠናዊ የምርምር ዘዴ የተመረጠው በቁጥር የመረጃ ትንተና ላይ የተመሰረተ የምርምር አይነት በመሆኑ በቁጥር ለተገለፀው የመረጃ ትንተና አመቺ ሆኖ በመገኘቱ ሲሆን አይነታዊ የምርምር ዘዴ የተመረጠበት ምክንያት ከተማሪዎች በጽሑፍ መጠይቅ እና ከመምህራን በቃለ-መጠይቅ አማካኝት በአይነት የተሰበሰቡ እና የተተነተኑ መረጃዎች በመኖራቸው ነው፡፡

3.2 የናሙና አመራረጥ ዘዴ

3.2.1 የቦታ እና የትምህርት ቤት አመራረጥ

ይህ ጥናት የተካሄደው በደቡብ ክልላዊ መንግስት በጉራጌ ዞን በሶዶ ወረዳ በሚገኘው የጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ነው፡፡ ሶዶ ወረዳ በጉራጌ ዞን ስር ከሚገኙ 15 ወረዳዎች አንዱ ሲሆን በስሩ ቡኢ፣ አዴሌ፣ ሪሴንሶ፣ አማኡቴ፣ ሱተን እና ጢያ የሚባሉ ስድስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ይገኛሉ፡፡ ከእነዚህ ትምህርት ቤቶች አንዱ ጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በአመቺ ናሙና /Convineine Sampling/ ዘዴ ተመርጧል፡፡ ቦታውና ትምህርት ቤቱ በአመቺ ናሙና የተመረጡበት ምክንያትም፡-

1. ከቦታ ርቀት አንፃር፡- ቅርብ በመሆኑና በከተማው ዙሪያ ከተለያዩ ቀበሌዎች የሚመጡ የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎችን ከአንድ አካባቢ በቀላሉ ማግኘት የሚያስችል በመሆኑ፣
2. ከጊዜ አንፃር፡- አጥኚዋ ጥናቱን ያካሄደችው ከስራ ጎን ለጎን በመሆኑ በሚገኘው ትርፍ ሰዓት መረጃዎችን ለመሰብሰብ አመቺ በመሆኑ ነው፡፡

3.2.2 የክፍል ደረጃ ናሙና አመራረጥ

በጥናቱ ለናሙናነት የተመረጠው ትምህርት ቤት ከ9ኛ እስከ 12ኛ ክፍል የሚገኙ ተማሪዎችን የሚያስተምር ሲሆን የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአላማ ተኮር የናሙና

አመራረጥ ዘዴ ተመርጠዋል። ምክንያቱም ለትምህርት ቤቱ አዲስ በመሆናቸው እንዲሁም በዝቅተኛው የእርከን ደረጃ ላይ የሚገኙ በመሆናቸው ለጥናቱ ትኩረት ይሰጣሉ ተብሎ በመታሰቡ ነው።

3.2.3 የምድብ ናሙና አመራረጥ

በጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2015 ዓ.ም የትምህርት ዘመን በዘጠነኛ ክፍል ተመዝግበው ትምህርታቸውን በመከታተል ላይ የሚገኙት ስድስት ክፍል ተማሪዎች ሲሆኑ ቀላል የእጣ ንሞና ዘዴን በመጠቀም 9ኛB እና 9ኛF የመማሪያ ክፍሎች በእጣ የንሞና ዘዴ ተመርጠዋል። ምክንያቱም የእጣ ንሞና ዘዴ ከአድሎ የፀዳ በመሆኑ የጥናቱን ውጤት ተአማኒነት ከፍ ያደርገዋል።

3.2.4 የመምህራን ናሙና አመራረጥ

ጥናቱ በሚካሄድበት ትምህርት ቤት ውስጥ የሚያስተምሩ የ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ብዛት ሶስት ነው። እንደ ያለው (1998፡132) ገለፃ ተመራማሪው ያገኛቸውን ሁሉንም የጥናቱ አካላይ አባላት በጥናቱ ውስጥ ተሳታፊ አድርጎ ሲወስድ ጠቅላይ ንሞና ይባላል። በመሆኑም ጠቅላይ የንሞና ዘዴን በመጠቀም ሁሉም መምህራን በጥናቱ እንዲካተቱ ተደርጓል።

ሰንጠረዥ 3.1 ፦ ለጥናቱ በናሙናነት የተመረጡ መምህራን መረጃ

ተ.ቁ	የመምህራኑ መለያ	ፆታ	የትምህርት ደረጃ	የተመረቁበት የት/ት አይነት		የአገልግሎት ዘመን
				አብይ	ንዑስ	
1	መምህር አንድ	ሴ	ዲግሪ	አማርኛ	-	12 አመት
2	መምህር ሁለት	ሴ	ዲግሪ	አማርኛ	-	11 አመት
3	መምህር ሶስት	ወ	ሁለተኛ ዲግሪ	አማርኛ	እንግሊዝኛ	16 አመት

3.2.5 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ

በ2015 ዓ.ም በጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ከሚማሩ እና አፋቸውን በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ ከፈቱ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች መካከል እኩል እድል ሰጪ የንሞና ዘዴን በመጠቀም 37 ወንድ እና 23 ሴት በድምሩ 60 ተማሪዎች ለጥናቱ በናሙናነት ተመርጠዋል፡፡

ሰንጠረዥ 3.2 ፡- ለጥናቱ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች መረጃ

ተ.ቁ	የመማሪያ ክፍል	ለጥናቱ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች ብዛት		
		ወንድ	ሴት	ድምር
1	9ኛ B	18	12	30
2	9ኛ F	19	11	30
	ድምር	37	23	60

3.3 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

የጥናቱን አላማ ከግብ ለማድረስ በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያነት ያገለገሉት የጽሕፈት ፈተና፣ የጽሑፍ መጠይቅና ቃለ-መጠይቅ ናቸው፡፡ እያንዳንዱ ከዚህ በታች በዝርዝር ቀርበዋል፡፡

3.3.1 የፅህፈት ፈተና

ለዚህ ጥናት በዋናነት የተመረጠው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ የተማሪዎች የፅህፈት ፈተና ነው፡፡ ምክንያቱም ተማሪዎቹ የሚፈጽሟቸውን የስህተት አይነቶች መለየት የሚቻለው የጻፏቸውን ጽሑፎች በማንበብ ነው፡፡ የድርሰት መፃፊያ ርዕሶቹ ሲዘጋጁ በመጀመሪያ የተማሪዎቹን ችሎታ ይመጥናሉ እንዲሁም ለፅህፈት ርዕስነት ያገለግላሉ ተብለው የታሰቡ አስር ርዕሶች የቋንቋ መርሐ ትምህርቱን መሰረት በማድረግ ተመርጠው ቀርበዋል፡፡ ለአማካሪ መምህር ቀርበው ማሻሻያ ከተደረገባቸው በኂላ ፀድቀው ለርዕስነት ቀርበዋል፡፡ በመቀጠልም መልስ መስጫ ወረቀት በማዘጋጀት ተጠኚ ተማሪዎች ለሁለት ጊዜ ድርሰት እንዲፅፉ ተደርጓል፡፡

ተጠኚ ተማሪዎች የፃፏቸው ድርሰቶች ተባዝተው ለሶስት አራሚ መምህራን ተሰጥተው እንዲታረሙ ተደርጓል፡፡ መምህራኑ ድርሰቶቹን የሚያርሙበት የማረሚያ መስፈርት እና የመስፈርቱ ዝርዝር መግለጫ ተጠኚ ተማሪዎች ከፃፏቸው ድርሰቶች ጋር በማያያዝ እንዲሰጣቸው ተደርጓል፡፡ ድርሰቶቹ የታረሙትም አማርኛ ቋንቋን በማስተማር የሁለተኛ ዲግሪና ረጅም አመት የማስተማር ልምድ ባላቸው አንድ ወንድና ሁለት ሴት መምህራን ነው፡፡ (ለተማሪዎቹ የድርሰት መፃፊያ የቀረቡ ርዕሶችን በአባሪ አንድ ይመልከቱ)፡፡

3.3.2 ቃለ-መጠይቅ

ቃለ መጠይቁ የተዘጋጀው በፅህፈት ፈተና የተገኘውን ውጤት በአጋዥነት ለመደገፍ ነው፡፡ ቃለ መጠይቁ በአማካሪ መምህር ማሻሻያ ተደርጎበት ተግባራዊ ተደርጓል፡፡ ቃለ መጠይቁ ሁለት ክፍሎች አሉት፡፡ የመጀመሪያው ክፍል ለመጠይቁ መልስ የሰጡ መምህራንን ዳራ ማለትም ፆታ፣ ዕድሜ፣ የትምህርት ደረጃ፣ የሰለጠኑበት የትምህርት ዘርፍ እና የአገልግሎት ዘመን የያዘ ሲሆን ሁለተኛው ክፍል መምህራኑ ስለተማሪዎቻቸው የፅህፈት ክሂል አስመልክቶ ለቀረቡላቸው ጥያቄዎች ትክክል ነው የሚሉትን ሀሳብ በነጻነት እንዲመልሱ የሚያደርጉ ጥያቄዎችን የያዘ ነው፡፡

በመጨረሻም በቃለ መጠይቁ የተገኘው መረጃ ለጥናታዊ ፅሁፉ ብቻ የሚውል መሆኑ ተገልፆላቸው ሶስቱም መምህራን ፈቃደኛ በመሆናቸው ቃለ-መጠይቁን በመቅረፀ ድምፅ በመቅዳት አስፈላጊውን መረጃ ማግኘት ተችሏል፡፡ (ለመምህራን የቀረበውን ቃለ-መጠይቅ በአባሪ ሶስት ይመልከቱ)፡፡

3.3.3 የፅሑፍ መጠይቅ

የጽሑፍ መጠይቁ የተዘጋጀው ከጽሕፈት ፈተና እንዲሁም ከቃለ-መጠይቅ የተገኘውን ውጤት በአጋዥነነት ለመደገፍ ነው፡፡ የጽሑፍ መጠይቁ ከተዘጋጀ በኋላ በአማካሪ መምህር ማሻሻያ ተደርጎበት ተግባራዊ ተደርጓል፡፡ የጽሑፍ መጠይቁ ሁለት ክፍሎች ሲኖሩት የመጀመሪያው ክፍል ለመጠይቁ መልስ የሰጡ ተማሪዎችን ዳራ ማለትም ፆታ፣ ዕድሜና የትምህርት ደረጃ የያዘ ሲሆን ሁለተኛው ክፍል የተማሪዎቹን የፅህፈት ክሂል አስመልክቶ ለቀረቡላቸው ጥያቄዎች ትክክል ነው የሚሉትን ሀሳብ በነጻነት እንዲመልሱ የሚያደርጉ ጥያቄዎችን የያዘ ነው፡፡ (ለተማሪዎች የቀረበውን የጽሑፍ መጠይቅ በአባሪ ሁለት ይመልከቱ)፡፡

3.4 የመረጃ አተናተን ዘዴ

በጽሕፈት ፈተና፣ በጽሑፍ መጠይቅ እና በመምህራን ቃለ መጠይቅ አማካኝነት መረጃዎች ከተሰበሰቡ በኋላ ወደ መረጃ መተንተኑ ተገብቷል፡፡ የመረጃ ትንተና ዘዴው ከዚህ ቀጥሎ ቀርቧል፡፡

ይህ ጥናት መረጃዎችን ለመተንተን መሰረት ያደረገው Norish (1990:81-97) ስህተቶችን በአይነት በመመደብ መተንተን እንደሚቻል ባብራራው መሰረት ነው፡፡ በዚህ ፅንሰ ሀሳብ መሰረትም በተጠኚ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የተገኙት ዋና ዋና ስህተቶች በየስህተት አይነታቸው ተከፋፍለው በስድስት ምድቦች ተመድበዋል፡፡ እነሱም፡- የቃላት ድግግሞሽ ብዛት፣ የቃላት ድረታ ብዛት፣ የሰዋስው ስህተት፣ የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ስህተት፣ የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት እና የሀሳብ አገላለፅ ችግር በመባል ተመድበዋል፡፡

ስህተቶቹ በየምድብ ተለይተው ከተቀመጡ በኋላ በየምድብ አይነታቸው ተቆጥረዋል፡፡ እያንዳንዱ ተጠኚ የፃፏቸው ቃላት ድምር በሶስቱ አራሚዎች ተቆጥረው ለሶስት በማካፈል አማካኝ ውጤቱ ተሰርቷል፡፡ የቃላት ብዛቱም ሆነ የስህተት መጠኑ ከሶስቱ መምህራን የተገኘው ውጤት ተደምሮ እና ለሶስት ተካፍሎ አማካኝ ውጤቱ እየተሰላ ተቀምጧል፡፡ የአሰራር ሂደቱም እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

ሀ. በተጠኚ ተማሪዎች የተፃፉትን ጠቅላላ ቃላት ለማወቅ በሶስቱ አራሚዎች የተቆጠረውን የቃላት ብዛት በመደመርና ለሶስት በማካፈል የተገኘውን አማካይ ውጤት በመውሰድ ተሰርቷል፡፡

ለ. እያንዳንዱ ድርሰት የተፃፈበትን አማካኝ ቃላት ለማግኘት ጠቅላላ ቃላቱን ለተፃፉት ድርሰቶች ቁጥር በማካፈል ተሰርቷል፡፡

ሐ. ተጠኚ ተማሪዎች የፈፀሟቸውን ጠቅላላ የስህተት ብዛት ለማግኘት በሶስቱ አራሚዎች የተቆጠሩትን ጠቅላላ ስህተቶች በመደመርና ለሶስት በማካፈል የተገኘውን አማካይ ውጤት በመውሰድ ተሰርቷል፡፡

መ. በአንድ ድርሰት ውስጥ የተፈፀመውን አማካይ የምድብ ስህተት ለማግኘት በምድቡ የተፈፀመውን ስህተት ለተፃፉት ድርሰቶች ቁጥር በማካፈል ተሰርቷል፡፡

ሠ. የምድቡን የስህተት ብዛት ለማወቅ በሶስቱ አራሚዎች የተቆጠረውን የምድቡን የስህተት መጠን በመደመርና ለሶስት በማካፈል ተሰርቷል፡፡

ረ. በየምድቡ የተፈፀሙትን ስህተቶች በመቶኛ ለማስላት በምድቡ የተፈፀመውን ስህተት በመቶ በማባዛትና ለጠቅላላ ስህተት በማካፈል ተሰርቷል፡፡

ሰ. የስህተት ድግግሞሽ በመቶ ቃላት ምን ያህል እንደሆነ ለማወቅ Norish (1990:103-104) ላይ ባመለከተው መሰረት አማካይ ስህተቱን ለአማካይ ቃላት በማካፈልና በመቶ በማባዛት አንድ ተጠኚ በመቶ ቃላት ውስጥ ምን ያህል የስህተት ድግግሞሽ እንደፈፀመ ማወቅ ተችሏል፡፡

እነዚህ ቁልፍ የሆኑት ሰባቱ መረጃዎች ማለትም የምድቡ የስህተት ብዛት፣ ጠቅላላ ስህተት፣ አማካይ ስህተት፣ ጠቅላላ ቃላት፣ አማካይ ቃላት፣ መቶኛ እና የስህተት ድግግሞሽን በሰንጠረዥ በማስፈር ትንተናው ተካሂዷል፡፡ ትንተናውም በዋናነት መሰረት ያደርገው ተማሪዎቹ በመቶ ቃላት ውሰጥ የፈፀሟቸውን የስህተት ድግግሞሽ ነው (ትንተናው የተሰራበትን መረጃ በአባሪ አራት መጨረሻ ላይ ይመልከቱ) ፡፡

ምዕራፍ አራት፣ የውጤት ትንተናና ማብራሪያ

1.1 የውጤት ትንተና

ሰንጠረዥ 4.1 ፡- በተጻፉት ድርሰቶች ውስጥ የታዩ አጠቃላይ መረጃዎች፡፡

የድርሰት አይነት	የድርሰት ብዛት	ጠቅላላ ቃላት	የቃላት ድግግሞሽ	የቃላት ድረታ	የሰዋስው ስህተት	የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት	የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት	የሀሳብ አገላለፅ ስህተት	ጠቅላላ ስህተት
ድርሰት አንድ	60	6107.66	283.67	225	114.66	284.01	582.31	100.36	1590.01
ድርሰት ሁለት	60	5538.67	284.33	222.67	114.66	213.67	474.31	101.03	1410.67
የሁለቱ ድምር	120	11646.33	568	447.67	229.32	497.68	1056.62	201.39	3000.68

የዚህ ጥናት ዋና አላማ በጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ በሚፅፉበት ጊዜ የሚፈፅሟቸውን ዋና ዋና የስህተት አይነቶች መመርመር መሆኑ በምዕራፍ አንድ ተገልጿል፡፡ የጥናቱ መሪ ጥያቄዎችም በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶች ምን ምን ናቸው? እንዲሁም በእያንዳንዱ ፅሁፍ ውስጥ የሚገኙ ስህተቶች የድግግሞሽ መጠን ምን ይመስላል? የሚሉት ናቸው፡፡ ስለሆነም ትንተናው የጥናቱን መሪ ጥያቄዎች መሰረት በማድረግ እንደሚከተለው ተደራጅቶ ቀርቧል፡፡

4.1.1 ተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ በሚፅፉበት ወቅት የሚፈፅሟቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶች ምን ምን ናቸው?

4.1.1.1 የቃላት ድግግሞሽ መጠን ትንተና

ሰንጠረዥ 4.2 ፦ በቃላት ድግግሞሽ ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ፡፡

የስህተት አይነት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ጠቅላላ ስህተት	መቶኛ	ጠቅላላ ቃላት	አማካይ ቃላት	የስህተት ድግግሞሽ
ቃላት ድግግሞሽ	568	4.733	3000.68	18.93	11646.33	97.05	4.87

በሰንጠረዥ 4.2 ከቀረበው መረጃ እንደምንመለከተው፣ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው 3000.68 ጠቅላላ ስህተቶች መካከል 568 የሚሆኑት የቃላ ድግግሞሽ ስህተቶች ሲሆኑ አማካይ ስህተታቸውም 4.733 ነው፡፡ የስህተት ድግግሞሻቸው መጠንም 4.87 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው ጠቅላላ ስህተቶች መካከል የቃላት ድግግሞሽ 18.93% ያህሉን በመያዝ በሁለተኛ ደረጃ ይገኛል፡፡ ከዚህ መረዳት የሚቻለው ተማሪዎቹ ለቃላት ምርጫና አጠቃቀም የሚሰጡት ቦታ ዝቅተኛ መሆኑን ነው፡፡

ተማሪዎቹ በሚፅፏቸው ጽሑፎች ውስጥ የሚፈፅሙት የቃላት ድግግሞሽ ሁኔታ ምን ይመስላል? ተብለው በቃለ መጠይቁ ቁጥር 8 ላይ ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሠጡት መልስ፡፡

መ.1 " ሀሳብን በቅደም ተከተል የመግለፅ ችሎታቸው አነስተኛ ስለሆነ ቃላትን መደጋገም ችግር ይስተዋልባቸዋል" በማለት የመለሱ ሲሆን መ.2 "የቃላት ድግግሞሽ ችግር ይታይባቸዋል፤ አንዳንዴ በአረፍተ-ነገሩ መጀመሪያ ላይ የፃፉትን ቃል በዚያው አረፍተ-ነገር መሀል እና መጨረሻ ላይ የመድገም ሁኔታ ይታይባቸዋል" በማለት አብራርተው መልሰዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው "የቃላት ድግግሞሽ ችግር በተወሰነ መልኩ ይታይባቸዋል፡፡ ይህ ደግሞ ከትኩረት ማነስ የሚመጣ ይመስለኛል" በማለት መልሰዋል፡፡

በመሆኑም ሁሉም መምህራን ተመሳሳይ በሆነ መልኩ ተማሪዎቹ የቃላት ድግግሞሽ ለችግር እንዳለባቸው ገልፀዋል፡፡ ከዚህ በመቀጠል ደግሞ ከተማሪዎች የተገኘውን የፅሁፍ ምላሽ እንመለከታለን፡፡

ሰንጠረዥ 4.3 ፡- ተማሪዎቹ የቃላት ድግግሞሽ ሁኔታችሁ ምን ይመስላል ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ የሰጡትን ምላሽ የሚያሳይ መረጃ ፡፡

የፅሁፍ መጠይቅ	አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	
		በቁጥር	በመቶኛ
ቁ.5 በአማርኛ ቋንቋ የቃላት ድግግሞሽ እና ድረታ የሌለበት ጽሑፍ መፃፍ እችላለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	4	20%
	እስማማለሁ	10	50%
	አልስማማም	3	15%
	በጭራሽ አልስማማም	3	15%
	ድምር	20	100%

በሰንጠረዥ 4.3 የቀረበው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎቹ በጽሁፍ መጠይቁ ተ.ቁ 5 ላይ የቃላት ድግግሞሽ የሌለው ጽሑፍ መፃፍ ስለመቻላቸው ተጠይቀው የሠጡትን ምላሽ ነው፡፡ በዚህም መሰረት 14 (70%) ያህሉ የቃላት ድግግሞሽ የሌለበት ፅሁፍ መፃፍ እንደሚችሉ ሲገልፁ 6 (30%) ያህሉ ደግሞ የቃላት ድግግሞሽ የሌለበት ፅሁፍ ለመፃፍ እንደሚቸገሩ ገልፀዋል፡፡ ይህም ከተማሪዎቹ የፅህፈት ፈተና እና ከመምህራን ቃለ መጠይቅ ከተገኘው ውጤት በተቃራኒ ነው፡፡ ይሁንና ዋናው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ በሆነው የተማሪዎች የፅህፈት ፈተና ተማሪዎቹ በቃላት አጠቃቀም ረገድ ከፍተኛ የሆነ ክፍተት እንዳለባቸው ለማየት ተችሏል፡፡

ከዚህ በታች ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው የቃላት ድግግሞሽ መካከል የተወሰኑትን በምሳሌነት እንመልከት፡-

1. ያ ተማሪ ከክፍል ወደ ክፍል ወይም በአሁኑ ያለው 9ኛ ክፍል ወደ 10ኛ ክፍል ወደ 11ኛ ክፍል ወደ 12ኛ ክፍል ጥሩ ውጤት አምጥቶ ወደ ዩኒቨርስቲ ይገባል። ምንጭ (ድርሰት 2፣መ.ቁ 14 ፣4ኛ መስመር ገፅ 83)።

2. በስፋት የተከሰተ ሲሆን ወይም እየተከሰተ መሆኑን ተመልክተናል። ምንጭ (ድርሰት 2፣መ.ቁ 13 ፣2ኛ መስመር ገፅ 86)።

እነዚህ ከላይ በቀረቡት አረፍተ-ነገሮች ውስጥ የተሰመረባቸው ቃላት የቃላት ድግግሞሽ ይታይባቸዋል። በመጀመሪያው ዐ.ነገር “ወደ” የሚለው ቃል በአንድ ዐ.ነገር ውስጥ አምስት ጊዜ ተደጋግሞ የተፃፈ ሲሆን “ክፍል” የሚለው ቃልም እንዲሁ በዚሁ ዐ.ነገር ውስጥ ስድስት ጊዜ ተደጋግሞ ተፅፏል። በመሆኑም በድግግሞሽ ከተፃፉት ቃላት መካከል አንዱ ወይም ሁለቱ ብቻ በቂ በመሆናቸው ሌሎቹ አላስፈላጊ ድግግሞሽ በመሆናቸው መቅረት አለባቸው። በሁለተኛው ዐ.ነገር ውስጥም የቃላት ድግግሞሽ ችግር ይታያል።

4.1.1.2 የቃላት ድረታ መጠን ትንተና

ሰንጠረዥ 4.4 ፡- በቃላት ድረታ መጠን ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ።

የስህተት አይነት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ጠቅላላ ስህተት	መቶኛ	ጠቅላላ ቃላት	አማካይ ቃላት	የስህተት ድግግሞሽ
የቃላት ድረታ ስህተት	447.67	3.73	3000.68	14.92	11646.33	97.05	3.84

በሰንጠረዥ 4.4 ከቀረበው መረጃ እንደምንመለከተው፣ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው 3000.68 ጠቅላላ ስህተቶች መካከል 447.67 የሚሆኑት የቃላ ድረታ ስህተቶች ሲሆኑ አማካይ ስህተታቸውም 3.73 ነው። የስህተት ድግግሞሻቸው መጠንም 3.84 ሆኖ ተመዝግቧል። ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው ጠቃላላ ስህተቶች መካከል የቃላት ድረታ 14.92% ያህሉን ይዟል።

ተማሪዎቹ በሚጽፏቸው ፅሁፎች ውስጥ የሚፈፅሙት የቃላት ድረታ ምን ይመስላል ? ተብለው በቃለ መጠይቁ ቁጥር 9 ላይ ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሠጡት መልስ፡፡

መ.1 "ቃላትን የመደረት ችግር አለባቸው፡፡ ይህም ሐሳብን የመግለፅ ችሎታቸው አነስተኛ ከመሆኑ ጋር ተያይዞ የመጣ ይመስለኛል በማለት የመለሱ ሲሆን መ.2 " ተማሪዎቹ በሚጽፉት ድርሰት ውስጥ አንድን ሀሳብ በተለያዩ ቃላት ደጋግመው የመጻፍ ችግር ይታይባቸዋል" በማለት መልሰዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው "የቃላት ድረታ ችግር ይታይባቸዋል ይህ ደግሞ ከትኩረት ማነስ የሚመጣ ነው፡፡ " በማለት ገልፀዋል፡፡

በአጠቃላይ ሁሉም መምህር ከሰጡት መልስ በመነሳት ተማሪዎቹ የቃላት ድረታ ችግር እንዳለባቸው እና ይህም ችግር ሀሳብን የመግለፅ ብቃታቸው አነስተኛ በመሆኑ ምክንያት የመጣ መሆኑን መረዳት ይቻላል፡፡ ከዚህ በመቀጠል ደግሞ ከተማሪዎች የተገኘውን የጽሑፍ ምላስሽ እንመለከታለን፡፡

ሰንጠረዥ 4.5 ፦ ተማሪዎቹ የቃላት ድረታ ሁኔታችሁ ምን ይመስላል ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ የሰጡት ምላሽ የሚያሳይ መረጃ ፡፡

የፅሁፍ መጠይቅ	አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	
		በቁጥር	በመቶኛ
ቁ.5 በአማርኛ ቋንቋ የቃላት ድግግሞሽ እና ድረታ የሌለበት ጽሑፍ መፃፍ እችላለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	4	20%
	እስማማለሁ	10	50%
	አልስማማም	3	15%
	በጭራሽ አልስማማም	3	15%
	ድምር	20	100%

በሰንጠረዥ 4.5 የቀረበው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎቹ በጽሁፍ መጠይቁ ተ.ቁ 5 ላይ የቃላት ድረታ የሌለው ጽሑፍ መፃፍ ስለመቻላቸው ተጠይቀው የሠጡትን ምላሽ ነው፡፡ በዚህም መሰረት 14 (70%) ያህሉ የቃላት ድረታ የሌለበት ጽሑፍ መፃፍ እንደሚችሉ ሲገልፁ 16 (30%) ያህሉ ደግሞ የቃላት ድረታ የሌለበት ጽሑፍ ለመፃፍ እንደሚቸገሩ ገልፀዋል፡፡ ይህም ከተማሪዎቹ የፅህፈት ፈተና እና ከመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኘው

ውጤት ተቃራኒ ነው። ይሁንና ዋናው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ በሆነው የተማሪዎች የፅህፈት ፈተና ተማሪዎቹ በቃላት አጠቃቀም ረገድ ከፍተኛ የሆነ ክፍተት እንዳለባቸው ማየት ተችሏል።

ከዚህ በታች ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው የቃላት ድረታዎች መካከል የተወሰኑትን በምሳሌነት እንመልከት፡-

1. በቤታችን ወይም በአካባቢያችን ሆነው የአካባቢያንን <u>ገፅታ</u> <u>(ውበት)</u> <u>የሚያበላሹ</u> <u>(የሚያጠፉ)</u> ነገሮችን <u>በዙሪያችን</u> <u>(በአካባቢያችን)</u> ማኖር ... ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 13፣6-7ኛ መስመር፣ ገፅ 86)።
2. የወባ በሽታን የምታስከትል ዝንብ (የወባ ትንኝ) የምትባል ነፍሳት (ነፍሳቶች) ወባ ይፈጠራል። ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 13፣13ኛ መስመር፣ ገፅ 86)።
3. እኛ <u>የምናፍቀው</u> <u>(የምንመኘው)</u> ተምሮ ወይም ነግዶ ጥሩ ሰው መሆን ያስፈልገኛል። ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 14፣ 10ኛ መስመር፣ ገፅ 83)።

እነዚህ ከላይ በቀረቡት አረፍተ-ነገሮች ውስጥ የተሰመረባቸው ቃላት የቃላት ድረታ ናቸው። ሀሳባቸው ተመሳሳይ በመሆኑም የጽሁፉን ውበት ከማደብዘዝ ውጭ ጥቅም ስለሌላቸው ከአንዱ ውጭ ያሉት መወገድ አለባቸው።

4.1.1.3 የሰዋስው ስህተት ትንተና

ሰንጠረዥ 4.6 ፡- በሰዋስው የስህተት ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ።

የስህተት አይነት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ጠቅላላ ስህተት	መቶኛ	ጠቅላላ ቃላት	አማካይ ቃላት	የስህተት ድግግሞሽ
ሰዋስዋዊ ስህተት	229.32	1.911	3000.68	7.64	11646.33	97.05	1.97

በሰንጠረዥ 4.6 ከቀረበው መረጃ እንደምንመለከተው፣ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው 3000.68 ጠቅላላ ስህተቶች መካከል 229.32 የሚሆኑት የሰዋስው ስህተቶች ሲሆኑ አማካይ ስህተታቸውም 1.911 ነው። የስህተት ድግግሞሻቸው መጠንም 1.97 ሆኖ ተመዝግቧል።

ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው ጠቃላላ ስህተቶች መካከል የሰዋስው ስህተት 7.64% ያህሉን በመያዝ በተማሪዎቹ ከተፈፀሙ ስህተቶች መካከል ከህሳብ አገላለጽ ችግር ቀጥሎ ዝቅተኛውን ደረጃ ይዞ ይገኛል። ይህ የሚያሳየን ተማሪዎቹ በሰዋስው አጠቃቀም ረገድ ከሌሎቹ አንጻር ሲታይ የተሻሉ መሆናቸውን ነው።

ተማሪዎቹ የአማርኛ ቋንቋ ሰዋስው ህጎችን በደንብ ያውቃሉ ብለው ያስባሉ ? ተብለው በቃለ መጠይቁ ቁጥር 7 ላይ ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሠጡት መልስ፡፡

መ.1 "የሰዋስው ህጎችን በደንብ ለይተው አያውቁም ምክንያቱም በሚጽፉበት ሰዓት የሰዋስው ስህተቶችን ይፈፀራሉ" በማለት ሲመልሱ መ.2 "በተወሰነ መልኩ ጥሩ ናቸው" በማለት መልሰዋል። መ.3 "የሰዋስው አጠቃቀም ችሎታቸው ክፍተት ይታይበታል። ይህ ደግሞ ለቋንቋው ትኩረት ካለመስጠት የመጣ ነው" በማለት መልሰዋል።

ሁለቱ መምህራን የሰዋስው አጠቃቀም ችሎታቸው ደካማ መሆኑን ሲገልፁ ሌላዋ መምህርት የስዋስው አጠቃቀማቸው የተሻለ መሆኑን ገልፀዋል። ይህም ከፅህፈት ፈተና ከተገኘው መረጃ ጋር ተቀራራቢነት ያለው መሆኑን ያመለክታል። ከዚህ በመቀጠል ደግሞ ከተማሪዎች የተገኘውን የፅሁፍ ምላስሽ እንመለከታለን።

ሰንጠረዥ 4.7 ፡- ተማሪዎቹ የሰዋስው ህጎችን ጠብቀው ጽሑፍ መጻፍ ስለመቻላቸው ለተጠየቁት ጥያቄ የሰጡትን ምላሽ የሚያሳይ መረጃ ፡፡

የፅሁፍ መጠይቅ	አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	
		በቁጥር	በመቶኛ
ቁ.4 በምጽፈው ጽሑፍ ውስጥ የአማርኛ ሰዋስው ህጎችን በአግባቡ እተገብራለሁ።	በጣም እስማማለሁ	10	50%
	እስማማለሁ	6	30%
	አልስማማም	2	10%
	በጭራሽ አልስማማም	2	10%
	ድምር	20	100%

በሰንጠረዥ 4.7 የቀረበው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎቹ በጽሑፍ መጠይቁ ተ.ቁ 4 ላይ የሰዋስው ስህተት የሌለው ጽሑፍ መፃፍ ስለመቻላቸው ተጠይቀው የሠጡትን ምላሽ ነው። በዚህም መሰረት 16 (80%) ያህሉ የሰዋስው ስህተት የሌለበት ጽሑፍ መፃፍ

እንደሚችሉ ሲገልፁ 4 (20%) ያህሉ ደግሞ የሰዋስው ስህተት የሌለበት ጽሑፍ ለመፃፍ እንደሚቸገሩ ገልፀዋል፡፡ ይህም ከተማሪዎቹ የፅህፈት ፈተና እና ከመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኘው ውጤት ጋር ተቀራራቢ ነው፡፡ ከዚህ በታች ተማሪዎቹ በጻፏቸው ጽሑፎች ውስጥ የተፈፀሙ የሰዋስው ስህተቶች ናሙና እንደሚከተለው ቀርበዋል፡-

1. እኛ የምናፍቀው (የምንመኘው) ተምሮ ወይም ነግዶ ጥሩ ሰው መሆን ያስፈልገኛል፡፡ ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 14፣ 10ኛ መስመር፣ ገፅ 83)፡፡
2. የሀገር ፍቅር ማለት ሀገርን እወድሀለሁ ማለት ሳይሆን ለሀገር ኖሮ ማሳየት ነው፡፡ ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 4፣ 1ኛ መስመር፣ ገፅ 84)፡፡
3. እኛ ኢትዮጵያዊያን ደሞ አባቶቻችን ያወረሱትን የሀገራችን ሀብትና ቅርሶችን ለቀጣይ ትውልድ … ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 4፣ 8ኛ መስመር፣ገፅ 84)፡፡
4. እኔ የምንመኘው ጥሩ ደረጃ ሊደርስ ነው፡፡ ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 14፣ 1ኛ መስመር፣ ገፅ 83)፡፡
5. ስለዚህ የምትመኘውን ለመድረስ በርትቶ ማጥናት አለበት፡፡ ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 14፣ 9ኛ መስመር፣ ገፅ 83)፡፡

ከላይ የቀረቡት ዐ.ነገሮች የሰዋስው ስህተቶች ታይቶባቸዋል፡፡ የመጀመሪያው ዐ.ነገር ባለቤቱ አንደኛ መደብ ብዙ ቁጥር ሲሆን ማሰሪያ አንቀፁ አንደኛ መደብ ነጠላ ቁጥር ነው፡፡ ይህም የመደብ ስህተት እንዳለበት ያሳያል፡፡ ሁለተኛው ዐ.ነገር "እወድሀለሁ" የሚለው ቃል በወንድ ፆታ የተገለፀ ሲሆን በሀገራችን ተጨባጭ ሁኔታ ሀገር በወንድ ፆታ የማይገለጽ በመሆኑ የፆታ ስህተት ታይቶበታል፡፡ ሶስተኛው ዐ.ነገር ባለቤቱ "እኛ" የሚለው አንደኛ መደብ ብዙ ቁጥር ሲሆን "ያወረሱትን" የሚለው ቃል ደግሞ በሶስተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር የተገለፀ በመሆኑ የመደብ ስምምነት ችግር ታይቶበታል፡፡ አራተኛው ዐ.ነገር "እኔ" የሚለው ባለቤቱ በአንደኛ መደብ ነጠላ ቁጥር፣ "የምንመኘው" የሚለው በአንደኛ መደብ ብዙ ቁጥር "ሊደርስ" የሚለው በሶስተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር የተገለፀ ነው፡፡ በዚህ ዐ.ነገር ውስጥ ከፍተኛ የሆነ የመደብ አለመጣጣም ችግር ይስተዋላል፡፡ አምስተኛው ዐ.ነገር ባለቤቱ በሁለተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር የተገለፀ ሲሆን ማሰሪያ አንቀፁ በሶስተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር ተገልጿል፡፡ ይህም የመደብ አለመስማማት ችግር እንዳለበት ያመለክታል፡፡

በአጠቃላይ የመደብ፣ የጾታ፣ የቁጥር ሰዋስዋዊ ስህተቶች ተማሪዎቹ በፃፏቸው ጽሑፎች ውስጥ ተስተውለዋል፡፡ ይህ ደግሞ ጽሑፉ ግልፀኝነት እንዲጎድለው አድርጎታል፡፡

4.1.1.4 የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ስህተት ትንታኔ

ሰንጠረዥ 4.8 ፡- በስርዓተ ነጥብ ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ፡፡

የስህተት አይነት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ጠቅላላ ስህተት	መቶኛ	ጠቅላላ ቃላት	አማካይ ቃላት	የስህተት ድግግሞሽ
የስርዓተ-ነጥብ ስህተት	497.68	4.147	3000.68	16.6	11646.33	97.05	4.27

በሰንጠረዥ 4.8 ከቀረበው መረጃ እንደምንመለከተው፣ ተማሪዎቹ ከፈፀሚቸው 3000.68 ጠቅላላ ስህተቶች መካከል 497.68 የሚሆኑት የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተቶች ሲሆኑ አማካይ ስህተታቸውም 4.147 ነው፡፡ የስህተት ድግግሞሻቸው መጠንም 4.27 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ ተማሪዎቹ ከፈፀሚቸው ጠቃላላ ስህተቶች መካከል የስርዓተ-ነጥብ ስህተት 16.6% ያህሉን በመያዝ በሶስተኛ ደረጃ ይገኛል፡፡ ይህም የሚያመለክተው ተማሪዎቹ በስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ረገድ ከፍተኛ ክፍተት ያለባቸው መሆኑን ነው፡፡

ተማሪዎቹ በሚጽፏቸው ጽሁፎች ውስጥ የአማርኛ ስርዓተ-ነጥቦችን በአግባቡ ይጠቀማሉ ብለው ያስባሉ ? ተብለው በቃለ መጠይቁ ቁጥር 5 ላይ ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሠጡት መልስ፡፡

መ.1 "አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው አይጠቀሙም በማለት ሲመልሱ መ.2 "ተማሪዎቹ የሚጨነቁት ስለሚፅፉት ነገር እንጅ ስርዓተ-ነጥቦችን ትኩረት አይሰጧቸውም" በማለት መልሰዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው " ስርዓተ -ነጥቦችን በተገቢው ቦታ የመጠቀም ችግር አለባቸው" በማለት መልሳቸውን ሰጥተዋል፡፡ ከዚህ በመቀጠል ደግሞ ከተማሪዎች የተገኘውን የፅሁፍ ምላሽ እንመለከታለን፡፡

ሰንጠረዥ 4.9 ፡- ተማሪዎቹ የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ሁኔታቸው ምን ይመስላል ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ የሰጡት ምላሽ የሚያሳይ መረጃ ፡፡

የፅሁፍ መጠይቅ	አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	
		በቁጥር	በመቶኛ
ቁ.10 በምጽፈው ጽሑፍ ውስጥ የአማርኛ ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው እጠቀማለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	7	35%
	እስማማለሁ	5	25%
	አልስማማም	5	25%
	በጭራሽ አልስማማም	3	15%
	ድምር	20	100%

በሰንጠረዥ 4.9 የቀረበው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎቹ በጽሑፍ መጠይቁ ተ.ቁ 10 ላይ የስርዓተ-ነጥብ ስህተት የሌለው ጽሑፍ መፃፍ ስለመቻላቸው ተጠይቀው የሠጡትን ምላሽ ነው፡፡ በዚህም መሰረት 12 (60%) ያህሉ የስርዓተ-ነጥብ ስህተት የሌለው ጽሑፍ መጻፍ እንደሚችሉ ሲገልፁ 8 (40%) ያህሉ ደግሞ የስርተ-ነጥብ ስህተት የሌለበት ጽሑፍ ለመፃፍ እንደሚቸገሩ ገልፀዋል፡፡ ይህም ከተማሪዎቹ የፅሕፈት ፈተና እና ከመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኘው ውጤት ተቃራኒ ነው፡፡ ይሁንና ዋናው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ በሆነው የተማሪዎች የጽሕፈት ፈተና ተማሪዎቹ ስርዓተ-ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው በመጠቀም ረገድ ከፍተኛ የሆነ ክፍተት እንዳለባቸው ጥናቱ አመልክቷል፡፡

ከዚህ በታች በስርዓተ ነጥብ ምድብ ከተፈፀሙ ስህተቶች መካከል የተወሰኑት በናሙናነት ቀርበዋል፡፡

1. ውሃ ህወት ነው - ውሃ ነፍስ ነው - ውሃ ለሁሉም ነገር ያስፈልጋል፡፡ ምንጭ (ድርሰት አንድ፣መ.ቁ 3፣4መስመር፣ገፅ 88)፡፡
2. ውሃ ከለለ የሰው ልጅ መኖር አይችልም - ምንጭ (ድርሰት አንድ፣መ.ቁ 3፣ 6ኛ መስመር፣ገፅ 88)፡፡

3. ጓደኛ ማለት ለቡዙ ይከፈላሌ- ምንጭ (ድርሰት አንድ፣መ.ቁ 1፣1ኛ መስመር፣ገፅ 89)፡፡
4. እኔና ሽመሌስ ጓአደኛ ነበርን- ምንጭ(ድርሰት አንድ፣ መ.ቁ 1፣ 5ኛ መስመር፣ ገፅ 89)፡፡

ከዚህ በላይ በቀረቡት አረፍተ-ነገሮች ውስጥ ባዶ ቦታ የሆኑት ስርዓተ ነጥብ የሚገባባቸው ነገር ግን ስርዓተ ነጥብ ያልገባባቸው ቦታዎች ናቸው፡፡ በመሆኑም የመጀመሪያው አረፍተ-ነገር ሁለቱም ቦታዎች ላይ ድርብ ሰረዝ (፥) ፣ ለሁለተኛው እስከ አራተኛው ዐ.ነገር አራት ነጥብ (፡፡) መግባት ነበረባቸው፡፡

ስርዓተ ነጥቦች አንድ ፅሁፍ የተፈለገውን መልዕክት በተገቢ ሁኔታ መግለፅ እንዲችል የሚረዱ ምልክቶች ናቸው፡፡ ስርዓተ ነጥቦች በፅሁፍ የሚዘረዘሩ ነገሮችን ለመለየት፣ የሚተላለፈው ሀሳብ መቋጨቱን ለማመልከት፣ የፀሀፊውን ስሜት ለመግለጽ፣ ወዘተ. ሊያገለግሉ ይችላሉ፡፡ በመሆኑም ስርዓተ-ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው አለመጠቀማቸው መልዕክቱን በማዛባት ወይም ከፍተኛ የሆነ የተነባቢነት ችግርን በመፍጠር የራሱ የሆነ አሉታዊ ተፅዕኖ ያሳድራል፡፡

4.1.1.5 በሆሄያት አፃፃፍ የስህተት ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች ትንተና

ሰንጠረዥ 4.10 ፡- በሆሄያት አፃፃፍ የስህተት ምድብ የተፈጠሩ ስህተቶች መረጃ

የስህተት አይነት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ጠቅላላ ስህተት	መቶኛ	ጠቅላላ ቃላት	አማካይ ቃላት	የስህተት ድግግሞሽ
የሆሄያት አፃፃፍ ስህተት	1056.62	8.805	3000.68	35.21	11646.33	97.05	9.07

በሰንጠረዥ 4.10 ከቀረበው መረጃ እንደምንመለከተው፣ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው 3000.68 ጠቅላላ ስህተቶች መካከል 1056.62 የሚሆኑት የሆሄያት አፃፃፍ ስህተቶች

ሲሆኑ አማካይ ስህተታቸውም 8.805 ነው። የስህተት ድግግሞሻቸው መጠንም 9.07 ሆኖ ተመዝግቧል። ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው ጠቃላላ ስህተቶች መካከል የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት 35.21% ያህሉን በመያዝ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው የስህተት አይነቶች ውስጥ ቀዳሚውን ደረጃ ይይዛል። ይህ የሚያሳየን ተማሪዎቹ የአማርኛ ፊደላትን ቅርፅ እንዲሁም የሚገቡበትን ቦታ ለይቶ የማወቅ ከፍተኛ ችግር ያለባቸው መሆኑን ነው።

ተማሪዎቹ ጽሑፍ ሲጽፉ የአማርኛ ሆሄያትን በትክክል ይፅፋሉ ብለው ያስባሉ ? ተብለው በቃለ መጠይቁ ቁጥር 11 ላይ ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሠጡት መልስ።

መ.1 "አላስብም፤ምክንያቱም ጽሑፍ በሚጽፉበት ወቅት የሆሄያት ግድፈት ይታይባቸዋል" በማለት ሲመልሱ መ.2 "በትክክ አይፅፉም" በማለት መልሰዋል። መ.3 በበኩላቸው "አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በትክክል አይጽፉም" የሚል መልስ ሰጥተዋል። ከዚህ በመቀጠል ደግሞ ከተማሪዎች የተገኘውን የፅሁፍ ምላስሽ እንመለከታለን።

ሰንጠረዥ 4.11 ፡- ተማሪዎቹ ፊደላትን በትክክል የመጻፍ ሁኔታችሁ ምን ይመስላል ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ የሰጡትን ምላሽ የሚያሳይ መረጃ ።

የፅሁፍ መጠይቅ	አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	
		በቁጥር	በመቶኛ
ቁ.6 በአማርኛ ጽሑፍ ስጽፍ ፊደላትን በትክክል መጻፍ እችላለሁ።	በጣም እስማማለሁ	12	60%
	እስማማለሁ	5	25%
	አልስማማም	3	5%
	በጭራሽ አልስማማም	2	10%
	ድምር	20	100%

በሰንጠረዥ 4.11 የቀረበው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎቹ በጽሑፍ መጠይቁ ተ.ቁ 6 ላይ የፊደላት አጠቃቀም ስህተት የሌለው ጽሑፍ መፃፍ ስለመቻላቸው ተጠይቀው የሠጡትን ምላሽ ነው። በዚህም መሰረት 17 (85%) ያህሉ የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት የሌለበት ጽሑፍ መፃፍ እንደሚችሉ ሲገልፁ 3 (15%) ያህሉ ደግሞ ከሆሄያት ስህተት

የጸዳ ጽሑፍ ለመፃፍ እንደሚቸገሩ ገልፀዋል፡፡ ይህም ከተማሪዎቹ የፅሕፈት ፈተና እና ከመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኘው ውጤት ተቃራኒ ነው፡፡ ምክንያቱም ተማሪዎቹ ከፍተኛ ስህተት የፈፀሙት በዚሁ ምድብ በመሆኑ ነው፡፡ ይሁንና ዋናው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ በሆነው የተማሪዎች የጽሕፈት ፈተና ተማሪዎቹ ከፍተኛ የሆነ የሆሄያት አጠቃቀም ችግር እንዳለባቸው መረዳት ተችሏል፡፡ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው የሆሄያት አፃፃፍ ስህተቶች ውስጥ የተወሰኑትን በናሙናነት እንመልከት፡-

1. እውነተኛ ጓደኛ እና ግዝያው ጓደኛ በማለት ይከፈላሌ ምንጭ (ድርሰት አንድ፣ መ.ቁ 1፣ 1-2ኛ መስመር፣ገፅ 89)፡፡
2. እውነተኛ ጓደኛ ምንም ግዜ አንተ ወይም አንች ክፉህ ወይም አስቸጋሪ ነገር ላይ ስትውርቅ ይረሳሃል ወይም ይርቅሃሌ ምንጭ (ድርሰት አንድ፣ መ.ቁ 1፣ 2ኛ መስመር፣ገፅ 89)፡፡
3. እኔና ሽመሌስ ጓአደኛ ነበርን ምንጭ (ድርሰት አንድ፣መ.ቁ1፣5ኛ መስመር፣ ገፅ 89)፡፡
4. ውሃ ከህይወት ላላቸው ነገሮች ሁሉ የምያስፈልግ የተፈጥሮ ሀብት ነው፡፡ ምንጭ (ድርሰት አንድ፣ መ.ቁ 17፣ 1ኛ መስመር፣ገፅ 85)፡፡
5. ውሃ ባይኖር ኖሮ እኛ የሰው ልጅም ሆነን እንስሳትና እፅዋትም ልያድጉና በሕይወት ልኖራቸው አይችሉም፡፡ ምንጭ(ድርሰት አንድ፣መ.ቁ 17፣ 2ኛ መስመር፣ ገፅ 85)፡፡
6. ውሃ ቅድም በመግብያ - እንዴተገለፀ- የተፈጥሮ ሀብት ነው፡፡ ምንጭ (ድርሰት አንድ፣ መ.ቁ 17፣ 10ኛ መስመር፣ ገፅ 85)፡፡

በአጠቃላይ ከላይ የቀረቡት የፊደላት አፃፃፍ ስህተቶች ናቸው፡፡ እነዚህ ስህተቶች የተፈጠሩትም ፊደላትን በሌላ ፊደል በመተካት፣ አላስፈላጊ ፊደላትን በመጨመር፣ ፊደላትን ባለመፃፍ (በመግደፍ) ወዘተ. ሲሆን ይህም ከፍተኛ የሆነ የተነባቢበት ችግር የሚፈጥር ነው፡፡

አንድ ፀሀፊ በሚጽፈው ጽሑፍ ውስጥ ሆሄያትን በትክክል መፃፍ ካልቻለ መልዕክቱን በትክክል ማስተላለፍ አይችልም፡፡ አንባቢም ጽሑፉን በሚፈልገው ፍጥነት ለማንበብ እንዲሁም ሀሳቡን በትክክል ለመረዳት ያስቸግረዋል፡፡ በመሆኑም በጽሑፍ ወቅት ለሆሄያት አፃፃፍ ልዩ ትኩረት መስጠት ያስፈልጋል፡፡

4.1.1.6 የሀሳብ አገላለፅ ስህተት ትንተና

ሰንጠረዥ 4.12 ፡- በሀሳብ አገላለፅ ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶች መረጃ፡፡

የስህተት አይነት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ጠቅላላ ስህተት	መቶኛ	ጠቅላላ ቃላት	አማካ ይ ቃላት	የስህተት ድግግሞሽ
የሀሳብ አገላለፅ ስህተት	201.39	1.678	3000.68	6.7	11646.33	97.05	1.73

በሰንጠረዥ 4.12 ከቀረበው መረጃ እንደምንመለከተው፣ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው 3000.68 ጠቅላላ ስህተቶች መካከል 201.39 የሚሆኑት የሀሳብ አገላለጽ ስህተቶች ሲሆኑ አማካይ ስህተታቸውም 1.678 ነው፡፡ የስህተት ድግግሞሻቸው መጠንም 1.73 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው ጠቃላላ ስህተቶች መካከል የሀሳብ አገላለፅ ምድብ 7.7% ያህሉን በመያዝ ተማሪዎቹ ከፈጸሟቸው ስህተቶች ዝቅተኛውን ደረጃ ይይዛል፡፡

የተማሪዎቹ ሀሳባቸውን በአማርኛ ቋንቋ በፅሁፍ የመግለፅ ችሎታቸው ምን ይመስላል ? ተብለው በቃለ መጠይቁ ቁጥር 6 ላይ ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሠጡት መልስ፡፡

ሁሉም መምህራን የተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ ሀሳባቸውን የመግለፅ አቅም አነስተኛ መሆኑን ገልፀዋል፡፡ ከዚህ በመቀጠል ከተማሪዎች የተገኘውን የፅሁፍ ምላሽ እንመለከታለን፡፡

ሰንጠረዥ 4.13 ፡- ተማሪዎቹ ሀሳብን በጽሑፍ የመግለፅ ችሎታችሁ ምን ይመስላል ? ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ የሰጡት ምላሽ ፡፡

የፅሁፍ መጠይቅ	አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	
		በቁጥር	በመቶኛ
ቁ.7 በአማርኛ ቋንቋ ሀሳቤን በአግባቡ መግለፅ የሚያስችል ጽሑፍ መፃፍ እችላለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	10	50%
	እስማማለሁ	8	40%
	አልስማማም	-	-
	በጭራሽ አልስማማም	2	10%
	ድምር	20	100%

በሰንጠረዥ 4.13 የቀረበው መረጃ የሚያሳየው ተማሪዎቹ በጽሑፍ መጠይቁ ተ.ቁ 7 ላይ ሀሳባቸውን በአግባቡ መግለፅ የሚያስችል ጽሑፍ መፃፍ ስለመቻላቸው ተጠይቀው የሠጡትን ምላሽ ነው፡፡ በዚህም መሰረት 18 (90%) ያህሉ ሀሳባቸውን በአግባቡ መግለፅ የሚያስችል ጽሑፍ መፃፍ እንደሚችሉ ሲገልፁ 2 (10%) ያህሉ ደግሞ ሀሳባቸውን በአግባቡ መግለፅ የሚያስችል ጽሑፍ ለመፃፍ እንደሚቸገሩ ገልፀዋል፡፡

ይህም ከተማሪዎቹ የጽህፈት ፈተና እና ከመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኘው ውጤት ተራኒ ነው፡፡ ይሁንና ዋናው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ በሆነው የተማሪዎች የጽሕፈት ፈተና ተማሪዎቹ ሀሳብን በአግባቡ በመግለጽ በኩል ክፍተት እንዳለባቸው ማረጋገጥ ተችሏል፡፡ ከዚህ ቀጥለን በሀሳብ አገላለፅ ምድብ የተፈፀሙ ስህተቶችን ናሙና እንመለከታለን፡፡

1. በሀገራችን የወባ በሽታ አስከፊነት በተለያዩ ክልሎች፣ ዞኖችና ወረዳዎች እንዲሁም በተለያዩ ቀበሌዎች በስፋት እየተከሰተ ሲሆን ወይም እየተከሰተ መሆኑን ተመልክተናል፡፡ ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣ መ.ቁ 13፣ 1ኛ መስመር፣ገፅ 86)፡፡
2. <u>እኛ</u> የምናፍቀው (የምንመኘው) ተምሮ ወይም ነግዶ ጥሩ ሰው መሆን <u>ያስፈልገኛል</u>፡፡ ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 14፣ 1ኛ መስመር፣ ገፅ 83)፡፡
3. ያ ተማሪ ከክፍል ወደ ክፍል ወይም በአሁኑ ያለው 9ኛ ክፍል ወደ 10ኛ ክፍል ወደ 11ኛ ወደ 12ኛ ክፍል ጥሩ ውጤት አምጥቶ ወደ ዩኒቨርስትይ ይገባል፡፡ ምንጭ (ድርሰት ሁለት፣መ.ቁ 14፣ 4ኛ መስመር፣ ገፅ 83)፡፡

ከዚህ በላይ በቀረቡት ዐ.ነገሮች የሀሳብ አገላለፅ ችግር ያለባቸው ናቸው፡፡ ይህም ተማሪዎቹ ሀሳባቸውን በጽሁፍ የመግለጽ ችሎታቸው አነስተኛ መሆኑን ከማሳየት ባሻገር የፃፏቸው ጽሑፎች የተነባቢነት ችግር እንዳለባቸው ይጠቁማሉ፡፡

4.1.2 በእያንዳንዱ ፅሁፍ ውስጥ የሚገኙ ስህተቶች የድግግሞሽ መጠን ምን ይመስላል?

ሰንጠረዥ 4.14 ፦ በእያንዳንዱ ፅሁፍ ውስጥ የሚገኙ ስህተቶችን የድግግሞሽ መጠን የሚያሳይ መረጃ።

የስህተት አይነት	የቃላት ድግግሞሽ	የቃላት ድረታ	የሰዋስው ስህተት	የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት	የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት	የሀሳብ አገላለፅ ስህተት
የስህተት ድግግሞሽ መጠን	4.87	3.84	1.97	4.27	9.07	1.73

በሰንጠረዥ 4.14 የቀረበው መረጃ የሚያመለክተው፣ተማሪዎቹ በጻፏቸው ጽሁፎች በመቶ ቃላት ውስጥ የፈጸሟቸውን ስህተቶች ነው። በመሆኑም የእያንዳንዱን የስህተት ድግግሞሽ ስንመለከት የቃላት ድግግሞሽ 4.87፣ የቃላት ድረታ 3.84፣ የሰዋስው ስህተት 1.97፣ የስርተ-ነጥብ አጠቃቀም 4.27፣ የሆሄያት አጠቃቀም 9.07፣ እንዲሁም የሀሳብ አገላለፅ 1.73 በመሆን ተመዝግቧል።

በአጠቃላይ በስህተት ድግግሞሽ ከፍተኛውን ቁጥር የያዘው የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት ሲሆን ትንሹን ቁጥር የያዘው ደግሞ የሀሳብ አገላለፅ ስህተት መሆኑን መረጃው ያመለክታል።

4.2 የውጤት ማብራሪያ

የጥናቱ ዋና ዓላማ በጢያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ በሚጽፉበት ጊዜ የሚፈፅሟቸውን ዋና ዋና የስህተት አይነቶች መተንተን ነበር። በመሆኑም በመረጃ ትንተና ውጤቱ መሰረት ዋና ዋና የስህተት አይነቶቹ በቅደም ተከተል የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድግግሞሽ ብዛት፣ የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድረታ ብዛት፣ የሰዋስው ስህተት እንዲሁም የሀሳብ አገላለፅ ችግር መሆናቸውን የጥናቱ ውጤት አመላክቷል።

ለስህተቶቹ መፈጠር ምንጮቹም የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተፅእኖ፣ የውስጠ ቋንቋ ተፅዕኖ፣ የማስተማሪያ መሳሪያዎችና የማስተማሪያ ዘዴዎች ድክመት እንዲሁም ማህበራዊና ስነ-ልቦናዊ ጫናዎች መሆናቸውን በጥናቱ የተገኘው መረጃ ያሳያል፡፡ የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተፅዕኖን በተመለከተ Brown (1994፣263)፣ የውስጠ ቋንቋ ተፅዕኖን በተመለከተ (Little wood 1994) እንዲሁም የማስተማሪያ መሳሪያዎችና የማስተማሪያ ዘዴዎች ድክመትን በተመለከተ Richards (1974፣190) በክለሳ ድርሳኑ ላይ የገለፁት ሀሳብ ከዚህ ውጤት ጋር ተያያዥነት ያለው ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ምዕራፍ አምስት፣ ማጠቃለያ እና አስተያየት

የዚህ ምዕራፍ ዋና ዓላማ የጥናቱን ማጠቃለያና አስተያየት መግለፅ ነው። ስለሆነም የጥናቱን ውጤት መሰረት በማድረግ ማጠቃለያና አስተያየቶች በቅደም ተከተል ቀርበዋል።

5.1 ማጠቃለያ

የዚህ ጥናት ዓብይ ዓላማ የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች መመርመር ነበር። ይህንን አጠቃላይ አላማ ከግብ ለማድረስ ሌሎች ዝርዝር አላማዎች ተነድፈውለታል። እነሱም፡- በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲጽፉ የሚፈጽሟቸውን ዋና ዋና ስህተቶች መለየት፤ እንዲሁም በእያንዳንዱ ጽሑፍ ውስጥ የሚገኙትን ስህተቶች የድግግሞሽ መጠን መመርመር የሚሉት ናቸው።

እነዚህን ዝርዝር ዓላማዎች ለማሳካትና በጥናቱ አነሳሽ ምክንያት ስር የቀረቡትን መሪ ጥያቄዎች ለመመለስ 60 ተማሪዎችን በሁለት ዙር 120 ድርሰቶችን በማፃፍና የጽሑፍ መጠይቅ በማስሞላት በተጨማሪም ለመምህራንን ቃለ መጠይቅ በማቅረብ መረጃዎች ተሰብስበው ትንታኔ ተሰጥቶባቸዋል። ትንተናውም ተማሪዎቹ በጻፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የተገኙትን ስህተቶች በአይት በአይነት በመመደብ ዋና ዋናዎቹን የስህተት አይነቶች በመውሰድ ተከናወኗል። የትንተናውን ውጤት መሰረት በማድረግም የሚከተለው ማጠቃለያ ላይ ተደርሷል።

ከጥናቱ ዝርዝር አላማዎች የመጀመሪያው ተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት የሚፈፅሟቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶችን መለየት ነው። በመረጃ ትንተና ውጤቱ መሰረትም ዋና ዋና የስህተት በአይነቶቹ በቅደም ተከተል የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድግግሞሽ ብዛት፣ የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድረታ ብዛት፣ የሰዋስው ስህተት እንዲሁም የሀሳብ አገላለፅ ችግር መሆናቸውን የጥናቱ ውጤት አመላክቷል።

በተጨማሪም ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው ስህተቶች ውስጥ 35.21% በመያዝ የመጀመሪያውን ቦታ የወሰደው የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት ሲሆን የቃላት ድግግሞሽ መጠን 18.93% በመያዝ ሁለተኛውን ደረጃ እንዲሁም የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት 16.6% በመያዝ ሶስተኛ ደረጃን ይዘዋል፡፡ በአንጻሩ ከተፈፀሙት ስህተቶች ውስጥ 6.7% በመያዝ ዝቅተኛውን ደረጃ የያዘው የሀሳብ አገላለፅ የስህተት ምድብ መሆኑን የጥናቱ ውጤት አመልክቷል፡፡

ይህም የሚያስረዳን የተማሪዎቹ ጽሑፍ ከፍተኛ የሆነ የተነባቢነት ችግር ያለበት መሆኑን፤ ስርዓተ-ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው የመጠቀም ከፍተኛ ችግር ያለባቸው መሆኑን፤ እንዲሁም የቃላት መረጣና አጠቃቀም ችሎታቸው ዝቅተኛ መሆኑን ነው፡፡ በአንጻሩ ተማሪዎቹ ከፈፀሟቸው ስህተቶች ውስጥ ዝቅተኛውን ደረጃ የያዘው የሀሳብ አገላለፅ የስህተት ምድብ መሆኑ ተማሪዎቹ ድርሰት በሚጽፉበት ወቅት የቃላት አጠቃቀምና የፊደላት አፃፃፍ ችግር ቢኖርባቸውም ሀሳብን በመግለፅ በኩል የጎላ ችግር እንደሌለባቸው ያመለክታል፡፡

ሁለተኛው የጥናቱ አላማ በእያንዳንዱ ጽሑፍ ውስጥ የሚገኙትን ስህተቶች የድግግሞሽ መጠን መፈተሽ የሚለው ነው፡፡ በመረጃ ትንተና ውጤቱ መሰረትም የስህተት ድግግሞሹን ስንመለከት የቃላት ድግግሞሽ 4.87፣ የቃላት ድረታ 3.84፣ የሰዋስው ስህተት 1.97፣ የስርተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት 4.27፣ የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት 9.07፣ እንዲሁም የሀሳብ አገላለፅ ስህተት 1.73 መሆኑን የጥናቱ ውጤት ያሳያል፡፡

1.2 አስተያየት

ከላይ በማጠቃለያው እንደተገለፀው በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሲፅፉ የፈጠሯቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶች የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድግግሞሽ ብዛት፣ የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድረታ ብዛት፣ የሰዋስው ስህተት እንዲሁም የሀሳብ አገላለፅ ችግር መሆናቸውን በጥናቱ የተገኘው መረጃ አመላክቷል፡፡ በመሆኑም አጥኚዋ የጥናቱን ውጤት መሰረት በማድረግ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን አስተያቶች አቅርባለች፡፡

ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን፡- የጥናቱ ውጤት እንዳመለከተው ተማሪዎቹ የፈፀሟቸው ዋና ዋና ስህተቶች የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድግግሞሽ ብዛት፣

የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት፣ የቃላት ድረታ ብዛት፣ የሰዋስው ስህተቶች እንዲሁም የሀሳብ አገላለፅ ችግር ናቸው። በመሆኑም በእነዚህ ምድቦች ዙሪያ ለተማሪዎቻቸው እገዛ ቢያደርጉላቸው። በተጨማሪም ተማሪዎቻቸው ፊደላትን በስርዓት እንዲለዩና ጽሕፈትን ደጋግመው እንዲለማመዱ ቢያደርጉ እንዲሁም ለሚፈጥሩት ስህተት ግብረ መልስ ቢሰጡ መልካም ነው።

ለመርሐ ትምህርት አዘጋጆች፡- የተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ የመጻፍ ችሎታቸው በጣም ደካማ መሆኑን የጥናቱ ውጤት አመልክቷል። ለዚህም አንዱ ምክንያት ለጽሕፈት ትምህርት የተመደበው ክፍለ ጊዜ አነስተኛ መሆኑ መሆኑን ከመምህራን ቃለ-መጠይቅና ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ያመለክታሉ። በመሆኑም በመርሐ ትምህርት ዝግጅት ወቅት ለጽሕፈት ትምህርት ትኩረት ቢሰጡ መልካም ነው።

ለመማሪያ መፅሀፍ አዘጋጆች፡- የተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ የመጻፍ ችሎታቸው በጣም ደካማ መሆኑን የጥናቱ ውጤት አመልክቷል። ለዚህም አንዱ ምክንያት በመማሪያ መፅሀፉ ውስጥ የተካተቱት የፅህፈት ትምህርት ይዘቶች የተማሪዎቹን የጽህፈት ችሎታ ለማሻሻል በቂ እና ሳቢ አለመሆናቸው፤ እንዲሁም የማስተማሪያ መሳሪያዎችና የማስተማሪያ ዘዴዎች ድክመት መሆኑን የጥናቱ ውጤት አመልክቷል። በመሆኑም በመፅሀፉ ውስጥ የተካተቱትን የጽሕፈት ትምህርት ይዘቶችን እንደገና ቢገመግሟቸው መልካም ነው።

ለጥናት አቅራቢዎች፡- ይህ ጥናት ቅይጥ የምርምር ዘዴን በመከተል በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ሰጽፉ የሚፈጥሯቸውን ዋና ዋና የስህተት አይነቶች እና የስህተት ምንጮችን በመተንተን የተከናወነ ነው። የጥናቱ ውጤትም ተማሪዎቹ ከፍተኛ ሆነ ስህተት እንደፈፀሙ አመልክቷል። ለዚህ ስህተት መፈጠር አንዱ ምክንያት የማስተማሪያ መሳሪያዎች እና የማስተማሪያ ዘዴዎች ድክመት መሆኑን የጥናቱ ውጤት ጠቁሟል። በመሆኑም የማስተማሪያ መጽሐፍትና የማስተማሪያ ዘዴዎቹ ላይ ጥናት ቢደረግ የተሻለ ይሆናል የሚሉ አስተያየቶች ተሰንዝረዋል፡

ዋቢ ጽሑፎች

ልዑልሰገድ አሰፋ። (1997)። "በወላይትኛ እና ሲዳምኛ ቋንቋዎች አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ በፃፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የሚታዩ ስህተቶች እና የስህተት ምንጮች ትንተና"። ለ አርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)።

መሰሉ መንግስቱ። (1991) ። "የቸሀኛ አፈፊት ተማሪዎች በአማርኛ ድርስት ሲፅፉ የሚያንፀባርቋቸው ስነ-ልሳናዊ ባህሪያት"። ለአርተስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)።

መሰረት ጣፋ። (2003)። "በሀረማያና በአዴሌ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚማሩ በኦሮምኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ በሚጽፉበት ወቅት የሚፈጽሟቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶች እና የስህተት ምንጮች ትንተና"። ለ አርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)።

ምህረት ሳዳሞ። (1998)። "በዋቻሞ አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በሀድይኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉየሚፈጽሟቸው ስህተቶች ትንተና"። ለ አርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)።

ሰለሞን መንግስቱ። (1997) ። "የብጤ እርማት ተግባራዊነትና ውጤታማነት በ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ገላጭ ጥናት"። ለአርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)።

ሰይድ ይመር። (1993)። "በዘጠነኛ ክፍል አማርኛ መማሪያ መፅሀፍ የቀረቡትን የፅህፈት ትምህርት ይዘቶችና ክንውኖች የማስተማሪያ ስነ-ዘዴ ትግበራ ግምገማ"። ለ አርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)።

በድሉ ዋቅጅራ።(1996)። *በስነ-ፅሁፍ ቋንቋን ማስተማር*፡አዲስ አበባ፣ንግድ ማተሚያ ድርጅት።

ተገኝ አህመድ። (2000)። "አፋቸውን በከፍኛ ቋንቋ የፈቱ የቦንጋ መምህራን ትምህርት ኮሌጅ ሰልጣኝ መምህራን በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲፅፉ የሚፅሟቸው ስህተቶች ትንተና። ለ አርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)።

አለማየሁ ደስታው፡፡ (2011)፡፡ “በመፃፍ ክሂል ተማሪዎች የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ንፅፅራዊ ጥናት በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ንፋስ ስልክ ላፍቶ ክፍለ ከተማ ወረዳ 06 በሚገኙ የመንግስትና የግል ት/ቤቶች በ7ኛ ክፍል ተተኳሪነት”፡፡ ለአርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሑፍ፣ደብረ ብርሃን ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)፡፡

አማረ ሰውነት፡፡ (1996) ፡፡ “በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲፅፉ የሚፈጽሟቸው ስነ-ልሳናዊ ስህተቶች”፡፡ ለአርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሑፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ (ያልታተመ)፡፡

ያለው እንዳወቀ፡፡ (1998) ፡፡ *የምርምር መሰረታዊ መርሆዎችና አተገባበር*፡ አዲስ አበባ አልፋ አታሚዎች፡፡

ዮናስ አባተ፡፡ (2002) ፡፡ “በሆሳዕና ከተማ የካቲት 26 ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት አማርኛ ቋንቋ እንደ አፍ መፍቻና እንደ ሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደ 9ኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ንፅፅራዊ ጥናት” ለአርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሑፍ፣ ጅማ ዩኒቨርስቲ (ያልታተመ)፡፡

ደብሬ ተሰማ፡፡ (1990)፡፡ “በኦሮምኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የአስራ አንደኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት በሚፅፉበት ጊዜ የሚፈፅሟቸው ዋና ዋና የስህተት አይነቶችና የስህተት ምንጮች ትንተና”፡፡ ለአርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)፡፡

ግርማ ሀይሉ፡፡ (2000)፡፡ “በጌድኦኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማር ድርሰት ሲፅፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች እና የስህተት ምንጮች ትንተና”፡፡ ለ አርትስ ማስተር ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ፅሁፍ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)፡፡

Baskoff, F. (1972). Language learning. philadelphia center for Curriculum development 22.1.

Brown. H. D. (1994). *Principle of Language Learning and Teaching* New Jersey Prentice Hall. 11-27.

Byrne, D. (1988). *Teaching writing skills*. Hong Kong: Longman Group (FE) Ltd.

Corder,S. (1967). *The significance of Learner Error.* IRAL. Vol.4,1-4:161-169.

Corder, S. (1981) *Error Analysis and Interlanguage.* Oxford: Oxford University Press.

Dulay. H. et al. (1982). *Language Two.Oxford University Press*.

Edge. J. (1989). *Mistakes and Correction. London*:Longman.

Ellis. R. (1989). *Understanding Second Languege Acquisitions*. 5th ed.Oxford:University Press.

Harmer, J. (1993). *The practice of English language teaching*. London: Longman Press.

Heaton, J. (1975). Writing English language tests. London: Longman Inc.

Hedge & T. (1988). *Writing*. Hong kong: Oxford: Oxford university press.

Kroll, B. (1990). *Second language writing*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lee, M and I.L. (1997). Guldelines: A periodical for classroom language teachers in SEAME (ed). Facilitating in the Language. Class room.Vol.19,No.2pp.73-103.Oxford: Graphic printers Ltd.

Littlewood, W. (1984). *Foreign and Second Language Learning.* Cambridge: Cambridge University press.

Littlewood. W . (1994). *Foreign and Second Language Learning Cambridge*: Cambridge University Press.

Negara.E.A.(1983). *Non-Contrastive Errors in African English* : Types and Significance IRAL.Vol.16 No,1 p.1-17.

Norish,J. (1990). *Language learning and their errors*. Modern English publication.

Pincas, A. (1982). *Teaching English writing*. London: Macmilan press Ltd.

Raimes,A. (1983). *Techniques in teaching writing*. Oxford:Oxford university press.

Reid, J. (1993). Teaching ESL. writing. New Jersey: prentice hall peagents.

Richards.J.C.(1974). *Error Analysis: Perspectives on Second Language Analysis.* London And New York: Longman Group Uk Ltd.

Richards, j. (1990). *The language teaching matrix*. Cambrige: Cambridge University press.

Sharma. S.K. (1986). *Error Analaysis* : Why and How? Washington :English Language Programs Division Bureau of Educational and cultural Affairs.

Spolsky,B. (1977). Frontiers of Bilingual Education.U.S.A. New Bury House PublishersInc.

Troyka, L. (1990). Hand book for writers Englewood Cliffs: Newjersey printice-hall Inc.

Ur, P. (1996). Course in language teaching, Practice and theory. Cambridge: Cambridge University press.

White, R. (1980). *Teaching writing English*. London: George Allen and Un Win Publisher.

አባሪዎች

አባሪ አንድ

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂውማኒቲ ቋንቋዎች ጥናት ፣ ጋዜጠኝነትና ኮሚኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ፣ ስነ ጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

- በ2015 ዓ.ም በደቡብ ክልል ጉራጌ ዞን በጢያ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት 9ኛ ክፍል የሚማሩና ለጥናቱ በናሙናነት ለተመረጡ ተማሪዎች የተዘጋጁ የድርሰት የመፃፊያ ርዕሶች፡፡

1. የእናት ፍቅር
2. የሁለተኛ ትምህርት ቤት ትዝታ
3. እውነተኛ ጓደኛ
4. የልጅነት ዘመን
5. የውሃ ጥቅም
6. የሱስ ጎጅነት
7. የወባ በሽታ አስከፊነት
8. የወደፊት ምኞት
9. የሀገር ፍቅር
10. የመስቀል በዓል አከባበር በጉራጌ

ድርሰት አንድ

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን(የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ(ፊ)፡፡

የተፈቀደው ጊዜ 50 ደቂቃ

1. የእናት ፍቅር 2. የሁለተኛ ትምህርት ቤት ትዝታ 3. እውነተኛ ጓደኛ
4. የልጅነት ዘመን 5. የውሃ ጥቅም

<u>የተማሪው(ዋ) መረጃ</u>

1. ፆታ ወንድ ☐ ሴት ☐ 2. እድሜ ------- 3. የት/ቤቱ ስም -----------
4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ ------------------- 5. የመለያ ቁጥር --------
6. የተመረጠው ርዕስ ----------------------------------

ድርሰት ሁለት

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን (የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ (ፊ)፡፡

የተፈቀደው ጊዜ 40 ደቂቃ

1. የሱስ ጎጅነት 2. የወባ በሽታ አስከፊነት 3. የወደፊት ምኞት 4. የሀገር ፍቅር
5. የመስቀል በዓል አከባበር በጉራጌ

<u>የተማሪው(ዋ) መረጃ</u>

1. ፆታ ወንድ ☐ ሴት ☐ 2. እድሜ ------ 3. የት/ቤቱ ስም -----------
4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ ------------- 5. የመለያ ቁጥር --------
6. የተመረጠው ርዕስ ----------------------------------

አባሪ ሁለት

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂውማኒቲ ቋንቋዎች ጥናት ፣ ጋዜጠኝነትና ኮሚኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ፣ ስነ ጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ለተማሪዎች የተዘጋጀ የፅሁፍ መጠይቅ

ውድ ተማሪ፡- ይሕ የፅሁፍ መጠይቅ የተዘጋጀው በደቡብ ክልል ጉራጌ ዞን ጢያ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት የሚማሩ በክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲፅፉ የሚፈጥሩት ዋና ዋና የስህተት አይነቶችን እና የስህተት ምንጮችን ለመለየት ያስችል ዘንድ መረጃ ለመሰብሰብ ነው። ስለሆነም መጠይቁን በጥንቃቄ አንብባችሁ ትክክለኛውን መልስ እንድትሰጡ በአክብሮት እጠይቃለሁ።

ለምታደርጉት ቅን ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ።

ማሳሰቢያ፡-

- መጠይቁ ላይ ስም መፃፍ አያስፈልግም ።
- ከሌላ ተማሪ አይቶ መሙላት አይቻልም።
- ግልፅ ያልሆነ ነገር ካለ የሚያስሞላውን አካል መጠየቅ ይቻላል።

ክፍል አንድ፡- የተማሪው (ዋ) መረጃ

መመሪያ አንድ፡- ከዚህ በታች በቀረቡት ክፍት ቦታዎች ላይ በመጠይቁ መሰረት ትክክለኛውን መረጃ ፃፍ (ፃፊ)።

<u>የተማሪው (ዋ) መረጃ</u>

1. ፆታ ወንድ ☐ ሴት ☐ 2. ዕድሜ ------ 3. የት/ቤቱ ስም --------------------

4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ................................. 6. የመለያ ቁጥር ....

ክፍል ሁለት፡- ከዚህ በታች በሰንጠረዡ ውስጥ የቀረቡት ጥያቄዎች አራት አማራጮችን ይዘዋል። ከተሰጡት አማራጮች መካከል ትክክል ነው የምትለውን (የምትይውን) በመምርጥ በሳጥኑ ውስጥ የ "x" ምልክት አድርግ (ጊ)።

መግለጫ

4= በጣም እስማማለሁ	2= አልስማማም
3= እስማማለሁ	1= በፍፁም አልስማማም

ተ.ቁ	የፅሁፍ መጠይቅ	4	3	2	1
1	የአማርኛ መምህሬ የጽሕፈት መልመጃዎችን ያሰሩኛል፡፡				
2	የአማርኛ መምህሬ የጽሕፈት መልመጃዎችን ስሰራ የምፈጥረውን ስህተት ያርሙልኛል፡፡				
3	የአማርኛ መምህሬ ስለ ድርሰት አፃፃፍና አንቀፅ አወቃቀር አስተምረውኛል፡፡				
4	በምጽፈው ጽሑፍ ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ የሰዋስው ህጎችን በአግባቡ እተገብራለሁ፡፡				
5	በአማርኛ ቋንቋ የቃላት ድግግሞሽ እና ድረታ ችግር የሌለበት ፅሁፍ መፃፍ እችላለሁ፡፡				
6	በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ስፅፍ ፊደላትን በትክክል መፃፍ እችላለሁ፡፡				
7	በአማርኛ ቋንቋ ሀሳቤን በአግባቡ መግለፅ የሚያስችል ጽሑፍ መፃፍ እችላለሁ፡፡				
8	በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ስፅፍ የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ የዐ.ነገር አወቃቀር ስርዓትን እጠቀማለሁ፡፡				
9	በአማርኛ ቋንቋ ስፅፍ የአፍ መፍቻ ቋንቋዬ ተፅእኖ ያሳድርብኛል፡፡				
10	በምፅፈው ጽሑፍ ውስጥ የአማርኛ ስርተ-ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው እጠቀማለሁ፡፡				
11	በአማርኛ ቋንቋ ስፅፍ ትክክል ላልሆን እችላለሁ የሚል ፍራቻ አለኝ፡፡				

አባሪ ሶስት

በአዲስ አበባ ዩነቨርሲቲ

የሂውማኒቲ ቋንቋዎች ጥናት ፣ ጋዜጠኝነትና ኮሚኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ፣ ስነ ጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ለአማርኛ መምህራን የተዘጋጀ ቃለ-መጠይቅ

የተከበሩ መምህር(ት)፡- ይህ ቃለ መጠይቅ የተዘጋጀው በደቡብ ክልል ጉራጌ ዞን ጢያ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት የሚማሩ በክስታኔ ጉራጌ አፋቸውን የፈቱ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ፅሁፍ ሲፅፉ የሚፈጥሩት ዋና ዋና የስህተት አይነቶችን እና የስህተት ምንጮችን ለመለየት ያስችል ዘንድ መረጃ ለመሰብሰብ ነው፡፡ ጥናታዊ ፅሁፉ ውጤታማ የሚሆነው ትክክለኛ መረጃ ሲገኝ ነው፡፡ በመሆኑም እርስዎም ለዚህ ጥናት ስኬት የበኩልዎን ሙያዊ ድጋፍ ያበረክቱ ዘንድ በአክብሮት እጠይቃለሁ፡፡

ውድ ጊዜዎን ሰውተው ለሚያደርጉልኝ ትብብር ከወዲሁ አመሰግናለሁ፡፡

ክፍል አንድ፡- ቃለ መጠይቅ የቀረበላቸው መምህራን መረጃ

3 ቃለ መጠይቁ የተካሄደበት ቀን ………… ቦታ ……….…………. ሰዓት …....

4 ፆታ……….. 3. ዕድሜ …….. 4. የትምህርት ደረጃ ………..

5. የሰለጠኑበት የትምህርት ዘርፍ አብይ ………. ንዑስ ……….

6. የአገልግሎት ዘመን …………. 7. የት/ቤቱ ስም …………………

ክፍል ሁለት፡- ከዚህ በታች ለቀረቡት ቃለ-መጠይቆች ትክክል ነው የሚሉትን ሀሳብ እንዲሰጡን በትህትና እጠይቃለሁ፡፡

1. በሳምንት ውስጥ ምን ያህል የፅህፈት መልመጃዎችን ያሰራሉ?

…………………………………………………………………………………………

………………………………………………………………………..………………

2. ተማሪዎች የፅህፈት መልመጃዎችን ሲሰሩ ለሚፈጥሩት ስህተት አስፈላጊውን ግብረ መልስ ይሰጣሉ? መልስዎ አዎ ከሆነ በምን መልኩ?

……………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………

3. በተማሪዎቹ የመማሪያ መፅሀፍ ውስጥ የተካተቱት የጽህፈት ትምህርት ይዘቶች ተማሪዎችን ጽህፈት ለማለማመድ በቂ ናቸው ብለው ያስባሉ? መልስዎ አይደለም ከሆነ እርስዎ ምን እርምጃ ወሰዱ?

……………………………………………………………………………………………

…………………………………………...

4. የተማሪዎችን የፅህፈት ስራ በሚያርሙበት ወቅት በአብዛኛው ያጋጠመዎት የስህተት አይነቶች ምን ምን ናቸው?

……………………………………………………………………………………………

……………………………………

5. ተማሪዎቹ በሚፅፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የአማርኛ ስርዓተ ነጥቦችን በአግባቡ ይጠቀማሉ ብለው ያስባሉ ?

……………………………………………………………………………………………

………………………………………………………

6. የተማሪዎቹ ሀሳብን በአማርኛ ቋንቋ በፅሁፍ የመግለፅ ችሎታ ምን ይመስላል ?

……………………………………………………………………………………………

………………………………………………………

7. ተማሪዎቹ የአማርኛ ቋንቋ ሰዋስው ህጎችን በደንብ ያውቃሉ ብለው ያስባሉ ?

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………….

8. ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በሚፅፉበት ወቅት የቃላት ድግግሞሽ እና ድረታ ሁኔታቸው ምን ይመስላል ?

……………………………………………………………………………………………

…………………………………………..

9. ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በሚፅፉበት ወቅት የቃላት ድረታ ሁኔታቸው ምን ይመስላል ?

………………………………………………………………………………………………

……………………………………………..

10. ተማሪዎቹ ፅሁፍ በሚፅፉበት ወቅት የሚያሳዩትን በራስ የመተማመን ሁኔታቸውን እንዴት ይገልፁታል?

…………………………………………………………………………………………

…………………………

11. ተማሪዎቹ ድርሰት ሲፅፉ የአማርኛ ሆሄያትን በትክክል ይፅፋሉ ብለው ያስባሉ ?

…………………………………………………………………………………………

………

12. ተማሪዎቹ በአማርኛ ቋንቋ በሚፅፉበት ወቅት በይበልጥ የሚያስቸግራቸው ምንድን ነው ብለው ያስባሉ ?

…………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………….

አባሪ አራት

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂውማኒቲ ቋንቋዎች ጥናት ፣ ጋዜጠኝነትና ኮሚኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ፣ ስነ ጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ሀ. ለአራሚ መምህራን የቀረበ የፅሁፍ ማረሚያ መስፈርትና የመስፈርቱ መግለጫ

1. የቃላት ድግግሞሽ መጠን፡- በአንድ ሀሳብ ውስጥ አላስፈላጊ የሆነ የቃላት ድግግሞሽን የሚመለከት ክፍል ነው፡፡ ለምሳሌ፡- ሙሉቀን ጎበዝ ተማሪ ነው፤ሙሉቀን ጎበዝ ተማሪ በመሆኑ ትምህርቱን በደንብ ይከታተላል፡፡ በዚህ ሀሳብ ውስጥ ሙሉቀን፣ጎበዝ እና ተማሪ የሚሉት ቃላት አላስፈላጊ ድግግሞሽ ይታይባቸዋል፡፡
2. የቃላት ድረታ ብዛት፡- አንድን ሀሳብ በተለያዩ ነገር ግን ተመሳሳይ ሀሳብ በያዙ ቃላት የመደጋገም ችግርን የሚመለከት ክፍል ነው፡፡ ለምሳሌ፡- በሰዓቱ መመገብ (መብላት) ጤናን ለመጠበቅ አስፈላጊ ነው፡፡ በዚህ ዐ.ነገር ውስጥ መመገብና መብላት የሚሉት ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ያላቸው ናቸው፡፡ በመሆኑም ይህን ችግር የቃላት ድረታ እንለዋለን፡፡
3. የሰዋስው ስህተት፡- በአረፍተ-ነገሮች ውስጥ በባለቤቱና ማሰሪያ አንቀፁ መካከል የቁጥር፣የፆታ፣የመደብ ስምምነት አለመኖር እንዲሁም ትክክለኛ የቃላት አገባብና የቋንቋውን ስርዓት ጠብቆ የመፃፍ ሂደት ላይ የተከሰቱ ችግሮችን የሚመለከት ክፍል ነው፡፡

   ለምሳሌ፡- አዲሱ መፅሀፍ ገዛች፡፡ ይህ ዐ.ነገር የፆታ አለመጣጣም ችግር ይስተዋልበታል፡፡
4. የስርዓተ ነጥብ ስህተት፡- የተለያዩ ስርዓተ-ነጥቦችን በሚገቡበት ቦታ አለማስገባት ለምሳሌ፡- ድርብ ሰረዝ መግባት ባለበት ቦታ ላይ ነጠላ ሰረዝን የማስገባት ወይም ከነጭራሹ ሳያስገቡ ዘሎ መሄድን ወዘተ. ይመለከታል፡፡
5. የሆሄያት አፃፃፍ ስህተት፡- በፅሁፍ ውስጥ የሆሄያት ግድፈት፣ የሆሄያትን ቦታ ማቀያየር፣ ሆሄያትን በሌላ ሆሄ መተካት፣ አላስፈላጊ ሆሄያትን መጨመር ወዘተ. ዙሪያ የተከሰቱ ችግሮችን የሚመለከት ነው፡፡ ለምሳሌ፡- ውሀ ለሰው ልጆች አ-ፈላጊ ነው፡፡ ይህ ዐ.ነገር የሆሄያት ግድፈት ይታይበታል፡፡ በዐ.ነገሩ ውስጥ ባዶ ቦታው ላይ “ስ” ሆሄ መግባት ነበረባት፡፡
6. የሃሳብ አገላለፅ ስህተት፡- ቅደም ተከተሉን ጠብቆ ያልተደራጀና ለአንባቢ ግልፅነት የጎደለው ፅሁፍ መሆኑ የሚታይበት ክፍል ነው፡፡

ለ. የአራሚ መምህራን የፅህፈት እርማት ውጤት።

ድርሰት አንድ በአራሚ አንድ የተሞላ

የተማሪው መለያ ቁጥር	ጠ.ቃ.ብ	የስዋ.ስ	የቃ.ድግ	የቃ.ድረ	የስ.ነ.አ	ሆ.አ.ስ	ሀ.አ.ስ	ጠ.የስ.ብ
01	84	2	2	1	5	20		30
02	95	2	9	5	10	8	2	36
03	242	2	13	9	13	18	1	56
04	83	3	2	2	5	2	1	15
05	79	2	2	2	5	10	4	25
06	65	2	2	2	3	10		19
07	82	1	2	1	2	3	2	11
08	64	1	3	3	1	2		10
09	74	2	4	3	2	3	1	15
10	81	3	4	2	2	5	1	17
11	79	2	4	2	2	3	1	14
12	84	2	4	2	2	21	3	34
13	119	1	4	2	3	3		13
14	86	3	3	4	5	6		21
15	93	1	2	2	2	6	2	15
16	145	2	2	3	4	7	4	22
17	118	2	7	5	2	20	2	38
18	152	3	7	2	4	5	3	24
19	106	1	4	3	2	3		13
20	109	4	5	2	3	15	4	33
21	119	2	6	2	4	4	3	21
22	108	3	7	4	12	24	3	53
23	102	1	9	3	1	6	3	23
24	112	3	12	2	3	6	2	28
25	191	2	9	4	11	9	1	36
26	43	1	3	3	3	4	2	16
27	63	3	2	3	3	8	1	20
28	68	3	5	4	4	12	3	31
29	144	2	10	8	11	20	2	53

30	133	4	5	2	6	18	4	39
31	50	2	7	2	6	12	3	32
32	95	3	14	8	4	8	2	39
33	102		2	4	1	6		13
34	145	1	4	6	8	10	4	33
35	98		2	2	4	13	2	23
36	99	1	6	3	3	21	1	35
37	67		7	9	9	15	2	42
38	64		4	6	2	2	3	17
39	97	2	4	4	9	14		33
40	88	1	6	4	5	4	1	21
41	84	2	2	4	5	20	2	35
42	95	4	9	2	10	8	3	36
43	242		13	9	13	18		53
44	83	4	2	1	5	3		15
45	79	2	4	5	5	9		25
46	65	2	2	4	3	9		20
47	82	1	2	4	2	3		12
48	63		2	3	3	7		15
49	69	1	4	3	6	13		27
50	81		1	2	4	8	3	18
51	79	2	4	2	3	2	2	15
52	84		4	6	5	21	3	39
53	113	1	3	6	3	6		19
54	86		3	4	2	11		20
55	93	5	2	6	2	6	2	23
56	149	2	2	4	4	8	2	22
57	118	4	7	4	4	15	2	36
58	152	3	7	6	4	9	3	32
59	106		4	3	2	10		19
60	109	2	5	4	3	15	4	33
ድምር	6060	110	291	222	274	587	99	1583
አማካይ	101	1.833	4.85	3.7	4.567	9.783	1.65	26.383

ድርሰት አንድ በአራሚ ሁለት የተሞላ

የተማሪው መለያ ቁጥር	ጠ.ቃ.ብ	የስዋ.ስ	የቃ.ድግ	የቃ.ድረ	የስ.ነ.አ	ሆ.አ.ስ	ሀ.አ.ስ	ጠ.የስ.ብ
01	81	1	3	2	4	18	3	31
02	98	2	7	6	9	10	1	35
03	247	2	11	9	15	15	2	54
04	80	2	2	3	4	5	1	17
05	81	1	1	2	5	9	5	23
06	66	2	2	3	4	8		19
07	80	1	1	2	2	2	2	10
08	62	1	3	2	1	3	2	12
09	74	2	3	3	3	5	2	18
10	82	4	4	2	2	5	2	19
11	82	3	3	4	2	3	1	16
12	86	1	3	2	3	20	2	31
13	124	2	4	2	3	4		15
14	87	2	4	3	5	5	2	21
15	96	2	2	2	1	5	2	14
16	150	1	3	2	4	6	3	19
17	124	2	6	3	3	20	1	35
18	155	1	5	3	3	7	2	21
19	102	2	3	3	4	5		17
20	114	4	4	2	2	17	4	33
21	121	3	7	2	4	6	2	24
22	107	4	6	3	8	27	2	50
23	104	1	8	2	2	5	2	20
24	115	2	10	2	2	8	2	26
25	198	3	10	3	10	10	2	38
26	48	1	2	3	2	5	2	15
27	65	2	3	3	2	6	1	17
28	71	1	4	4	2	14	2	27
29	147	2	7	8	9	19	3	48

30	138	5	5	5	8	15	3	41
31	51	3	6	3	5	13	2	32
32	95	3	15	8	5	8	2	41
33	103		2	2	4	6		14
34	150	2	3	5	8	9	2	29
35	102	1	3	2	3	16	1	26
36	106	1	4	4	5	18	2	34
37	67		5	8	8	16	2	39
38	68		3	4	4	3	2	16
39	98	2	4	4	7	18		35
40	89	1	7	3	5	3	2	21
41	81	2	3	3	4	23	3	38
42	98	3	7	3	12	6	2	33
43	247		14	10	15	15		54
44	80	4	3	2	6	2		17
45	81	2	2	5	5	9		23
46	66	2	2	4	3	8		19
47	80	1	3	4	2	2		12
48	62		2	2	3	5		12
49	74	2	4	3	6	15		30
50	82		2	2	4	9	2	19
51	82	2	4	3	2	3	2	16
52	86		6	6	5	23	2	42
53	124	2	2	4	2	5		15
54	87		4	4	2	11		21
55	96	4	4	8	3	4	3	26
56	150	1	2	4	4	6	2	19
57	124	6	6	3	2	18	2	37
58	155	4	5	8	6	10	2	35
59	102		3	4	2	8		17
60	114	2	5	5	2	14	5	33
ድምር	6185	112	271	225	272	593	98	1571
አማካይ	103.0833	1.866	4.5166	3.75	4.533	9.883	1.633	26.183

ድርሰት አንድ በአራሚ ሶስት የተሞላ

የተማሪው መለያ ቁጥር	ጠ.ቃ.ብ	የስዋ.ስ	የቃ.ድግ	የቃ.ድረ	የስ.ነ.አ	ሆ.አ.ስ	ሀ.አ.ስ	ጠ.የስ.ብ
01	82	1	3	4	4	18		30
02	92	3	7	6	11	7	2	36
03	245	1	11	10	11	21	3	57
04	82	4	3	1	6	2	1	17
05	80	2	2	2	6	8	4	24
06	69	2	2	3	3	11		21
07	80	2	4	1	2	3	2	14
08	66	1	3	4	2	2		12
09	74	2	3	3	3	2	3	16
10	83	3	3	1	3	6	2	18
11	76	2	6	2	2	3	2	17
12	82	2	3	3	2	18	3	31
13	124	2	4	3	3	2		14
14	86	3	3	4	4	5		19
15	95	2	2	3	4	6	2	19
16	142	2	3	4	4	7	2	22
17	120	3	6	4	3	20	2	38
18	151	2	7	2	2	7	3	23
19	103	2	3	2	4	3		14
20	110	4	4	2	6	17	3	36
21	115	2	4	3	3	4	4	20
22	104	3	6	4	10	22	3	48
23	101	1	7	2	2	6	2	20
24	109	3	10	2	3	6	2	26
25	194	3	10	4	10	8	2	37
26	44	1	3	2	2	6	2	16
27	65	3	2	2	4	8	2	21
28	66	3	5	4	4	11	2	29
29	145	3	10	7	10	18	2	50

30	136	5	6	3	6	21	4	45
31	48	2	8	3	7	12	3	35
32	94	3	12	8	2	10	2	37
33	100	2	2	4	2	4		14
34	142	1	3	4	8	11	3	30
35	95		2	2	4	11	2	21
36	99	2	6	1	2	17	2	30
37	66		8	8	9	14	2	41
38	63		4	6	2	4	3	19
39	96	2	4	2	9	15		32
40	85	1	5	4	6	4	1	21
41	84	2	3	4	6	20	3	38
42	98	4	9	2	10	8	4	37
43	246		15	10	12	16		53
44	82	4	3	1	6	2		16
45	77	2	4	6	5	7	2	26
46	67	2	3	4	4	10		23
47	85	2	4	2	4	3		15
48	62		3	4	2	6		15
49	74	1	3	3	6	12		25
50	84		3	1	3	8	2	17
51	78	2	6	3	1	2	2	16
52	86		4	5	4	19	3	35
53	118	1	3	6	5	7		22
54	86		3	4	2	10	3	22
55	94	6	2	5	6	2		21
56	148	2	2	4	4	7	2	21
57	122	4	6	4	4	16	2	36
58	157	3	7	6	4	8	2	30
59	109		5	4	3	10		22
60	112	2	4	4	3	16	3	32
ድምር	6078	122	291	221	284	569	105	1592
አማካይ	101.3	2.033	4.85	3.683	4.733	9.483	1.75	26.533

ድርሰት አንድ የሶስቱ አራሚ አማካይ ውጤት

የተማሪው መለያ ቁጥር	ጠ.ቃ.ብ	የስዋ.ስ	የቃ.ድግ	የቃ.ድረ	የስ.ነ.አ	ሆ.አ.ስ	ሀ.አ.ስ	ጠ.የስ.ብ
01	82.33	1.33	2.67	2	4.33	18.67	1	30
02	95	2.33	6.33	5.67	10	8.33	1.67	34.33
03	244.67	1.67	11.67	9.33	13	16.33	2	54
04	81.67	3	2.67	2	5	4	1	17.67
05	80	1.67	1.67	2	5.33	9	4.33	24
06	66.67	2	2	2.67	3.33	9.67		19.67
07	80.67	1.33	2.33	1.33	2	2.67	2	11.66
08	64	1	3	3	1.33	2.33	0.67	11.33
09	74	2	3.33	3	2.67	3.33	2	16.33
10	82	3.33	3.67	4.33	8.33	5.33	1.67	26.66
11	79	2.33	4.33	2.67	2	3	1.33	15.66
12	84	1.67	3.33	2.33	2.33	19.67	2.67	32
13	122.33	1.67	4	2.33	3	3		14
14	86.33	2.67	3.33	3.67	4.67	5.33	0.67	20.34
15	94.67	1.67	2	2.33	2.33	5.67	2	16
16	145.67	1.67	2.67	3	4	6.67	3	21.01
17	120.67	2.33	6.33	4	2.67	20	1.67	37
18	152.67	2	6.33	2.33	3	6.33	2.67	22.66
19	103.67	1.67	3.33	2.67	3.33	3.67		14.67
20	111	4	4.33	2	3.67	16.33	3.67	34
21	118.33	2.33	5.67	2.33	3.67	4.67	3	21.67
22	106.33	3.33	6.33	3.67	10	24.33	2.67	50.33
23	102.33	1	8	2.33	2.67	5.67	2.33	22
24	112	2.67	10.67	2	2.67	6.67	2	26.68
25	194.33	2.67	9.67	3.67	10.67	9	2	37.68
26	45	1	2.67	2.67	2.33	5	2	15.67
27	64.33	2.67	2.67	2.67	3	7.33	1.33	19.67
28	68.33	2.33	4.67	4	3.33	12.33	2.33	28.99
29	145.33	2.33	9	7.67	10	19	2.33	50.33

30	135.67	4.67	5.33	3.33	6.67	18	3.67	41.67
31	49.67	2.33	7	2.67	6	12.33	2.67	33
32	94.67	3	13.67	8	3.67	8.67	2	39.01
33	101.67	0.67	2	3.33	2.33	5.33		13.66
34	145.67	1.33	3.33	5	8	10	3	30.66
35	98.33	0.33	2.33	2	3.67	13.33	1.67	23.33
36	101.33	1.33	5.33	2.67	3.33	18.67	1.67	33
37	66.67		6.67	8.33	8.67	15	2	40.67
38	65		3.67	5.33	2.67	3	2.67	17.34
39	97	2	4	3.33	8.33	15.67		33.33
40	87.33	1	6	3.67	5.33	3.67	1.33	21
41	83	2	2.67	3.67	5	21	2.67	37.01
42	97	3.67	8.33	2.33	10.67	7.33	3	35.33
43	245		14	9.67	13.33	16.33		53.33
44	81.67	4	2.67	1.33	5.67	2.33		16
45	79	2	3.33	5.33	5	8.33		23.99
46	66	2	2.33	4	3.33	9		20.66
47	82.33	1.33	3	3.33	2.67	2.67		13
48	62.33		2.33	3	2.67	6		14
49	72.33	1.33	3.67	3	6	13.33		27.33
50	82.33		2	1.67	3.67	8.33	2.33	18
51	79.67	2	4.67	2.67	2	2.33	2	15.67
52	85.33		4.67	5.67	4.67	21	2.67	38.68
53	118.33	1.33	2.67	5.33	3.33	6		18.66
54	86.33		3.33	4	2	10.67	1	21
55	94.33	5	2.67	6.33	3.67	4	1.67	23.34
56	149	1.67	2	4	4	7	2	20.67
57	121.33	4.67	6.33	3.67	3.33	16.33	2	36.33
58	154.67	3.33	6.33	6.67	4.67	9	2.33	32.33
59	105.67		4	3.67	2.33	9.33		19.33
60	111.67	2	4.67	4.33	2.67	15	4	32.67
ድምር	6107.66	114.66	283.67	225	284.01	582.31	100.36	1590.01
አማካይ	101.794	1.911	4.7278	3.75	4.733	9.705	1.672	26.5

ድርሰት ሁለት በአራሚ አንድ የተሞላ

የተማሪው መለያ ቁጥር	ጠ.ቃ.ብ	የስዋ.ስ	የቃ.ድግ	የቃ.ድረ	የስ.ነ.አ	ሆ.አ.ስ	ሀ.አ.ስ	ጠ.የስ.ብ
01	74	2	2	1	3	18		26
02	85	2	9	5	8	6	2	32
03	232	2	13	9	11	16	1	52
04	73	3	2	2	3	2	1	13
05	69	2	2	2	3	8	4	21
06	55	2	2	2	2	8		16
07	72	1	2	1	2	2	2	10
08	54	1	3	3	1	2		10
09	64	2	4	3	2	2	1	14
10	71	3	4	2	2	3	1	15
11	69	2	4	2	2	2	1	13
12	74	2	4	2	2	19	3	32
13	109	1	4	2	2	2		11
14	76	3	3	4	3	4		17
15	83	1	2	2	2	4	2	13
16	135	2	2	3	2	5	4	18
17	108	2	7	5	2	18	2	36
18	142	3	7	2	2	3	3	20
19	96	1	4	3	2	2		12
20	99	4	5	2	2	13	4	30
21	109	2	6	2	2	2	3	17
22	98	3	7	4	10	22	3	49
23	92	1	9	3	1	4	3	21
24	102	3	12	2	2	4	2	25
25	181	2	9	4	9	7	1	32
26	33	1	3	3	2	2	2	13
27	53	3	2	3	2	6	1	17
28	58	3	5	4	2	10	3	27
29	132	2	10	8	9	18	2	49

30	122	4	5	2	4	16	4	35
31	40	2	7	2	4	10	3	28
32	85	3	14	8	2	6	2	35
33	92		2	4	1	4		11
34	133	1	4	6	6	8	4	29
35	88		2	2	2	11	2	19
36	89	1	6	3	2	19	1	32
37	57		7	9	7	13	2	38
38	54		4	6	2	2	3	17
39	87	2	4	4	7	12		29
40	78	1	6	4	3	2	1	17
41	74	2	2	4	3	18	2	31
42	85	4	9	2	8	6	3	32
43	232		13	9	11	16		49
44	73	4	2	1	3	2		12
45	89	2	4	5	3	7		21
46	55	2	2	4	2	7		17
47	72	1	2	4	2	2		11
48	53		2	3	3	5		13
49	59	1	4	3	4	10		22
50	71		1	2	2	6	3	14
51	69	2	4	2	3	2	2	15
52	74		4	6	3	18	3	34
53	111	1	3	6	2	4		16
54	76		3	4	2	8		17
55	83	5	2	6	2	4	2	21
56	139	2	2	4	2	6	2	18
57	108	4	7	4	4	12	2	33
58	142	3	7	6	2	7	3	28
59	96		4	3	2	8		17
60	97	2	5	4	3	12	4	30
ድምር	5481	110	291	222	203	477	99	1402
አማካይ	91.35	1.833	4.85	3.7	3.383	7.95	1.65	23.366

ድርሰት ሁለት በአራሚ ሁለት የተሞላ

የተማሪው መለያ ቁጥር	ጠ.ቃ.ብ	የስዋ.ስ	የቃ.ድግ	የቃ.ድረ	የስ.ነ.አ	ሆ.አ.ስ	ሀ.አ.ስ	ጠ.የስ.ብ
01	71	1	3	2	2	16	3	27
02	88	2	7	6	7	8	1	31
03	237	2	11	9	12	12	2	48
04	70	2	2	3	3	4	1	15
05	71	1	1	2	4	7	5	20
06	56	2	2	3	3	6		16
07	70	1	1	2	2	2	2	10
08	52	1	3	2	1	3	2	12
09	64	2	3	3	2	3	2	15
10	72	4	4	2	2	3	2	17
11	72	3	3	4	2	3	1	16
12	76	1	3	2	2	17	2	27
13	114	2	4	2	3	3		14
14	77	2	4	3	3	3	2	17
15	86	2	2	2	1	3	2	12
16	141	1	3	2	2	4	3	15
17	113	2	6	3	3	17	1	32
18	142	1	5	3	2	5	2	18
19	93	2	3	3	2	3		13
20	102	4	4	2	2	14	4	30
21	110	3	7	2	2	4	2	20
22	96	4	6	3	6	24	2	45
23	95	1	8	2	2	3	2	18
24	94	2	10	2	2	4	2	22
25	186	3	10	3	7	7	2	32
26	41	1	2	3	2	4	2	14
27	56	2	3	3	2	4	1	15
28	62	1	4	4	2	11	2	24
29	135	2	7	8	7	17	3	44

30	123	5	5	5	6	12	3	36
31	47	3	6	3	4	10	2	28
32	83	3	15	8	3	7	2	38
33	92		2	2	3	5		12
34	140	2	3	5	6	7	2	25
35	93	1	3	2	2	13	1	22
36	97	1	4	4	3	16	2	30
37	61		5	8	6	14	2	35
38	62		3	4	4	3	2	16
39	87	2	4	4	5	16		31
40	80	1	7	3	4	3	2	20
41	76	2	3	3	3	20	3	34
42	91	3	7	3	10	4	2	29
43	239		14	10	13	12		49
44	72	4	3	2	4	2		15
45	81	2	2	5	4	6		19
46	61	2	2	4	3	6		17
47	71	1	3	4	2	2		12
48	56		2	2	3	4		11
49	64	2	4	3	4	11		24
50	73		2	2	2	7	2	15
51	72	2	4	3	2	3	2	16
52	75		6	6	3	20	2	37
53	113	2	2	4	2	5		15
54	78		4	4	2	9		19
55	86	4	4	8	3	4	3	26
56	139	1	2	4	2	4	2	15
57	112	6	6	3	2	15	2	34
58	146	4	5	8	4	6	2	29
59	93		3	4	2	6		15
60	103	2	5	5	2	12	6	32
ድምር	5608	112	271	225	210	478	99	1395
አማካይ	93.466	1.866	4.516	3.75	3.5	7.966	1.65	23.25

ድርሰት ሁለት በአራሚ ሶስት የተሞላ

የተማሪው መለያ ቁጥር	ጠ.ቃ.ብ	የስዋ.ስ	የቃ.ድግ	የቃ.ድረ	የስ.ነ.አ	ሆ.አ.ስ	ሀ.አ.ስ	ጠ.የስ.ብ
01	72	1	3	4	2	15		25
02	82	3	7	6	9	5	2	32
03	234	1	11	10	9	18	3	52
04	73	4	3	1	4	2	1	15
05	72	2	2	2	4	6	4	20
06	60	2	2	3	3	9		19
07	71	2	4	1	2	3	2	14
08	57	1	3	4	2	2		12
09	65	2	3	3	3	2	3	16
10	74	3	3	1	2	4	2	15
11	66	2	6	2	2	3	2	17
12	72	2	3	3	2	16	3	29
13	112	2	4	3	3	2		14
14	77	3	3	4	2	3		15
15	87	2	2	3	2	4	2	15
16	131	2	3	4	2	5	2	18
17	111	3	6	4	2	17	2	34
18	139	2	7	2	2	5	3	21
19	94	2	3	2	2	3		12
20	101	4	4	2	4	14	3	31
21	104	2	4	3	2	3	4	18
22	95	3	6	4	8	19	3	43
23	92	1	7	2	2	4	2	18
24	98	3	10	2	3	5	2	25
25	173	3	10	4	8	6	2	33
26	41	1	3	2	2	5	2	15
27	56	3	2	2	2	6	2	17
28	57	3	5	4	3	8	2	25
29	133	3	10	7	8	16	2	46

30	125	5	6	3	4	18	4	40
31	43	2	8	3	5	10	3	31
32	85	3	12	8	2	8	2	35
33	91	2	2	4	2	3		13
34	133	1	3	4	6	9	3	26
35	85		2	2	2	9	2	17
36	90	2	6	1	2	15	2	28
37	60		8	8	7	12	2	37
38	55		4	6	2	3	3	18
39	84	2	4	2	7	12		27
40	76	1	5	4	4	3	1	18
41	74	2	3	4	4	17	3	33
42	89	4	9	2	8	6	4	33
43	235		15	10	10	14		49
44	75	4	3	1	4	2		14
45	87	2	4	6	3	5	2	22
46	59	2	3	4	3	8		20
47	75	2	4	2	4	3		15
48	56		3	4	2	4		13
49	65	1	3	3	5	10		22
50	75		3	1	3	6	2	15
51	70	2	6	3	1	2	2	16
52	78		4	5	3	16	3	31
53	108	1	3	6	4	5		19
54	76		3	4	2	8	3	20
55	85	6	2	5	4	2		19
56	136	2	2	4	3	5	2	18
57	112	4	6	4	2	14	2	32
58	146	3	7	6	2	6	2	26
59	98		5	4	3	8		20
60	102	2	4	4	2	14	3	29
ድምር	5527	122	291	221	216	467	105	1422
አማካይ	92.116	2.033	4.85	3.683	3.6	7.783	1.75	23.7

ድርሰት ሁለት የሶስቱ አራሚ አማካይ ውጤት

የተማሪው መለያ ቁጥር	ጠ.ቃ.ብ	የስዋ.ስ	የቃ.ድግ	የቃ.ድረ	የስ.ነ.አ	ሆ.ኢ.ስ	ሀ.ኢ.ስ	ጠ.የስ.ብ
01	72.33	1.33	2.67	2.33	2.33	16.33	1	25.99
02	85	2.33	7.67	5.67	8	6.33	1.67	31.67
03	234.33	1.67	11.67	9.33	10.67	15.33	2	50.67
04	72	3	2.33	2	3.33	2.67	1	14.33
05	70.67	1.67	1.67	2	3.67	7	4.33	20.34
06	57	2	2	2.67	2.67	7.67		17.01
07	71	1.33	2.33	1.33	2	2.67	2	11.66
08	54.33	1	3	3	1.33	2.33	0.67	11.33
09	64.33	2	3.33	3	2.33	2.33	2	14.99
10	72.33	3.33	3.67	1.67	2	3.33	1.67	15.67
11	69	2.33	4.33	2.67	2	2.67	1.33	15.33
12	74	1.67	3.33	2.33	2	17.33	2.67	29.33
13	111.67	1.67	4	2.33	2.67	2.33		13
14	76.67	2.67	3.33	3.67	2.67	3.33	0.67	16.34
15	85.33	1.67	2	2.33	1.67	3.67	2	13.34
16	135.67	1.67	2.67	3	2	4.67	3	17.01
17	110.67	2.33	6.33	4	2.33	17.33	1.67	33.99
18	141	2	6.33	2.33	2	4.33	2.67	19.66
19	94.33	1.67	3.33	2.67	2	2.67		12.34
20	100.67	4	4.33	2	2.67	13.67	3.67	30.34
21	107.67	2.33	5.67	2.33	2	3	3	18.33
22	96.33	3.33	6.33	3.67	8	21.67	2.67	45.67
23	93	1	8	2.33	1.67	3.67	2.33	19
24	98	2.67	10.67	2	2.33	4.33	2	24
25	180	2.67	9.67	3.67	8	6.67	1.67	32.35
26	38.33	1	2.67	2.67	2	3.67	2	14.01
27	55	2.67	2.33	2.67	2	5.33	1.33	16.33
28	59	2.33	4.67	4	2.33	9.67	2.33	25.33
29	133.33	2.33	9	7.67	8	17	2.33	46.33

30	123.33	4.67	5.33	3.33	4.67	15.33	3.67	37
31	43.33	2.33	7	2.67	4.33	10	2.67	29
32	84.33	3	13.67	8	2.33	7	2	36
33	91.67	0.67	2	3.33	2	4		12
34	135.33	1.33	3.33	5	6	8	3	26.66
35	88.67	0.33	2.33	2	2	11	1.67	19.33
36	92	1.33	5.33	2.67	2.33	16.67	1.67	30
37	59.33		6.67	8.33	6.67	13	2	36.67
38	57		3.67	5.33	2.67	2.67	2.67	17.01
39	86	2	4	3.33	6.33	13.33		28.99
40	78	1	6	3.67	3.67	2.67	1.33	18.34
41	74.67	2	2.67	3.67	3.33	18.33	2.67	32.67
42	88.33	3.67	8.33	2.33	8.67	5.33	3	31.33
43	235.33		14	9.67	11.33	14		49
44	73.33	4	2.67	1.33	3.67	2		13.67
45	85.67	2	3.33	5.33	3.33	6	0.67	20.66
46	58.33	2	2.33	4	2.67	7		18
47	72.67	1.33	3	3.33	2.67	2.33		12.66
48	55		2.33	3	2.67	4.33		12.33
49	62.67	1.33	3.67	3	4.33	10.33		22.66
50	73		2	1.67	2.33	6.33	2.33	14.66
51	70.33	2	4.67	2.67	2	2.33	2	15.67
52	75.67		4.67	5.67	3	18	2.67	34.01
53	110.67	1.33	2.67	5.33	2.67	4.67		16.67
54	76.67		3.33	4	2	8.33	1	18.66
55	84.67	5	2.67	6.33	3	3.33	1.67	22
56	138	1.67	2	4	2.33	5	2	17
57	110.67	4.67	6.33	3.67	6.67	13.67	2	37.01
58	144.67	3.33	6.33	6.67	2.67	6.33	2.33	27.66
59	95.67		4	3.67	2.33	7.33		17.33
60	100.67	2	4.67	4.33	2.33	12.67	4.33	30.33
ድምር	5538.67	114.66	284.33	222.67	213.67	474.31	101.03	1410.67
አማካይ	92.311	1.911	4.7388	3.711	3.561	7.905	1.683	23.511

ሐ. በተጻፉት ድርሰቶች ውስጥ የታዩ አጠቃላይ መረጃዎች፡፡

የድርሰት አይነት	የድርሰት ብዛት	ጠቅላላ ቃላት	የሰዋስው ስህተት	የቃላት ድግግሞሽ	የቃላት ድረታ	ስርዓተ-ነጥብ	የሆሄያት አጠቃቀም	ሀሳብ አገላለፅ	ጠቅላላ ስህተት
ድርሰት አንድ	60	6107.66	114.66	283.67	225	284.01	582.31	100.36	1590.01
ድርሰት ሁለት	60	5538.67	114.66	284.33	222.67	213.67	474.31	101.03	1410.67
የድርሰት አንድና ሁለት ድምር	120	11646.33	229.32	568	447.67	497.68	1056.62	201.39	3000.68

መ. ተማሪዎቹ በፃፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የተመዘገቡና ለትንተና የቀረቡ መረጃዎች፡፡

የስህተት አይነት	የምድብ ስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ጠቅላላ ስህተት	መቶኛ	ጠቅላላ ቃላት	አማካይ ቃላት	የስህተት ድግግሞሽ
የቃላት ድግግሞሽ	568	4.733	3000.68	18.93	11646.33	97.05	4.87
የቃላት ድረታ	447.67	3.73	3000.68	14.92	11646.33	97.05	3.84
የሰዋስው ስህተት	229.32	1.911	3000.68	7.64	11646.33	97.05	1.97
የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ስህተት	497.68	4.147	3000.68	16.6	11646.33	97.05	4.27
የሆሄያት አጠቃቀም ስህተት	1056.62	8.805	3000.68	35.21	11646.33	97.05	9.07
የሀሳብ አገላለፅ ስህተት	201.39	1.678	3000.68	6.7	11646.33	97.05	1.73

አባሪ አምስት

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂውማኒቲ ቋንቋዎች ጥናት ፣ ጋዜጠኝነትና ኮሚኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ፣ ስነ ጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ሀ. ከተማሪዎች የፅሁፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች

ተ.ቁ	የጽሁፍ መጠይቅ	አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	
			በቁጥር	በመቶኛ
1	የአማርኛ መምህሬ የጽሕፈት መልመጃዎችን ያሰሩኛል፡፡	በጣም እስማማለሁ	2	10%
		እስማማለሁ	5	25%
		አልስማማም	10	50%
		በጭራሽ አልስማማም	3	15%
		ድምር	20	100%
2	የአማርኛ መምህሬ የጽሕፈት መልመጃዎችን ስሰራ የምፈጥረውን ስህተት ያርሙልኛል፡፡	በጣም እስማማለሁ	5	25%
		እስማማለሁ	2	10%
		አልስማማም	13	65%
		በጭራሽ አልስማማም	-	-
		ድምር	20	100%
3	የአማርኛ መምህሬ ስለ ድርሰት አፃፃፍና አንቀፅ አወቃቀር አስተምረውኛል፡፡	በጣም እስማማለሁ	2	10%
		እስማማለሁ	4	20 %
		አልስማማም	10	50%
		በጭራሽ አልስማማም	4	20 %
		ድምር	20	100%
4	በምጽፈው ጽሑፍ ውስጥ የአማርኛ የሰዋስው ህጎችን በአግባቡ እተገብራለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	10	50%
		እስማማለሁ	6	30%
		አልስማማም	2	10%
		በጭራሽ አልስማማም	2	10%
		ድምር	20	100%
5	በአማርኛ ቋንቋ የቃላት ድግግሞሽ እና ድረታ የሌለበት ድርሰት መፃፍ እችላለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	4	20%
		እስማማለሁ	10	50%
		አልስማማም	3	15%
		በጭራሽ አልስማማም	3	15%
		ድምር	20	100%

6	በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ስፅፍ ፊደላትን በትክክል መፃፍ እችላለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	12	60%
		እስማማለሁ	5	25%
		አልስማማም	3	5%
		በጭራሽ አልስማማም	2	10%
		ድምር	20	100%
7	በአማርኛ ቋንቋ ሀሳቤን በአግባቡ መግለፅ የሚያስችል ጽሑፍ መፃፍ እችላለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	10	50%
		እስማማለሁ	8	40%
		አልስማማም	-	-
		በጭራሽ አልስማማም	2	10%
		ድምር	20	100%
8	በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ስፅፍ የክስታኔ ጉራጌ ቋንቋ የዐ.ነገር አወቃቀር ስርዓትን እጠቀማለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	8	40%
		እስማማለሁ	7	35%
		አልስማማም	2	10%
		በጭራሽ አልስማማም	3	15%
		ድምር	20	100%
9	በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ስፅፍ የአፍ መፍቻ ቋንቋዬ ተፅእኖ ያሳድርብኛል፡፡	በጣም እስማማለሁ	7	35%
		እስማማለሁ	4	20%
		አልስማማም	2	10%
		በጭራሽ አልስማማም	7	35%
		ድምር	20	100%
10	በምፅፈው ጽሑፍ ውስጥ የአማርኛ ስርተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው እጠቀማለሁ፡፡	በጣም እስማማለሁ	7	35%
		እስማማለሁ	5	25%
		አልስማማም	5	25%
		በጭራሽ አልስማማም	3	15%
		ድምር	20	100%
11	በአማርኛ ቋንቋ ጽሑፍ ስፅፍ ትክክል ላልሆን እችላለሁ የሚል ፍራቻ አለኝ፡፡	በጣም እስማማለሁ	5	25%
		እስማማለሁ	10	50%
		አልስማማም	3	15%
		በጭራሽ አልስማማም	2	10%
		ድምር	20	100%

ለ. ከመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች

1. በሳምንት ምን ያህል የጽሕፈት መልመጃዎችን ያሰራሉ? ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሰጡት መልስ፡፡

   መ.1 እና መ.3 በሳምንት አንድ ጊዜ ብቻ እናሰራለን በማለት ሲመልሱ መምህር 2 ግን መፅሀፉ በሚያዘው መሰረት አንድም ሁለትም ላሰራ እችላለሁ፤ መፅሀፉ ካላዘዘ ግን አንድ ጊዜም ላላሰራ እችላለሁ በማለት መልስ ሰጥተዋል፡፡

2. ተማሪዎቹ የጽሕፈት መልመጃዎችን ሲሰሩ ለሚፈጥሩት ስህተት አስፈላጊውን ግብረ መልስ ይሰጣሉ? መልስዎ አዎ ከሆነ በምን መልኩ ?

   መ.1 አዎ እሰጣለሁ፡፡ ግብረ መልስ የምሰጠውም የተማሪዎቹን ስህተት በማሳየት እንዲያስተካክሉ በማድረግ ነው፡፡ በማለት መለሱ ሲሆን መ.2 አዎ እሰጣለሁ የምሰጠውም የስርዓተ ነጥነ ከሆነ የቱ ጋር ስህተት እንደፈጠሩ በማሳየት፣ሌሎች ስህተት አይነቶች ከሆኑም እንደየስህተት አይነታቸው እንዲያስተካክሉ አግዛቸዋለሁ በማለት መልሰዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው አዎ አስጣለሁ ስህተታቸውን በመጠቆም በማለት መልሰዋል፡፡

3. በተማሪዎቹ የመማሪያ መፅሀፍ ውስጥ የተካተቱት የጽሕፈት ትምህርት ይዘቶች ተማሪዎችን ጽህፈት ለማለማመድ በቂ ናቸው ብለው ያስባሉ? መልስዎ አይደለም ከሆነ እርስዎ ምን እርምጃ ወሰዱ? ተብለው ለተጠየቁጥ ጥያቄ መምህራን የሰጡት መልስ፡፡

   መ.1 መፅሀፉ ላይ ያለው የፅህፈት ትምህርት ይዘት በቂ ነው ብየ አስባለሁ፡፡ በመሆኑም በመፅሀፉ መሰረት እመራለሁ፡፡ በማለት ሲመልሱ መ.2 ተማሪዎቹ የሁለተኛ ቋንቋቸው እንደመሆኑ መጠን በቂ ነው ብይ አስባለሁ በማለት መልሰዋል፡፡ መ3 በአንጻሩ በቂ ነው ብየ አላስብም ተጨማሪ የእገዛ ትምህርት እሰጣለሁ በማለት መልሰዋል፡፡

4. የተማሪዎችን የፅህፈት ስራ በሚያርሙበት ወቅት በአብዛኛው ያጋጠመዎት የስርህተት አይቶች ምን ምን ናቸው? ተብለው ተብለው ለተጠየቁት መልስ መምህራን የሰጡት መልስ፡፡

   መ.1 ያጋጠሙኝ ዋና ዋና የስህተት አይነቶች የሰዋስው ስህተት እና የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ችግሮች ናቸው፡፡ በማለት የመለሱ ሲሆን መ.2 የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም፣የሀሳብ ፍሰት ችግር፣የአንቀፅ ውህደት፣ዩሳድስ እና የሳልስፊደላትን ልዩነት አለማወቅ እና የሰዋስው ስህተቶች ናቸው፡፡ በማለት መልሰዋል፡፤ መ.3 በበኩላቸው

በአብዛኛው ያጋጠሙኝ የፆታ፣የመደብ፣የሆሄያት ግድፈት፣የስርዓተ-ነጥብ አጠቃቀም ናቸው፡፡ በማለት መልስ ሰጥተዋል፡፡

5. ተማሪዎቹ በሚጽፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የአማርኛ ስርዓተ ነጥቦችን በአግባቡ ይጠቀማሉ ብለው ያስባሉ ? ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሠጡት መልስ፡፡

   መ.1 "አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው አይጠቀሙም፡፡ በማለት ሲመልሱ መ.2 " ተማሪዎቹ የሚጨነቁት ስለሚፅፉት ነገር እንጅ ስርዓተ-ነጥቦችን ትኩረት አይሰጧቸውም"፡፡ ብለዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው " ስርዓተ -ነጥቦችን በተገቢው ቦታ የመጠቀም ችግር አለባቸው" በማለት መልሰዋል፡፡

6. የተማሪዎቹ ሀሳብን በአማርኛ ቋንቋ በጽሑፍ የመግለፅ ችሎታ ምን ይመስላል ? ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሰጡት መልስ፡፡

   መ.1 ተማሪዎቹ ሀሳብን በፅሁፍ የመግለፅ ችሎታቸው በጣም ዝቅተኛ ነው፡፡ በማለት የመለሱ ሲሆን መ.2 አማርኛ ቋንቋ ሁለተኛ ቋንቋቸው በመሆኑ ሀሳባቸውን የመግለፅ አቅማቸው አነስተኛ ነው፡፡ መ.3 በበኩላቸው ሀሳባቸውን በፅሁፍ የመግለፅ አቅማቸው ዝቅተኛ ነው፡፡ በማለት መልሰዋል፡፡

7. ተማሪዎቹ የአማርኛ ቋንቋ ሰዋስው ህጎችን በደንብ ያውቃሉ ብለው ያስባሉ ? ተብለው ለተጠየቁት ጥቂ መምህራን የሰጡት መልስ፡፡

   መ.1 "የሰዋስው ህጎችን በደንብ ለይተው አያውቁም ምክንያቱም በሚጽፉበት ሰዓት የሰዋስው ስህተቶችን ይፈጥራሉ"፡፡ በማለት ሲመልሱ መ.2 "በተወሰ መለኩ ጥሩ ናቸው" በማለት መልሰዋል፡፡ መ.3 "የሰዋስው አጠቃቀም ችሎታቸው ክፍተት ይታይበታል፡፡ ይህ ደግሞ ለቋንቋው ትኩረት ካለመስጠት የመጣ ነው" በማለት መልሰዋል፡፡

8. ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት የቃላት ድግግሞሽ ሁኔታቸው ምን ይመስላል ? ተብለው መምህራን ለተጠየቁት ጥያቄ የሰጡት መልስ፡፡

   መ.1 " ሀሳብን በቅደም ተከተል የመግለፅ ችሎታቸው አነስተኛ ስለሆነ ቃላትን መደጋገም ችግር ይስተዋልባቸዋል" በማለት የመለሱ ሲሆን መ.2 " የቃላት ድግግሞሽ ችግር ይታይባቸዋል፡፡ አንዳንዴ በአረፍተ-ነገሩ መጀመሪያ ላይ የፃፉትን ቃል በዚያው አረፍተ-ነገር መሀል እና መጨረሻ ላይ የመድገም ሁኔታ ይታይባቸዋል" በማለት አብራርተው መልሰዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው " የቃላት ድግግሞሽ ችግር በተወሰነ መልኩ ይታይባቸዋል፡፡ ይህ ደግሞ ከትኩረት ማነስ የሚመጣ ይመስለኛል " ብለዋል፡፡

9. **ተማሪዎቹ በሚጽፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የሚፈፅሙት የቃላት ድረታ ምን ይመስላል ? ተብለው በቃለ መጠይቁ ቁጥር 9 ላይ ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሠጡት መልስ፡፡**

   መ.1 “ ቃላትን የመደረት ችግር አለባቸው፡፡ ይህም ሐሳብን የመግለፅ ችሎታቸው አነስተኛ ከመሆኑ ጋር ተያይዞ የመጣ ይመስለኛል፡፡ በማለት የመለሱ ሲሆን መ.2 “ ተማሪዎቹ በሚፅፉት ድርሰት ውስጥ አንድን ሀሳብ በተለያዩ ቃላት ደጋግመው የመጻፍ ችግር ይታይባቸዋል” በማለት መልሰዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው “ የቃላት ድረታ ችግር ይታይባቸዋል፡፡ ይህ ደግሞ ከትኩረት ማነስ የሚመጣ ነው፡፡ ” በማለት ገልፀዋል፡፡

   በአጠቃላይ ሁሉም መምህር ከሰጡት መልስ በመነሳት ተማሪዎቹ የቃላት ድረታ ችግር እንዳለባቸው እና ይህም ችግር ሀሳብን የመግለፅ ብቃታቸው አነስተኛ በመሆኑ ምክንያት የመጣ መሆኑን መረዳት ይቻላል፡፡ ከዚህ በመቀጠል ደግሞ ከተማሪዎች የተገኘውን የፅሁፍ ምላስሽ እንመለከታለን፡፡

10. ተማሪዎቹ ጽሑፍ ሲፅፉ በራስ የመተማመን ሁኔታቸውን እንዴት ይገልፁታል? ተብለው መምህራን ለተጠየቁት ጥያቄ ሰጡት መልስ፡፡

    መ.1 በሚፅፉበት ወቅት በራስ የመተማመን ሁኔታቸው ዝቅተኛ ነው፡፡ በማለት ሲመልሱ
    መ.2 ተማሪዎቹ በራስ የመተማመን ችግር ይታይባቸዋል፡፡ በማለት መልሰዋል፡፡
    መ.3 በበኩላቸው ተማሪዎቹ ሲፅፉ ፍራቻ ይታይባቸዋል ይህም ጥሩ ጽሁፍ እንዳይጽፉ ምክንያት ይሆናል በማለቴ መልሰዋል፡፡

11. ተማሪዎቹ ጽሑፍ ሲፅፉ የአማርኛ ሆሄያትን በትክክል ይፅፋሉ ብለው ያስባሉ ? ተብለው መምህራን ለተጠየቁት ጥያቄ የሰጡት መልስ፡፡

    መ.1 አላስብም፤ ምክንያቱም አንቀጽ በሚፅፉበት ወቅት የሆሄያት ግድፈት ይታይባቸዋል፡፡ በማለት ሲመልሱ መ.2 በትክክ አይፅፉም በማለት መልሰዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በትክክል አይጽፉም፡፡ በማለት መልሰዋል፡፡

12. ተማሪዎቹ ጽሑፍ በሚፅፉበት ወቅት በይበልጥ የሚያስቸግራቸው ምንድን ነው ብለው ያስባሉ ? ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ መምህራን የሰጡት መልስ፡፡

    መ.1 ሀሳብን የማፍለቅ ችግር፡፡ በማለት ሲመልሱ መ.2 የሀሳብ ፍሰት እና ስርዓተ-ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው ማስገባት ችግር፡፡ በማለት መልሰዋል፡፡ መ.3 በበኩላቸው የሀሳብ ፍሰት፣የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም እና የሰዋስው አጠቃቀም ችግር፡፡ በማለት መልሰዋል፡፡

ድርሰት ሁለት

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን (የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ (ፊ)።

የተፈቀደው ጊዜ 40 ደቂቃ

1. የሱስ ጎጅነት የእናት ፍቅር 2. የወባ በሽታ አስከፊነት 3. የወደፊት ምኞት 4. የሀገር ፍቅር 5. የመስቀል በዓል አከባበር በጉራጌ ማህበረሰብ

የተማሪው(ዋ) መረጃ

1. ፆታ ወንድ [✓] ሴት [ ] 2. እድሜ 14 3. የት/ቤቱ ስም ...ጦ...
4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ አማርኛ 5. የመለያ ቁጥር 14
6. የተመረጠው ርዕስ የወደፊት ምኞት

ርዕስ የወደፊት ምኞት

እኔ የምንመኘው ነፋ ዶፒፕ ለዶርስ ነው። ነፋ [illegible] ዶፒፕ ለዶርሰ በርትቶ መማርና እለብን። በርትቶ ያሰበና ተማሪ የተሻለ ቁጥር ያመጣል። እምነቱ ነፋ ዶፒፕ ለመርጎል። ያ ተማር አንፍል ቀዶ ንፍል መደም/በእሁት ያለው ፣ ባና ንፍል ቀዶ ፲ ንፍል መዶ ፲፩ ወዶ ፲፪ ነፋ ወጣት እምነቱ ቀዶ የስርለቶቹ ይገባል። ስገባ በኋላ ተምሮ ከመጤሰ ባንፃ ዕያመርቅል። ተማርቆ ቶሎ በለ ሠለጣኝ ይሆናል።
ለለዚህ የወደፊት ምኞት ነፋ ዶፒፕ ለመዶርስ ነው። ለለዚህ የማይተመኘውን ለመዶርስ በርትቶ መማርና እለብኝ። እኛ የምናስበው/የምንመኘውን/ተማሪ ወይንም ነገድ ነፋ ለው ሠዎች ያስፈልገኛል። ለንጋሪ የተገደለው ~~[illegible]~~ ለው ~~[illegible]~~ የማታሚያው በቶ ይደርጎል።

ድርሰት ሁለት

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን (የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ (ፊ)።

የተፈቀደው ጊዜ 40 ደቂቃ

1. የሱስ ጎጅነት የእናት ፍቅር 2. የወባ በሽታ አስከፊነት 3. የወደፊት ምኞት 4. የሀገር ፍቅር 5. የመስቀል በዓል አከባበር በጉራጌ ማህበረሰብ

<u>የተማሪው(ዋ) መረጃ</u>

1. ፆታ ወንድ ☑ ሴት ☐ 2. እድሜ 17 3. የት/ቤቱ ስም ሰ/8
4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ ክስጣኔ 5. የመለያ ቁጥር 04
6. የተመረጠው ርዕስ የሀገር ፍቅር

የሀገር ፍቅር ማለት ሀገር እወዳለሁ ማለት ብቻ ሳይሆን ለሀገር የሆነ ማሳየት ነው። ማለትም ተማሪ እራሴ ለትምህርቴ ማተኮር [illegible] ሁሉም ሠው በየ ሥራው ሀላፊነቱን [illegible] የሀገር ፍቅር ነው። እኔ [illegible] ተማሪ ነኝ። እኔ [illegible] የሀገሬን ፍቅር የምገልፀው [illegible] ነው። [illegible] የሀገርማም ፍቅር [illegible] ለዘላለም ይኖራል።

እኔ [illegible] የሀገሬን ሀብት [illegible] የተፈጥሮ [illegible] የሀገሬን ፍቅር [illegible]።

የኔ [illegible] የሀገሬን ፍቅር [illegible] ለዘላለም ይኑር,

ድርሰት አንድ

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን (የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ(ፊ)።

የተፈቀደው ጊዜ 50 ደቂቃ

1. የእናት ፍቅር 2. ትምህርት ቤት ትዝታ 3. እውነተኛ ጓደኛ

4. የልጅነት ዘመን 5. የውሃ ጥቅም

<u>የተማሪው(ዋ) መረጃ</u>

1. ፆታ ወንድ [ ] ሴት [✓] 2. እድሜ 18 3. የት/ቤቱ ስም [illegible]
4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ አማርኛ 5. የመለያ ቁጥር 17
6. የተመረጠው ርዕስ የውሃ ጥቅም

የውሃ ጥቅም

ውሃ ከሰዎች ጋር ለለቸው ነገር ሁሉ የምያስፈልግ - የተፈጥሮ ሀብት ነው። ይህ ውሃ ካልኖር ሰው እና የሰው ልጅም - ሆነ እንስሳት ና እፅዋትም [illegible] ጽሬታለም። ይህ ከውሃ ጥቅሞች [illegible]። ለለምም ውሃ ብዙ - ነገር ይጠቅመናል። ከእነዚህም ጥቅሞች የተወሰኑት ከታች የተዘ - ረዘሩ ናቸው።

ውሃ ልብሳችን ለማጠብ፣ ምግባችን ለማብሰል፣ ለመጠ - ጣትም ሆነ ሰውነታችን ለማጠብ ይጠቅመናል። ይህን ሁሉ - ጥቅም የምንጠቀመው ውሃ [illegible]። ውሃ ቅርፅም [illegible] የተፈጥሮ ሀብት ነው። ሆኖም ግን [illegible] ከሀይቅ፣ ከአባይ፣ ከወንዝ - ከዚያን ወ.ዘ.ተ።

ውሃ ከመጠጣታችን በፊት [illegible] ውሃ ጋር [illegible]

ድርሰት ሁለት

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን (የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ (ፊ)።

የተፈቀደው ጊዜ 40 ደቂቃ

1. የሱስ ጎጅነት የእናት ፍቅር 2. የወባ በሽታ አስከፊነት 3. የወደፊት ምኞት 4. የሀገር ፍቅር 5. የመስቀል በዓል አከባበር በጉራጌ ማህበረሰብ

የተማሪው(ዋ) መረጃ

1. ፆታ ወንድ [ ] ሴት [✓] 2. እድሜ 16 3. የት/ቤቱ ስም [illegible]

4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ [illegible] 5. የመለያ ቁጥር 13

6. የተመረጠው ርዕስ የወባ በሽታ አስከፊነት

በሀገራችን የወባ በሽታ አስከፊነት በክረምት ወቅቶች ፤ ዝናባማ ወራቶች እንዲሁም በቆላማ ቀበሌዎች በተለይ የቆላማ አካባቢዎች ወቅትም እየተስፋፋ በሰዎችን ለሞት እየዳረገ ነው፡፡ የወባ በሽታ የሚያስተላልፈው ነፍሳት በመጀመሪያ ደረጃ የአካባቢ ንፅህና በአግባቡ አለመጠበቅ ነው። [illegible] የአካባቢ ንፅህና [illegible] አለመጠበቅ ነው። [illegible] (ወባ) [illegible] [illegible] [illegible] ቆሻሻን [illegible] [illegible]:: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:: [illegible] የወባ በሽታን [illegible]:: [illegible] [illegible] [illegible] የወባ በሽታ [illegible]

ድርሰት አንድ

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን (የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ(ፊ)።

የተፈቀደው ጊዜ 50 ደቂቃ

1. የእናት ፍቅር 2. ትምህርት ቤት ትዝታ 3. እውነተኛ ጓደኛ
4. የልጅነት ዘመን 5. የውሃ ጥቅም

<u>የተማሪው(ዋ) መረጃ</u>

1. ፆታ ወንድ [✓] ሴት [ ] 2. እድሜ 15 3. የት/ቤቱ ስም ጤና
4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ ሲዳምኛ 5. የመለያ ቁጥር 12
6. የተመረጠው ርዕስ ~~የእናት ፍቅር~~ እውነተኛ ጓደኛ

ርእስ እውነተኛ ጓደኛ

[illegible]

ድርሰት አንድ

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን (የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ(ፊ)።

የተፈቀደው ጊዜ 50 ደቂቃ

1. የእናት ፍቅር 2. ትምህርት ቤት ትዝታ 3. እውነተኛ ጓደኛ
4. የልጅነት ዘመን 5. የውሃ ጥቅም

<u>የተማሪው(ዋ) መረጃ</u>

1. ፆታ ወንድ [✓] ሴት [ ] 2. እድሜ 16 3. የት/ቤቱ ስም [illegible]
4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ [illegible] 5. የመለያ ቁጥር 03
6. የተመረጠው ርዕስ የውሃ ጥቅም

የውሃ ጥቅም

[illegible]

ድርሰት አንድ

መመሪያ፦ ከዚህ ቀጥለው ከተዘረዘሩት ርዕሶች ለመፃፍ ያስችለኛል የምትለውን (የምትይውን) አንዱን ርዕስ ብቻ በመምረጥ የተሟላ አንቀፅ ፃፍ(ፊ)።

የተፈቀደው ጊዜ 50 ደቂቃ

1. የእናት ፍቅር 2. ትምህርት ቤት ትዝታ 3. እውነተኛ ጓደኛ
4. የልጅነት ዘመን 5. የውሃ ጥቅም

<u>የተማሪው(ዋ) መረጃ</u>

1. ፆታ ወንድ [ ] ሴት [✓] 2. እድሜ 17 3. የት/ቤቱ ስም ጦ3
4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ ካምባትኛ 5. የመለያ ቁጥር 01
6. የተመረጠው ርዕስ እውነተኛ ጓደኛ

~~ዋው~~ ድርሰት

- ርዕስ እውነተኛ ጓደኛ

- ጓደኛ ማለት ከሆነ ያካበበ:: እውነተኛ ጓደኛ እና
ማዘያዉ ጓደኛ ለማለት ያካበከዉ:: እውነተኛ ጓደኛ
ምንግዜ ማዜ እንት ወይም እን~~ቼ~~ እፋሁ ወይም እንቶጋሬ ነገር
ካሳ አትወርቅ ያረሰሃው ወይም ያርቀሃው:: እንደ
ምሳሌ:- እኔና እመቤት ጓደኛ ነበርን:: ያሁን እንጂ
ከእከታ እንደ ቀን ከበረን ተቀምጠን
የውሃት በጣም የምታጣም ከፉ ከደን
ከዛም እንሰሁትና እንበላ ተካከልን ፋደን
ከሰው ተክሶ ሰርቀን አንበላ ተያዝን::
ከዛም እመከሊን ሰውየው በመታው እየወተወ
እኔ እያደከሁም እሱ ግው የሰረቀው እሱ
ነ ከጋር እያደከም በኩ ካደን

ማረጋገጫ

እኔ ከዚህ በታች ስሜንና ፊርማዬን ያስቀመጥኩት በተግባራዊ ስነ-ልሳን አማርኛን ለማስተማር የድህረ-ምረቃ ተማሪ ስሆን ይህ ጥናት የራሴ ስራ መሆኑንና በስራው ውስጥ የተጠቀምኩባቸውን ምንጮች በሙሉ በዋቢ መፅሀፍት ላይ የጠቀስኩ መሆኔን አረጋግጣለሁ፡፡

ስም ------------------------------------

ፊርማ ------------------------------------

የማስረከቢያ ቀን -------------------------------------